

Miljøgodkendelse af Det økologiske fjerkræbrug Ingebølgevej 15, 6392 Bolderslev

§ 11

Lovbekendtgørelse nr. 1486
af 4. december 2009 af lov
om miljøgodkendelse mv. af
husdyrbrug med senere æn-
dringer

Godkendelsesdato:
13. juli 2011

Aabenraa Kommune
Teknik & Miljø
Miljø & Natur
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf. 73 76 76 76

Indholdsfortegnelse

Datablad	4
1 Resumé og samlet vurdering	5
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	5
1.2 Ikke teknisk resumé	5
1.3 Offentlighed	7
1.4 Meddelelse af miljøgodkendelse.....	7
2 Vilkår	9
2.1 Generelle forhold	9
2.2 Husdyrhold, staldanlæg og drift.....	9
2.3 Gødningsproduktion og – håndtering.....	11
2.4 Forurening og gener fra husdyrbruget	12
2.5 Påvirkninger fra arealerne	13
2.6 Husdyrbrugets ophør	14
2.7 Egenkontrol og dokumentation	14
3 Generelle forhold	16
3.1 Beskrivelse af husdyrbruget	16
3.2 Meddelelsespligt	16
3.3 Gyldighed	17
3.4 Retsbeskyttelse	17
3.5 Revurdering af miljøgodkendelsen	17
4 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	18
4.1 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.....	18
4.2 Placering i landskabet	20
5 Husdyrhold, staldanlæg og drift	23
5.1 Husdyrhold og staldindretning	23
5.1.1 Generelt	23
5.1.2 BAT staldteknologi	24
5.2 Ventilation	25
5.3 Fodring	25
5.3.1 Generelt	25
5.3.2 BAT foder.....	26
5.4 Opbevaring og håndtering af foder og ensilage.....	26
5.5 Rengøring af stalde.....	26
5.6 Energi- og vandforbrug	27
5.6.1 Generelt	27
5.6.2 BAT energi- og vandforbrug	28
5.7 Spildevand samt tag- og overfladevand	28
5.8 Kemikalier og medicin	29
5.9 Affald	29
5.9.1 Generelt	29
5.9.2 BAT affald	31
5.10 Olie.....	31
5.11 Driftsforstyrrelser og uheld	31
5.11.1 Generelt	31
5.11.2 BAT driftsforstyrrelser og uheld.....	32
6 Gødningsproduktion og –håndtering	32
6.1 Gødningstyper og -mængder.....	32
6.2 Opbevaring af flydende husdyrgødning.....	33
6.2.1 Generelt	33
6.3 Opbevaring af fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost	33
6.4 Håndtering og udbringning af husdyrgødning	33
6.4.1 Generelt	33

6.4.2	BAT håndtering og udbringning af husdyrgødning	34
7	Forurening og gener fra husdyrbruget	35
7.1	Lugt.....	35
7.2	Fluer og skadedyr.....	36
7.3	Transport	36
7.4	Støj	38
7.5	Støv.....	39
7.6	Lys	39
7.7	Ammoniak – generel reduktion.....	39
7.8	Ammoniak – individuel reduktion.....	39
8	Påvirkninger fra arealerne	49
8.1	Udbringningsarealerne	49
8.1.1	Arealanvendelse	51
8.1.2	Aftalearealer.....	51
8.2	Beskyttet natur	51
8.3	Nitrat til grundvand	53
8.4	Nitrat til overfladevand – vandløb, søer og kystvande	53
8.5	Fosfor til overfladevand - vandløb, søer og kystvande	55
8.6	Natura 2000	56
8.7	Påvirkninger af arter med særlig strenge beskyttelseskrav (bilag IV)	62
9	Oversigt over bedste tilgængelige teknik (BAT)/renere teknologi.....	65
10	Egenkontrol og dokumentation.....	71
11	Klagevejledning	72
12	Bilag	74

Datablad

Titel:	Miljøgodkendelse af Fjerkræbruget på Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev. Miljøgodkendelse meddeles i medfør af § 11 i lovbeholdtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer.
Godkendelsesdato:	13. juli 2011
Ansøger:	Flemming Haugaard, Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev
Telefonnr.:	74646695
Mobilnummer:	21489598
E-mail:	ingeboel@post10.tele.dk
Ejer af ejendommen:	Flemming Haugaard, Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev
Kontaktperson:	Flemming Haugaard
Husdyrbrugets navn:	Haugaard
Ejendomsnr.:	5800013281
Matr.nr. og ejerlav:	62 Bjolderup Ejerlav, Bjolderup
CVR nr.:	65235951
CVR/p nr.:	1002204305
CHR nr.:	63472
Biaktiviteter:	Ingen
Andre ejendomme:	Ingen
Miljørådgiver:	Jens Elvstrøm, Agri Food Park 15, 8200 Århus N. Tlf. 87405000/40285535 E-mail jne@vfl.dk
Tilsynsmyndighed:	Aabenraa Kommune
Sagsbehandler, miljø:	Ekstern konsulent, OSC-Miljø ApS, Johanne Marie Ludvigsen
Kvalitetssikring, miljø:	Susanne Niman Jensen
Sagsbehandler, natur:	Tina Hjørne
Kvalitetssikring, natur:	Birgitte Myrtue
Sagsnr:	10/44843, dok. 132

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse

Flemming Haugaard har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse af fjerkræproduktionen på ejendommen beliggende Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev. Ansøgningen er indsendt til kommunen gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningsssystem. I ansøgningssystemet er der beregninger af bl.a. lugtgener, overholdelse af afstand og ammoniakbelastning, som hverken landmanden eller kommunen kan ændre.

Ansøgning er oprindelig indsendt den 14. oktober 2010, seneste revision af ansøgning er med skema nr. 20103, version 7 indsendt til Aabenraa Kommune og udskrevet den 24. maj 2011. Ansøgningen fremgår af bilag 1.

Ansøgningen vedrører udvidelse af produktionen af økologiske høner.

I henhold til bekendtgørelse nr. 1695 af 19. december 2006 om husdyrbrug og erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer er husdyrbrugets størrelse i nudrift 63,25 DE og i ansøgt drift 99,22 DE. Der er således søgt om en § 11 stk. 2 miljøgodkendelse.

Ved første holdskifte efter, at godkendelsen er meddelt udskiftes inventaret i stalden, og der etableres veranda på begge sider af fjerkræstalden. Herefter indsættes nyt hold høner. Hele stalden fyldes på en gang.

Udskiftning af inventar forventes at ske umiddelbart efter meddelelse af miljøgodkendelsen og afsluttes inden nyt hold høner indsættes.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og arealer

Fjerkræholdet på Ingebølvej 15 udvides fra de nuværende 63,25 DE til 99,22 DE, svarende til en udvidelse fra 10.500 høner til 16.470 høner. Der afgives 50,6 DE fast gødning til biogas. Der hører i alt 34,85 ha udbringningsarealer til ejendommen. En del heraf er beplantede hønsegårde.

På ejendommen er der i dag en produktion af økoæg. Ansøger ønsker at udskifte inventar til etageanlæg, hvilket muliggør øget dyrevelfærd og en miljømæssig forbedring idet der kan laves hyppig udmugning vha. gødningsbåndene i etageanlægget. Desuden etableres der veranda på begge sider af fjerkræstalden.

Beliggenhed og planmæssige forhold

I forbindelse med udvidelse af dyreholdet bliver staldanlægget ikke udvidet. Dog etableres der veranda på begge sider af fjerkræstalden.

Landskabelige værdier

Omkring hovedejendommen er der etableret hønsegårde over store arealer med energipil. Der er derfor en del bevoksning omkring ejendommen.

Lugt, støv og støj

Produktionen vil forsætte i den eksisterende stald. Nærmeste nabo ligger ca. 88 meter fra gødningshuset og den beregnede geneafstand for lugt er 91 meter. Der ligger ingen byzone, sommerhusområde eller lokalplan udpegede boligområder inden for 1000 meter fra produktionen.

Ved levering af foder kan der forekommer støv, men det vurderes, at det ikke giver gener udenfor husdyrbruget.

Der kan forekomme støj i forbindelse med blanding af foder og ved indblæsning af foder i siloerne, samt ved transporter til og fra ejendommen. Desuden kommer der støj fra ventilationen, som dog ikke forventes at give gener i omgivelserne.

Transport til og fra ejendommen

Udvidelsen af husdyrbruget vil ikke medføre, at antallet af transporter øges da antallet af transporter før er beregnet til 244 og efter er beregnet til 247 transporter årligt.

Da transporterne ikke kommer til at gå gennem et tættere bebygget område vurderes, at antallet af transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur

Der findes et moseareal med særlig værdifuld natur, som er beskyttet efter § 7 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv. indenfor en afstand af ca. 650 meter SV for anlægget, og det nærmeste Natura 2000 område, Ulvemosen/Terkelsbøl Mose ligger ca. 2 km SV for anlægget.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvandet

Hvad angår fosfor viser beregningerne i ansøgningssystemet, at kravene til maksimalt fosforoverskud er overholdt. Det gør sig ligeledes gældende for kravene til nitratudvaskning til overfladevand og grundvand. Udbringningsarealerne er placeret uden for områder, der er sårbare for nitratudvaskning. Efter udvidelsen er udvaskningen til overfladevand beregnet til 83,2 kg N/ha. Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser mv. Det betyder, at udvidelsens virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Staldinventaret udskiftes til etageanlæg i forbindelse med udvidelsen af dyreholdet. Der vil fremover blive muget ud 3 gange om ugen, da gødningsbånd under etageanlægget giver mulighed for hyppig udmugning. Gødningen lægges i gødningshus. Staldsystemet er indrettet til fritgående høns. Derfor er det kun den del af gødningen der afsættes på gødningsbåndet, som kan udmuges 3 gange om ugen. Resten af den gødning der afsættes indendørs afsættes i dybstrøelse. Herudover afsættes der gødning udendørs i hønsegårdene. Den hyppige udmugning af gødningsbåndet reducerer ammoniaktabet fra stalden med 24 %.

Fast gødning fra gødningsbånd opbevares i gødningshus med fast bund og afløb. Dybstrøelsen som er den del af gødningen der afsættes på gulvet opbevares overdækket i markstak.

Den faste gødning udbringes med gødningsspreader der kan bredsprede for at fordele gødningen jævnt.

Fodring sker som fasefodring og foderet er dermed optimeret i forhold til hønernes alder, hvorved foderets indhold af næringsstoffer er optimeret ud fra hønernes behov. Der er dagligt tilsyn og vedligehold med produktionsapparatet og de tekniske anlæg.

Der er etableret et frekvensstyret ventilationsanlæg. Ventilationsanlægget rengøres ved holdskifte. Belysning er delt i 2 grupper således, at pakkerum følger arbejdstilsynets regler om belysning. Lyset i stalden er indrettet efter hønernes ægproduktion. Det sikres hermed, at de energiforbrugende anlæg anvender mindst mulig energi.

Vurdering

Kommunen vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden væsentlige indvirkninger på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

Aabenraa Kommune har meddelt miljøgodkendelse af den ansøgte ændring/etablering/udvidelse af husdyrbruget Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev.

1.3 Offentlighed

Museum Sønderjylland – arkæologi Haderslev blev 7. december 2010 orienteret om ansøgningen.

Ansøgningsmaterialet og udkastet til miljøgodkendelse blev 17. juni 2011 sendt i høring hos ansøger, naboer og andre berørte.

Høringsberettigede er mærket med * i listen over klageberettigede i afsnit 11 Klagevejledning. Der var en frist på 3 uger til afgivelse af bemærkninger.

Den 6. juli 2011 modtog Aabenraa Kommune bemærkninger fra nabo Lone og Allan Nielsen, Ingebølvej 14, 6392 Bolderslev. Bemærkningerne er vedlagt som bilag 3 a. Aabenraa Kommunes kommentering af bemærkningerne er vedlagt som bilag 3 b.

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i miljøgodkendelsen.

Den meddelte miljøgodkendelse bliver offentlig annonceret i Aabenraa Ugeavis onsdag den 27. juli 2011, og afgørelsen bliver fremsendt til klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, samt de myndigheder der har været inddraget i sagens behandling. Disse er listet i afsnit 11 Klagevejledning.

1.4 Meddelelse af miljøgodkendelse

Aabenraa Kommunes afdeling for Miljø & Natur meddeler miljøgodkendelse i henhold til § 11 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer til udvidelse af husdyrbruget på Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev.

Ejendommen meddeles miljøgodkendelse til en årlig produktion på:

- 16.470 æglæggende høner og 18.000 stipladser

Svarende til 99,22 DE.

Miljøgodkendelsen meddeles også til:

- Ændring af den eksisterende stald, så den bliver med etageanlæg. Staldens dimensioner er: 30 x 87 m svarende til 2.610 m².
- En veranda på begge sider af fjerkræstalden á 81 x 2½ m
- Et gødningshus på 17 x 25 m svarende til 425 m².

Det skal oplyses, at denne miljøgodkendelse ikke omfatter byggetilladelse eller andre tilladelser/afgørelser efter anden lovgivning end efter husdyrbrugloven.

Godkendelsen gælder samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på husdyrbruget Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev.

Miljøgodkendelsen meddeles:

- på grundlag af de i sagen foreliggende oplysninger,
- efter § 11 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer og

- i henhold til de fastsatte vilkår.

Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelse eller ændring af husdyrbruget, før ændringen er anmeldt og godkendt af Aabenraa Kommune.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til gældende regler i love og bekendtgørelser og Aabenraa Kommunes regulativer – også selv om disse regler eventuelt bliver skærpede i forhold til denne godkendelse.

Det er Aabenraa Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt:

- overholder bekendtgørelsens fire beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat
- lever op til kravene om anvendelse af bedste tilgængelige teknik
- ikke vil påvirke Natura 2000 områder væsentligt
- heller ikke vil have en negativ indflydelse på planter eller dyr omfattet af bilag IV, artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlistor på eller umiddelbart op til husdyrbrugets arealer, og
- ikke vil have væsentlig virkning på de landskabelige værdier

Den 13. juli 2011

Susanne Niman Jensen
Miljøsagsbehandler
Teknik & Miljø
Miljø & Natur

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk
Direkte 73 76 74 80
landbrug@aabenraa.dk

Tina Hjørne
Natursagsbehandler
Teknik & Miljø
Miljø & Natur

Aabenraa Kommune
Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa
www.aabenraa.dk
Direkte 73 76 72 84
landbrug@aabenraa.dk

2 Vilkår

2.1 Generelle forhold

Beskrivelse af husdyrbruget

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af det vedlagte ansøgningsmateriale, skema nr. 20103, version 7, genereret og udskrevet den 24. maj 2011 og med de vilkår, der fremgår af miljøgodkendelsen.
2. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften af husdyrbruget skal meddeles skriftligt til Aabenraa Kommune.

Gyldighed

3. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med "udnyttet" menes, at det ansøgte byggeri er iværksat.

2.2 Husdyrhold, staldanlæg og drift

Husdyrhold og staldindretning

4. Dyreholdets omfang og sammensætning samt fordeling i de enkelte staldafsnit må på årsplan ikke overstige/ændres i forhold til nedenstående tabel. Dyreenhedsomregningsfaktoren fremgår af bilag 1 til bekendtgørelse nr. 935 af 19. juli 2010 om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. Ved ændringer i dyreenhedsomregningsfaktorer er det antallet af individer, som gælder.

Stald Nr.	Dyrehold	Staldsystem (gulvsystem og udmugningssystem)	Vægt/ alder	Sti-pladser/ antal dyr	DE
1.1.1	Skrabehøner	Voliere med gødningsbånd	1,75 kg	18000/ 16.470	99,22
I alt					99,22

5. Driftsherren skal underrette Aabenraa kommune om besætningens størrelse efter 2 år og når besætningen er nået op på 99,22 DE.
6. Produktionen kan afhænge lidt af, hvor lang tid stalden står tom mellem hvert hold, årsproduktionen må dog ikke overstige 99,22 DE.
7. I staldafsnittet med dybstrøelse skal der strøs med halm eller andet tørstof i mængder, der sikrer, at dybstrøelsesmåtten altid er tør i overfladen.

Ventilation

8. Ventilationsanlæggene i stalden skal være ligetryksanlæg. Alle afkast skal placeres i kip eller på tagfladen ved kip.
9. Ventilatorer skal serviceres og renholdes med de for det konkrete anlægs vejledende intervaller og specifikationer med henblik på driftsstikker funktion.

Fodring

10. Der skal anvendes fasefodring til hønsene.

Opbevaring og håndtering af foder og ensilage

11. Tørfoder skal opbevares i lukkede siloer.

12. Ensilagestakke, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må ikke placeres på samme sted, før der er gået 5 år. Tidspunkt og placering af ensilagestakke skal noteres på kortbilag i driftsjournalen, der skal opbevares i mindst 5 år.
13. Ensilage i markstak skal overholde følgende afstandskrav:

Kategori	Afstandskrav, meter
Enkelt vandindvindingsanlæg	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	50 m
Vandløb (herunder dræn) og søer	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	25 m
Nabobeboelse	50 m
Til naboskel	30 m

14. Ensilage i markstakke må ikke placeres på arealer, som skrånere mod vandløb og søer, og de skal placeres, så de ligger mest muligt i læ.
15. Ensilage skal overdækkes umiddelbart efter etablering af markstak.
16. Ensilage skal overdækkes med lufttæt materiale umiddelbart efter ilægning i siloen.

Rengøring af stalde

17. Staldene skal rengøres minimum efter hvert hold høner. Dato for rengøring skal noteres i driftsjournalen.

Energi- og vandforbrug

18. Hvis der rengøres med vand skal vask af stald foregå med højtryksrensere.
19. Elforbruget skal mindst registreres en gang årligt. Elforbruget skal kunne dokumenteres i mindst 5 år.
20. Hvis elforbruget på årsplan stiger med mere end 10 % 110.000 kWh, skal der indenfor 3 måneder fra sidste aflæsningsdato udarbejdes en handleplan, så elforbruget igen kan reduceres til det oplyste, hvis ikke merforbruget ud fra en konkret vurdering kan accepteres. Planen skal fremvises ved tilsyn.
21. Anlæg og installationer, der er særligt energiforbrugende, f.eks. ventilation, skal minimum kontrolleres én gang om året og vedligeholdes således, at det altid fungerer optimalt. Dato for kontrol skal kunne dokumenteres i mindst 5 år.
22. Vandforbruget til dyreholdet skal registreres mindst en gang årligt. Vandforbruget skal kunne dokumenteres i mindst 5 år.
23. Hvis vandforbruget på årsplan stiger med mere end 10 % ud over 1.800 m³, skal der inden 3 måneder fra sidste aflæsningsdato udarbejdes en handleplan, så vandforbruget igen kan reduceres til det oplyste, hvis ikke merforbruget ud fra en konkret vurdering kan accepteres. Planen skal forevises ved tilsyn.
24. Ved etablering af nye ventilationsmotorer på stald 1.1.1 skal det være lavenergimotorer.

Spildevand samt tag - og overfaldevand

25. Vask af maskiner og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødningsrester, skal foregå på støbt plads med tæt bund og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder.

Kemikalier og medicin mv.

26. Gødningsstoffer, kemikalier, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer hvis der måtte ske udslip.

Affald

27. Døde dyr skal opbevares i spande/containere indtil afhentning, spande/containere skal placeres på plads ved stalden, som vist på bilag 1.4.
28. Affald skal opbevares og håndteres, som beskrevet i tabel 10.

Olie

29. Opbevaring af diesel-/fyringsolie skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står på fast og tæt bund så spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
30. Såfremt tanken er placeret mindre end 15 m fra regnvandsafløb, vandløb mm. skal tanken stilles i en spildbakke med opkant, der kan rumme tankens indhold. Tanken placeres sådan, at regnvand ikke opsamles i spildbakken.
31. Tankning af diesel fra stationær tank skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
32. Olie- og fedtprodukter skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
33. Tankpistol må ikke kunne fastlåses under påfyldning.

Driftsforstyrrelser og uheld

34. Der skal på ejendommen altid forefindes egnet materiale til opsamling af eventuelt spild.
35. Virksomheden skal udarbejde en beredskabsplan som følger bilag 4 i Vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen, Tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Beredskabsplanen skal fremsendes til Aabenraa Kommune senest 1 måned efter at udnyttelsen af godkendelsen er påbegyndt. Datoen for udarbejdelsen af beredskabsplanen skal fremgå af planen.
36. Beredskabsplanen skal opbevares på et kendt og tilgængeligt sted for alle medarbejderne.
37. Beredskabsplanen skal ajourføres løbende og minimum 1 gang årligt. Datoen for ajourføringen skal fremgå af planen.

2.3 Gødningsproduktion og – håndtering

Gødningstyper og mængder

38. Udmugning ved start af gødningsbåndet skal foretages mindst 3 gange om ugen og jævnt fordelt over ugen.

Opbevaring af fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost

39. Kompost med et tørstofindhold på mindst 30 pct. i ethvert delparti, der ikke placeres på fast bund med afløb til opsamlingsbeholder, må højst være placeret på samme sted i 12 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før kompost igen må placeres på det samme sted.
40. Ved etablering af markstak af kompost med et tørstofindhold på mindst 30 pct. skal tidspunkt og placering noteres på et kortbilag i driftsjournalen og opbevares i mindst 5 år.
41. Kompost med et tørstofindhold på mindst 30 pct. i et hvert delparti i markstakke må ikke placeres på arealer som skråner mere end 6 grader mod vandløb, søer eller fjorde, og de skal placeres, så de ligger mest muligt i læ.

42. Opbevaring af fast gødning i gødningshus skal ske overdækket, hvis der ikke sker daglig tilførsel.

Anden organisk gødning

43. Bedriftens arealer må ikke tilføres anden organisk gødning.

Håndtering og udbringning af husdyrgødning

44. Husdyrgødning må ikke køres ud på arealer, der er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket.

2.4 Forurening og gener fra husdyrbruget

Lugt

45. Såfremt der efter Aabenraa Kommunes vurdering opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end det kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan Aabenraa Kommune meddele påbud om, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Eventuelle udgifter hertil afholdes af bedriften.

Fluer og skadedyr

46. Der skal på husdyrbruget foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinier fra Statens Skadedyrlaboratorium.

Transport

47. Ved transport af fast husdyrgødning ud på offentlige veje/private fællesveje skal vognen læsses ordentlig, så spild ikke kan finde sted. Skulle der alligevel ske spild, skal det straks opsamles.

Støj

48. Bidraget fra landbruget med adressen Ingebølvej 15, 6392 Bolderslevvej til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land ikke overskride følgende værdier:

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00 Lørdag kl. 07.00 - 14.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 Lørdag kl. 14.00 - 22.00 Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 - 07.00
Det åbne land	55	45	40

Notationer og principper, der anvendes ved beskrivelse og regulering af ekstern støj fra landbruget, er anført i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder.

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved udendørs opholdsarealer ved boliger.

For dagperioden kl. 07.00-18.00 skal grænseværdierne overholdes inden for det mest støjbelastede tidsrum på 8 timer.

For aftenperioden kl. 18.00 -22.00 skal grænseværdierne overholdes inden for den mest støjbelastede time.

For natperioden kl. 22.00 - 07.00 skal grænseværdierne overholdes inden for den mest støjbelastede halve time.

Støj fra intern transport på landbrugets område medregnes i landbrugets støjbidrag.

Dog medregnes kun støjbidrag fra transport ved driftsbygninger og i umiddelbar nærhed af disse samt ved gødningssoplager, evt gyllebeholdere.

Ved tilkørsel af afgrøder til siloanlæg eller til faste oplagspladser eller ved bortkørsel af gødning i forbindelse med udbringning til mark kan der ses bort fra støjbidraget fra disse aktiviteter.

Støj fra faststående anlæg placeret på arealer uden for driftsbygningernes område, eksempelvis fast opstillede motorer og vandpumper, skal medregnes i landbrugets støjbidrag.

Støj fra mobile anlæg opstillet ved driftsbygninger, eksempelvis fra blæsere på lastvogne med varer til landbruget, skal medregnes i landbrugets støjbidrag, uagtet at anlæggene måtte befinde sig på et køretøj, der ikke hører til landbruget.

Målinger/beregninger til kontrol af, at grænseværdierne er overholdt, skal udføres, når tilsynsmyndigheden finder det påkrævet.

Dog kan målinger/beregninger kræves højst en gang årligt.

Tilsynsmyndigheden kan kræve, at målinger/beregninger skal foretages af et akkrediteret firma eller laboratorium eller af en certificeret person omfattet af Miljøstyrelsens godkendelsesordning "Miljømåling - ekstern støj".

Udgifterne afholdes af landbruget.

2.5 Påvirkninger fra arealerne

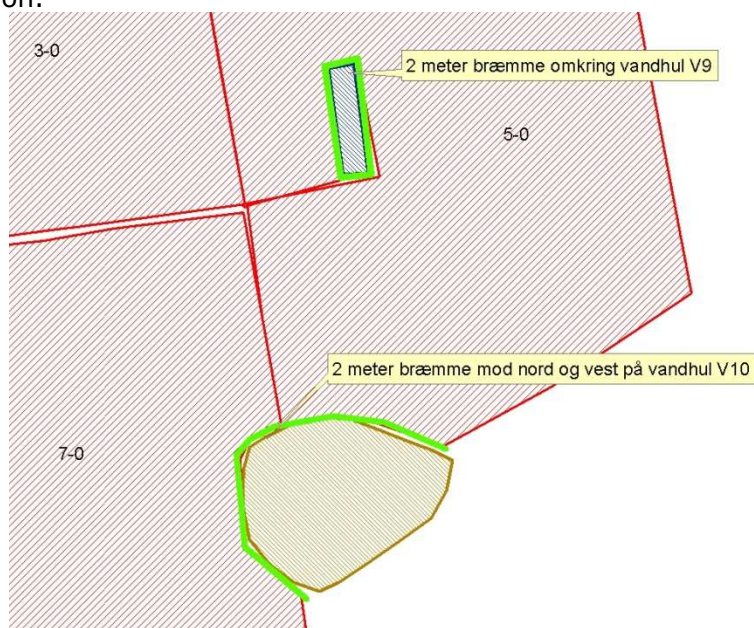
Udbringningsarealerne

49. På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til et husdyrtryk på 1,39 DE/ha.

50. Udbringning af husdyrgødning fra produktionen må kun finde sted på de 34,85 ha udspretningsareal, som fremgår af ansøgningen. Udskiftning af arealer anmeldes til Aabenraa Kommune.
51. Der skal eksporteres 50,6 DE ud af oplandet til Lister Dyb, Vadehavet, til godkendt modtager.
52. Der skal foreligge skriftlig aftale på eksporten af gødning til godkendt modtager.
53. I hønsegårdene skal der holdes et stabilt plantedække, der kan optage de udskilte næringsstoffer fra hønsene.
54. Der må ikke etableres fast bund i hønsegårdene.

Beskyttet natur

55. Der skal etableres en 2 meter bred dyrknings-, sprøjtnings- og gødningsfri bræmme rundt om vandhul V9 og på nord- og vestsiden ind mod vandhul V10, se nedenstående kort. Bræmmen måles fra den øverste kronekant, som inkluderer den omkringliggende sumpvegetation.

56. Der skal etableres en 2 meter bred dyrknings-, sprøjtnings- og gødningsfri bræmme langs vandløbet, der grænser op til mark nr. 1-0 (nordlig ende), 8-0 (sydlig ende), 4-0 (sydlig ende) og 7-0 (sydlig ende), jf. kort 6.
57. Det må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til åer, bække, grøfter, dræn eller søer.

2.6 Husdyrbrugets ophør

58. Ved hel eller delvis ophør af virksomheden skal Aabenraa Kommune kontaktes med henblik på vejledning om nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare.

2.7 Egenkontrol og dokumentation

59. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt. Den skal opbevares i mindst 5 år og forevises på Aabenraa Kommunes forlangende. Det kan være gødningsregnskaber, ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen, foderanalyser, fakturaer for indkøbt foder, afregninger for levering af æg og kvitteringer for afsatte og købte dyr, afsnit fra drifts- og skatteregnskaber vedrørende omsætning af foder og dyr samt status dyr og foder.

60. Dokumentation for driftstid på gødningsbånd skal registreres ved hjælp af timetæller eller energimåler.
61. Driftstiden på gødningsbåndet skal registreres månedligt i en driftsjournal.
62. Gødningshuset skal, når det tømmes, gennemgå et visuelt eftersyn og vedligeholdes. Tidspunktet for gennemgangen skal registreres i driftsjournalen.
63. Driftsforstyrrelser og uheld, der vurderes at kunne påvirke natur og miljø skal registreres med dato og beskrivelse i driftsjournalen.
64. For indkøbte fodermidler skal følge- og indlægssedler opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og forevises på kommunens forlangende.

3 Generelle forhold

Husdyrbruget er mindre end 250 dyreenheder (DE) og større end 75 dyreenheder (DE) og er derfor omfattet af § 11 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug med senere ændringer. Hele virksomheden er godkendelsespligtig, og Aabenraa Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for husdyrbruget.

Kommunen skal i forbindelse med udarbejdelse af en miljøgodkendelse vurdere om ændringen af dyreholdet kan give gener for naboer (lugt, støj, støv osv.), men også om ændringen giver en belastning på miljøet og naturen herunder belastningen med nitrat og fosfor. Naturvurderingen omfatter ændringens påvirkninger af beskyttet natur i henhold til både husdyrbrugloven og naturbeskyttelsesloven, samt EU-habitat- og fuglebeskyttelsesområder. Desuden skal kommunen vurdere om diverse afstandskrav overholdes, at de landskabelige værdier ikke tilsidesættes og kravet om BAT er opfyldt, samt sikre at uheld forebygges.

Bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug stiller krav om reduktion af ammoniakemissionen. Kravet afhænger af tidspunktet for indsendelse af ansøgningen. Ansøgninger indsendt første gang i 2007 skal reducere ammoniakemissionen med 15 % i forhold til normtallet for bedste staldsystem i 2005/2006. For ansøgninger indsendt første gang i 2008 skal ammoniakemissionen reduceres med 20 %, og i 2009 skal ammoniakemissionen reduceres med 25 %.

Denne miljøgodkendelse fastlægger de vilkår, der skal gælde for en udvidelse/ændring af det eksisterende husdyrbrug. Vilkår der vedrører driften skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften. Hvis der ansættes udenlandsk arbejdskraft, skal vilkårene oversættes til et sprog, som de forstår.

3.1 Beskrivelse af husdyrbruget

Redegørelse

Godkendelsen omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på husdyrbruget Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev med ejendoms nr. 5800013281.

Til husdyrbruget er tilknyttet husdyrproduktionen vedrørende CHR nr. 63472, og virksomhedens CVR nr. er 65235951/1002204305.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, som fremgår af ansøgningskema nummer 20103, version 7, genereret den 24. maj 2011 og udskrevet fra www.husdyrgodkendelse.dk den 24. maj 2011. Ansøgningen med tilhørende bilag, der bl.a. indeholder den miljøtekniske beskrivelse, er vedlagt som bilag 1.

3.2 Meddelelesespligt

Godkendelsen gælder kun for det ansøgte. Der må ikke ske udvidelser eller ændringer i dyreholdet, herunder staldanlæggene, gødningsopbevaringsanlæggene, harmoniarealerne og lignende, før ændringerne er godkendt af Aabenraa Kommune.

De anmeldte ændringer vurderes herefter af kommunen. Udskiftning af arealer inden for samme kategori (ejede/forpagtede og tredjemands arealer) kan udskiftes uden en ny miljøgodkendelse, såfremt kommunen vurderer, at de nye arealer ikke er mere sårbare end de godkendte arealer.

3.3 Gyldighed

Der gives 2 år til at udnytte godkendelsen, efter den er meddelt. Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor godkendelsen udnyttes.

Herefter gælder det, at hvis den meddelte miljøgodkendelse, ikke har været udnyttet helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste tre år.

Afvigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, brand, sygdom i besætningen mv., betragtes ikke som kontinuitetsbrud.

3.4 Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse på de vilkår, der er nævnt i godkendelsen indtil juli måned 2019.

Aabenraa Kommune kan dog tage godkendelsen op til revurdering inden for de 8 år og om nødvendigt meddele påbud eller forbud, hvis:

- der fremkommer nye oplysninger om forureningens skadelige virkning,
- forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller
- forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved miljøgodkendelsens meddelelse.

Det samme er tilfældet, hvis:

- der sker væsentlige ændringer i den bedste tilgængelige teknik, således at der skabes mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger, eller
- det af hensyn til driftssikkerheden i forbindelse med processen eller aktiviteten er påkrævet, at der anvendes andre teknikker.

3.5 Revurdering af miljøgodkendelsen

Miljøgodkendelsen skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal foretages, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2019.

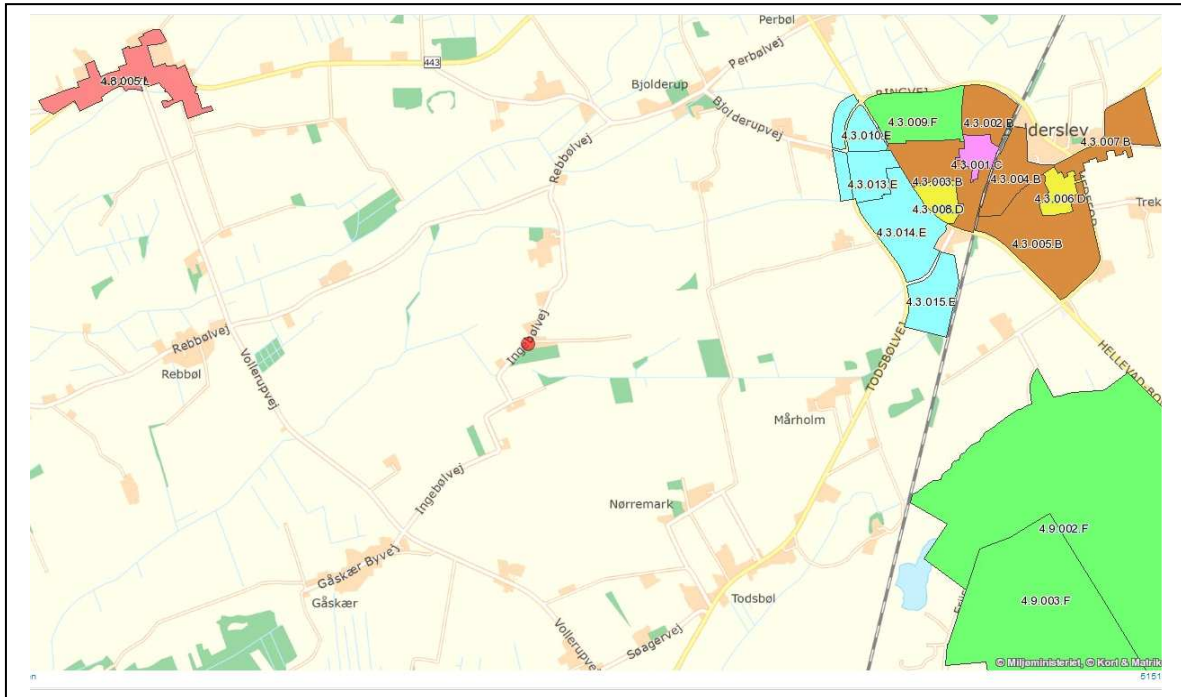
4 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

4.1 Bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mv.

Redegørelse

Afstandene er enten målt fra nærmeste stald eller fra det samlede staldanlæg som beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk.

Husdyrbruget er beliggende i landzone

Tabel 1 Afstandskrav til kommuneplaner/lokalplaner/nabobeboelse

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige byzone	1.600 m	Industriområde vest for Bolderslev	50 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige sommerhusområde	18 km	Sommerhusområde på Skarrev	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål	2.400 m	Vollerup	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	2.400 m	Bolderslev	50 m
Nabobeboelse	88 m	Afstand fra gødningshus til nabobeboelse	50 m

Tabel 2 Afstandskrav – placering af anlæg

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Beboelse på samme ejendom	54 m	Afstand til gødningshus	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	2,5 km	Nærmeste levnedsmiddelvirksomhed ligger i Bolderslev	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	1,4 km	Gåskær Vandværk	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	25,5 m	DGU.Nr.: 168.591 er placeret umiddelbart vest for gødningshus.	25 m
Vandløb	115 m	Afstand fra stald	15 m
Dræn		Der er ingen dræn	15 m
Sø	2,5 km	Afstanden fra fjerkræstalden til Uge Sø	15 m
Privat fælles vej/ offentlig vej	80 m	Afstand fra Ingebølvej til gødningshus	15 m
Naboskel	75 m	Afstand fra gødningshus til Ingebølvej 14	30 m

Kirkebeskyttelseslinie og kirkeomgivelser

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for "Kirkebyggelinien" eller udpegningen "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg indenfor udpegningen "Kystnærhedszonen".

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering

Den eksisterende stald og gødningshus ligger delvis inden for udpegningen "Lavbund, ikke okkerklassificeret".

Skovrejsningsområder

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "skovrejsningsområder".

Strandbeskyttelseslinie

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "strandbeskyttelseslinie".

Klitfredningslinie

Der er hverken bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Klitfredningslinie".

Skovbyggelinie

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Skovbyggelinie".

Sø- og åbeskyttelseslinie

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningerne "Sø- og åbeskyttelseslinier".

Fredede områder, fortidsminder og fortidsmindebeskyttelseslinier

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningerne "Fredede områder forslag", "Fredede områder", "Fredede fortidsminder" eller 100 meter beskyttelseslinien for fortidsminder.

Der er ingen arealer inden for udpegningerne "Fredede områder forslag", "Fredede områder", "Fredede fortidsminder" eller 100 meter beskyttelseslinien for fortidsminder.

I museumsloven nr. 1505 af 14. december 2006 er i § 29f fastsat regler om, at der på fortidsminder og inden for en afstand af 2 meter fra dem ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes.

I henhold til naturbeskyttelsesloven, LBK nr. 1042 af 20/10/2008, må der ikke inden for 100 meter fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven foretages ændringer i tilstanden af arealet, herunder etableres hegn, placeres campingvogne og lignende. Forbuddet gælder ikke for sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme og landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning. Forbuddet gælder endvidere ikke for fortidsminder, der ikke er synlige i terrænet, samt fortidsminder, der er nævnt i bilag 1 til loven.

Beskyttede sten- og jorddiger

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg der grænser op til "Beskyttede sten- og jorddiger".

Der er ingen arealer der grænser op til "Beskyttede sten- og jorddiger".

I museumsloven nr. 1505 af 14. december 2006 er i § 29a fastsat regler om, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. For sten- og jorddiger og lignende, der er beskyttet som fortidsminder, gælder alene reglerne om fortidsminder.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at udvidelse af landbruget kan ske uden konflikt med diverse beskyttelseslinier.

4.2 Placering i landskabet

Redegørelse

Staldbygning og gødningshus er placeret sammen med stuehus og de øvrige servicebygninger til landbruget.

Alle bygninger ligger i et åbent landskab med enkelte gårde og beboelser med enkelte enrækkede læhegn mellem markerne. Omkring ejendommen er der hønsegårde, som er tilplantet med energipil.

Landskabelige værdier

Tabel 3 Materialevalg

	Bygning	Grundplan ca.	Bygningshøjde ca.	Taghældning	Bygningsmaterialer/farver	Anvendelse
1	Stuehus				Hvidkalket pudset væg med røde cement tagsten	Stuehus
2	Stuehus				Hvidkalket pudset væg med rødt eternittag	Stuehus
3	Lade	25 x 26 = 650 m ²	8 m	15 – 20°	Brune stålprofilplader med grå eternittag.	Lade

						Vestvæggen er hvid	
4	1.1.3	Gødningshus	17 x 25 = 425 m ²	8 m	15 – 20°	Brune stålprofilplader med gråt eternittag	Opbevaring af fast gødning
5		Maskinhus	21 x 43 = 903 m ²	8 m	15 – 20°	Hvid/rødbrune stålprofilplader med gråt eternittag	Værksted og maskinhus
6		Forrum	8 x 15 = 120 m ²	7 m	15 – 20°	Hvide sandwichpaneler med koksgrå stålprofiltag	Forrum til hønsestald
7	1.1.1	Stald	30 x 87 = 2.610 m ²	7 m	15 – 20°	Hvide sandwichpaneler med koksgrå stålprofiltag	Hønsestald

Områder med landskabelig værdi

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Værdifulde kystlandskaber".

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Værdifulde landskaber".

Uforstyrrede landskaber

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Uforstyrrede landskaber".

Kulturhistoriske værdier og bevaringsværdige landsbyer

Der er ingen bygninger, opbevaringsanlæg eller arealer inden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Naturmæssige værdier

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser

Der er ingen bygninger eller arealer inden for udpegningerne "Særlig næringsfattige naturarealer".

Der er ingen bygninger eller arealer inden for udpegningerne "Naturområder".

Der er ingen bygninger eller arealer inden for udpegningerne "Områder med naturinteresser".

Arealer udpeget jf. § 7 i lov om godkendelse af husdyrbrug

Der er ca. 0,6 km til det nærmeste udpegede § 7 areal. Det er et moseområde sydvest for anlægget.

Natura 2000

Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde ligger ca. 2 km sydvest for ejendommen. Området er Natura 2000 område nr. 98 Tinglev Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose, herunder fuglebeskyttelsesområde nr. F62 Sø og Mose, Ulvemose og Terkelsbøl Mose.

Det nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde ligger ca. 37 km vest for ejendommen. Området er Natura 2000 område nr. 89, Vadehavet, herunder fuglebeskyttelsesområde nr. F57, Vadehavet.

Beskyttede naturarealer (§ 3)

Der er ingen bygninger inden for udpegningen. Følgende arealer grænser op til udpegningen "Beskyttede Vandløb": Mark 1-0, 4-0, 7-0 og 8-0. I mark 5-0 ligger der en beskyttet sø og der grænser en beskyttet mose op til mark 5-0 og 7-0.

Geologiske værdier

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningen "Skovrejsning uønsket pga. geologiske forhold".

Rekreative værdier

Der er ingen bygninger eller opbevaringsanlæg inden for udpegningerne "Fritidsområder", "Eksisterende sommerhusområder", "Nye sommerhusområder", "Arealudlæg til ferie-fritidsformål", "Planlagte arealer til ferie-fritidsformål" eller "Planlagte arealer til byformål".

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at ejendommens bygninger ikke vil være i konflikt med udpegningerne i Kommuneplanen. Bygningerne ændrer ikke udseende i forbindelse med udvidelsen og det vurderes, at der ikke er behov for at kræve yderligere beplantning omkring ejendommen, da der er en del bevoksning omkring ejendommen bl.a. i form af beplantede hønsegårde.

5 Husdyrhold, staldanlæg og drift

5.1 Husdyrhold og staldindretning

5.1.1 Generelt

Redegørelse

Hele produktionen sker i en stald. Hele hønseholdet udskiftes på en gang, nemlig ca. hver 14. måned.

Stalden er indrettet med 18.000 stipladser til høner. I forbindelse med udvidelse af dyreholdet kommer hønerne til at gå i volierer med gødningsbånd og på gulv med dybstrøelse, herudover har de adgang til udendørsarealer dagligt. Gødningsbåndet bliver tømt hyppigt, nemlig 3 gange om ugen og dybstrøelsen fjernes i forbindelse med rengøring af stalden efter udsættelse af hønseholdet.

Antallet af årshøner beregnes ud fra antallet af hønsepladser og antal foderdage (tomgangsperiode) samt dødeligheden. Antal DE beregnes ud fra antallet af årshøner og vil derfor variere i forhold til længden af tomgangsperiode samt dødeligheden. Antallet af årshøner er beregnet til 16.470

Når de gamle høns er sat ud af stalden, starter rengøringen og vedligeholdelsen af anlægget. Det vurderes ud fra tidligere produktions- og veterinære forhold, hvorvidt der kræves en grundigere rengøring af hele stalden med vand. Gødningsbånd og gødningstransport rengøres dog altid. Rengøring af staldrum og inventar kan også ske med trykluft. Rengøringen omfatter også udendørs arealer ved porte og døre, ligesom udvendige dele af ventilationen også skal rengøres. Forrum og silo til stalden rengøres også ved holdskifte. Ægpakkerum, kølerum mm. rengøres dagligt.

Rengøringen og vedligehold kan afsluttes med en desinfektion, hvorefter stalden står tom i en periode. Før indsætning af nye høns gennemskylles vandsystem, foder- og ventilationsanlæg afprøves og stalden tempereres.

Skrabearealet tilføres den nødvendige mængde skrabemateriale i form af sand, halm og strøelse.

Producenten er underlagt rugeri, opdræts og pakkeriets planlægning for indsætning af høner og ægproduktions længde. Der kan derfor forekomme variationer i antal producerede dyr/år. Antal DE og gødningsmængde varierer derfor også fra år til år. Gennemsnitsproduktionen tilstræbes at komme til at ligge på det ansøgte.

Der er anslået en tomgangs periode mellem hvert hold på 2-4 uger, dette svarer til maksimal produktion. Der kan altså opstå situationer hvor tomgangsperioden forøges og dermed vil den årlige totalproduktion blive reduceret. Der kan forekomme mindre forskydninger i produktionen, så et års dyrehold overstiger det ansøgte.

Tabel 4 Dyreholdet

Stald nr.	Dyrehold	Staldsystem (gulvsystem og udmugningssystem)	Vægt/alder	Stipladser /antal dyr	DE
1.1.1	Skrabehøns	Voliere med gødningsbånd	1,75	18.000/ 16.470	99,22

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at staldsystemet lever op til kravene om produktion af æg. Produktionen tillades til maksimalt 16.470 årshøner svarende til 99,22 DE, det betyder, at der ikke gives tilladelse til at overstige den årlige produktion selvom gennemsnittet over årene er overholdt.

5.1.2 BAT staldteknologi

Redegørelse

Ansøger oplyser at med hensyn til BAT og staldsystemer er der forskellige definitioner på, hvad BAT er. Der er både referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) og BAT bladene.

I BREF står der, at følgende staldsystem til konsumægproduktion er BAT: Beriget Buranlæg.

Endvidere findes der et BAT-byggeblade for Burægsproduktion: Gødningsbånd og hyppig udmugning.

Stald 1.1.1

Økologiske høner skal have adgang til udendørsarealer. Denne stald indrettes med etageanlæg med voliere med gødningsbånd og hyppig udmugning. Stalden er opbygget med gulv med skrabearealer til støvbadning, slats hvor hønsene har adgang til foder og vand, redekasser til æglægning og opholdsarealer i flere højder, som de anvender i løbet af dagen, men mest om natten hvor de instinktivt søger op. Herudover har hønerne fri adgang til udendørs hønsegårde i dagtimerne.

Gødningsbåndene i denne stald er placeret over en gødningskælder, hvor der kan køre en maskine ind i forbindelse med udmugningen. Det betyder, at den del af gødningen der afsættes på det nederste slat vil forsvinde ned i gødningskælderen, hvor det efterfølgende fjernes 3 gange om ugen.

BAT og ventilation:

Ved nye stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt. For mekanisk ventilerede stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Øget modstand i ventilationssystemer undgås ved at holde ventilationssystemet rent.

Ansøger har følgende kommentarer til disse BAT-teknikker:

Der ønskes at anvende etagesystem med gødningsbånd i en stor del af den eksisterende produktion og i den ansøgte produktion.

BAT-bladet vedr. hyppig udmugning, ønskes anvendt på staldene med etagesystem med gødningsbånd. Tre gange udmugning om ugen reducerer ammoniakemissionen i stalden med 36 %.

I en del af produktionen er der skraber i gødningskummen i stedet for gødningsbånd, der tømmes 3 gange ugentligt. Dette er anskueliggjort ved at anføre det som en kemisk luftvasker med 24 %'s effektivitet der kører hele året rundt.

Samlet vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at det staldsystem som er beskrevet i Miljøstyrelsens BAT-blad med berigede bure og hyppig udmugning ikke kan anvendes til produktion af udegående høns og økologisk produktion, hvor der ligeledes er krav til at hønsene skal være fritgående og have adgang til udeareal. Dette staldsystem kan derfor ikke anvendes til den ønskede produktion. Det valgte staldsystem giver dog mulighed for at anvende teknikken med hyppig udmugning for den del af gødningen, som afsættes på gødningsbåndene. Denne del udgør 75 % af den afsatte gødning. De resterende 25 % afsættes på gulvarealet som dybstrøelse. I det hønerne desuden delvist er udegående afsættes en del også på udearealet. Dette er der taget højde for idet hønerne er sat til afgræsning 1 måned om året. Den hyppige udmugning af gødningen på gødningsbåndene giver en reduktion i ammoniakfordampningen fra staldanlægget på 36 % fra den del af anlægget. En forudsætning for det er, at der sker en udmugning 3 gange om ugen. Det fastholdes ved egenkontrolvilkår om måling af tid/strømforbrug.

For det nederste slat bevares systemet med skraber i gødningskanal, som ligeledes tømmes for gødning 3 gange om ugen. Dette staldsystem er ikke BAT, og staldsystemet er indføjjet i ansøgningen med en reduktion af ammoniakfordampningen på 24 %, som forventes at svare til den faktiske reduktion.

Aabenraa Kommune vurderer, at det valgte staldsystem lever op til kravet om BAT.

5.2 Ventilation

Redegørelse

Ansøger oplyser, at det ved nye stalde er BAT, at reducere energiforbruget ved at anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt. For mekanisk ventilerede stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Øget modstand i ventilationssystemer undgås ved at holde ventilationssystemet rent.

Der er en del naturlig ventilation i forbindelse med åbningen langs hele staldens side ud til hønsegården. Ventilationen er frekvensstyret og tilkoblet automatisk styringsenhed, der sikrer mod overventilation af staldene.

Øget modstand i ventilationssystemer undgås gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans ved holdskifte.

Tabel 5 Ventilation

Stald nr.	Ventilationstype	Antal afkast (udsugninger)	Højde over kip
1.1.1	Ligetryksventilatorer	4	1 kip

Placeringen af ventilatorerne fremgår af bilag 1.7

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at ventilationen er indrettet efter stalden således, at ventilationen kan indstilles til at ventilere efter det aktuelle behov. Der er en høj grad af naturlig ventilation gennem staldens sider. Ventilationsafkast er placeret i kip og går således over tagryg, hvilket er med til at sikre stabiliteten af ventilationsanlægget og at ventilationen ikke så nemt påvirkes af vejr og vindforhold.

5.3 Fodring

5.3.1 Generelt

Redegørelse

Ansøger oplyser, at fodring og vanding af hønsene sker på slattet. Hvor de gennem hele stalden har mulighed for at tage foder fra foderbåndet. Ligesom der er opsat drikkeventiler gennem hele stalden. Fodring tilrettelægges efter hønernes alder således, at de kontinuerligt tildeles den optimale mængde foder. Der anvendes fasefodring med min. 3 faser. Foder opbevares i udendørs fodersiloer, hvorfra foderet trækkes ind med foderanlægget. Som en del af fodringen og for at tilføre skrabemateriale, udfodres der 2 gange dagligt ensilage med skinnefodervogn.

Der er krav på vej omkring fodring af økologiske høns, som fjerkræbranchen endnu ikke har løst. Derfor ved ansøger, at der skal anvendes andre fodertyper fremover, men ikke hvilke. Ændring i foderet giver adfærdændringer ved høns og derfor skal ændringerne afprøves inden hele hønseholdet fodres med andre fodermidler. I ansøgningen er der indføjet normtal for fodring af høns og ansøger ønsker ikke normtallene fastholdes i vilkår, da de forventes at ændres sammen med, at der indføres andre fodermidler.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at fodring af hønsene på tilstrækkelig vis sikrer, at der ikke anvendes mere foder end nødvendigt og at udskillelsen af næringsstoffer fra dyrene derfor ikke overstiger det niveau, som produktionen af æg betinger. Fodring sker efter norm for tildeling af foder til hønsene. Kommunen vurderer, at det ikke er hensigtsmæssigt at fastholde fosfor- og proteinprocenter i vilkår, da nye regler for fodring endnu ikke er løst af fjerkræbranchen. I stedet fastholdes ved vilkår, at der skal ske fasefodring af hønsene.

5.3.2 BAT foder

Redegørelse

Det er BAT at anvende fasefodring til hønerne således, at proteinindholdet og fosforindholdet i foderet varierer afhængigt af hønerens alder.

Det er ydermere BAT at anvende fytase i foderet, men da det er et økologisk hønsehold er det ikke tilladt at anvende fytase i foderet.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at når der anvendes fasefodring, som betyder, at der tildeles den optimale mængde næringsstoffer i forhold til hønerens alder, så opfylder ansøger kravet om BAT. Kommunen vurderer, at fasefodring må anses som BAT for økologiske høner, da det ikke er tilladt, at tilsætte fytase til foderet til økologiske dyr.

5.4 Opbevaring og håndtering af foder og ensilage

Redegørelse

Alt tørfoder opbevares i udendørs siloer. Foder leveres færdigblandet med tankbil og blæses ind i siloen. Foder leveres ligesom i eksisterende drift 40 gange om året. Udfodring sker direkte fra fodersiloen via lukket foderanlæg og der er derfor ingen risiko for spild af foder.

Opbevaring af ensilage til skrabemateriale sker i plansiloer, som er etableret under tag. Ensilagen læsses op i læsser, som transporterer ensilagen videre over i skinnevognen. Skinnevognen er indstillet til automatisk at køre ind i stalden og udfodre i skrabearbejdet.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at håndtering af foder sker miljømæssigt forsvarligt. Opbevaringen af tørfoderet sker i lukkede siloer således, at der ikke er adgang til foderet for skadedyr. Plansiloerne er indrettet med sider og endevæg således, at der kun er adgang til foderet fra den østlige ende af bygningen. Plansiloerne er indrettet som smalle siloer således, at der kan udtages så meget ensilage, at foderet ikke tager skade mellem udtagning af ensilage og der dermed er et minimalt spild af ensilage fra siloerne.

5.5 Rengøring af stalde

Redegørelse

Stalden rengøres i forbindelse med at hele hønseholdet sættes ud, ca. en gang om året. Når de gamle høns er sat ud, starter rengøringen og vedligeholdelsen af anlægget. Det vurderes ud fra tidligere produktions- og veterinære forhold, hvorvidt der kræves en grundigere rengøring af hele stalden med vand. Gødningsbånd og gødningstransport rengøres dog altid. Rengøring af stalddrum og inventar kan også ske med trykluft. Rengøringen omfatter også udendørs arealer ved porte og døre, ligesom udvendige dele af ventilationen også skal rengøres. Forrum og silo til den enkelte stald rengøres også ved holdskifte. Ægpakkerummet rengøres dagligt. Kølerummet rengøres 1 gang om ugen.

Spildevand fra rengøring af stalden opsamlles sammen med gødningen i en mindre opsamlingsbeholder.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at rengøring af staldanlæg med opsamling af spildevand i opsamlingsbeholder sikrer, at rengøring sker uden risiko for påvirkning af det omgivende miljø. Rengøringen af staldanlægget mellem hvert hold høns samt den daglige rengøring af pakkerum sikrer, at produktionen til stadighed sker hygiejnisk forsvarligt. Ved rengøringen rengøres ventilationsanlægget også, hvilket er med til at sikre optimal drift af anlægget.

5.6 Energi- og vandforbrug

5.6.1 Generelt

Redegørelse

Varmegenvinding er fravalgt, da der ikke er et varmebehov i produktionen, hvor varmen fra genindvinding kan afsættes. Alle dyr vil typisk have samme alder i staldanlægget. Og varmen fra varmegenindvinding finder derfor ikke anvendelse i produktionen.

Den største del af strømforbruget er til ventilation i produktionen.

For at maksimere effekten af ventilationen rengøres ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog.

For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug er der en styring af anlægget. Der kan regulere i forhold til temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval). Ventilationsdata logges i styringscomputer.

Normen for strømforbrug er 1030 kwh/ 167 årshøner. I alt et anslået forbrug på 110.000 kwh.

Der vælges belysning, som tager hensyn til elforbruget og dyrevelfærd.

Der opsættes lysstofrør (sparepære) med lysdæmper. Der anvendes en type lysdæmper (højfrekvent) med et lavt effekt tab.

LUX-styring (dagslysregulering). Da det er en økologisk produktion er der åbning ud til det i fri i dagtimerne. Åbningerne lukkes om natten.

Staldbelysningen er styret separat med timerindstilling. Belysningen reguleres i forhold til hønernes adfærd og alders- / udviklingstrin.

Længden af lysperioden følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktionstrin.

I pakkerum og forrum er opsat lys, som giver medarbejdere optimale muligheder for at udføre deres arbejde.

Lysen over pakkemaskine følger krav i arbejdsmiljølovgivning.

Tabel 6 Energiforbrug

Type	Forbrug før	Forbrug Efter
Elforbrug	70.000 kWh	110.000 kWh
Dieselolie	5.000 l	5.000 l
Træpiller til opvarmning	10 ton	10 ton

Vask

Der rengøres konsekvent med brug af højtryksrensere. Rengøringen vil evt. blive afsluttet med en desinfektion.

Drikkevand

Drikkenipler placeres højt for at lette hønernes vandoptagelse og minimere vandspild. Spildrender anvendes primært ved slagtekyllinger.

Vandforbruget til drikkevand er anslået til 200 g/dag/høne. I alt 1.600 m³.

Tabel 7 Vandforbrug

Type	Forbrug før	Forbrug efter
Privat	170 m ³	170 m ³
Vask	500 m ³	500 m ³

Drikkevand til hønerne	1.130 m ³	1.630 m ³
I alt vandforbrug	1.800 m ³	2.300 m ³

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at det angivne energi- og vandforbrug svarer til normen for produktion af æg.

5.6.2 BAT energi- og vandforbrug

Redegørelse

Det er BAT at reducere energiforbrug og vandforbrug ved at gøre alt det følgende:

- Anvende lavenergibelysning
- Ventilere staldene optimalt
- Rengøring af stald og udstyr efter hver produktionscyklus eller batch.
- Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrering af vandforbrug gennem måling af forbrug.
- Detektering og reparation af lækager.

Der anvendes lavenergibelysning, som er styret med lysdæmper efter hønernes behov. Høns er meget påvirkelige overfor typen og styrken af lyskilden i stalden. Belysningen reguleres efter hønernes adfærd og alders- og udviklingstrin. Dagslængden reguleres og følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktionstrin.

Lys i pakkeriet er indrettet efter arbejdsmiljølovgivningens regler.

Ventilationen indrettes således, at der tages hensyn til åbninger i stalden og sådan, at ventilationen kun kører efter behov.

Rengøring af stald sker konsekvent med højtryksrensere, for at sikre at smittetrykket er så lavt som muligt.

Drikkevandsanlægget tilses dagligt for at undgå vandspild og for at sikre, at ventilerne virker og utætheder repareres.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at der ved anvendelse af frekvensstyrede motorer i ventilationsanlægget og styringssystem, så ventilationen kan styres efter temperatur og fugtighed i stalden sikrer, at der kun bruges den nødvendige energi til ventilation af stalden. Herudover vil der blive stillet vilkår om, at vandforbruget registreres i logbog.

5.7 Spildevand samt tag- og overfladevand

Redegørelse

Spildevand fra driftsbygningerne består af:

- Vaskevand fra stalden
- Vaskevand fra pakkerum
- Drikkevandsspild

Sanitært spildevand

- driftsbygninger
- stuehuset

Tag- og overfladevand

- driftsbygninger
- befæstede arealer
- stuehuset

Tabel 8 Spildevand

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Sanitært spildevand fra driftsbygningerne	5 m ³	5 m ³	Samletank	Ingen
Sanitært spildevand fra stuehuset	170 m ³	170 m ³	Nedsivning	Trixtank
Rengøringsvand fra pakkerum	20 m ³	20 m ³	Samletank	Ingen
Vaskevand fra stald	40 m ³	40 m ³	Samletank	Ingen
Tagvand	m ³	m ³		

Afløbsforholdene fremgår af bilag 1.4

Ansøger er i gang med at udfærdige ansøgningen til bortledning af tagvand. Ansøgningen skal indsendes til Aabenraa kommunes spildevandsmyndighed inden miljøgodkendelsen udnyttes.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at behandling af spildevandet i driften sker på miljømæssig sikker vis og spildevandet opsamles i opsamlingsbeholder og bortskaffes som gødning.

5.8 Kemikalier og medicin

Redegørelse

Landbruget drives økologisk og der er derfor ingen pesticider på ejendommen.

Tabel 9 Kemikalier og medicin

Type	Opbevaringssted	Maksimalt oplagret mængde
Vaskemidler (f.eks. vaske-/rengørings-/desinfektionsmidler)	I forrummet	Begrænsede mængder
Smøreolie og fedtprodukter	I værkstedet	Begrænsede mængder
Medicin	I forrummet	Begrænsede mængder

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at opbevaring af kemikalier og medicin sker uden væsentlig risiko for påvirkning af det omgivende miljø, idet vilkår 21 og 27 skal overholdes.

5.9 Affald

5.9.1 Generelt

Redegørelse

Farligt affald skal anmeldes til Kommunen. Anmeldelsen skal omfatte oplysninger om affaldstype (EAK-kode), samt affaldets mængde, emballering, sammensætning og egenskaber. Tabel 10 er ikke en anmeldelse af farligt affald. Desuden skal al farligt affald sorteres i separate beholdere og afleveres til godkendte modtagere skal kunne dokumenteres overfor Kommunen. Opbevaring og bortskaffelse af affald skal altid ske efter Kommunens regulativer.

Tabel 10 Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Mængder pr. år	EAK-kode
Farligt affald			
Spildolie	Værksted i olietromle	0 – 100 l	13.02.08
Olietromle	Værksted	0 – 1 stk.	15.01.04
Olie- og brændstof-filtre	Værksted	0 – 5 stk.	16.01.07
Olietanke	Maskinhus	0 – 1 stk.	15.01.04
Spraydåser	Værksted	0 – 20 stk.	16.05.04
Kanyler i særlig beholder	Forrum	0 – 1 kg	18.02.02
Batterier	Værksted	0 – 50 kg	20.01.33
Lysstofrør og elspa-repærer	Forrum	0 – 25 stk.	20.01.21
Medicinrester	Forrum	0 – 2 kg	18.02.08
Tomme medicinglas	Forrum	0 – 2 kg	15.01.07
Andet affald:			
Tom emballage (papir/pap)	Forrum	0 – 100 kg	15.01.01
Tom emballage fra foder (plast)	Forrum	0 – 100 kg	15.01.02
Plast fra afdækning af foder	Under halvtag	0 – 200 kg	15.01.02
Europaller og én-gangspaller af træ	Maskinhus	0 – 10 stk.	15.01.03
Malet og/eller lake-ret træ	Maskinhus	0 – 25 kg	17.02.01
Jern og metal	Udendørs	0 – 300 kg	02.01.10
Personvognsdæk fra afdækning	Udendørs	0-20 kg	16.01.03
Pap	Forrum	0 – 100 kg	20.01.01
Papir	Forrum	0 – 100 kg	20.01.01
Asbestplader stablet på paller	Udendørs	0 – 50 kg	17.06.05
Døde dyr	Containere udendørs	1000 – 2000 kg	01.01.02

Affald skal opbevares og bortskaffes efter Aabenraa Kommunes regulativer.

Ved transport af affald skal transportør (ansøger eller andre) sikre, at transporten sker på en sikkerheds- og sundhedsmæssig forsvarlig måde, og at den ikke er til gene eller fare for omgivelserne.

Døde dyr opbevares i containere, på plads nær stalden. Døde dyr afhentes i sommerperioden en gang om ugen og om vinteren en gang hver 14. dag. Placering af døde dyr fremgår af bilag 1.4.

Vurdering

Farligt affald skal anmeldes til Kommunen. Anmeldelsen skal omfatte oplysninger om affaldstype (EAK-kode), samt affaldets mængde, emballering, sammensætning og egenskaber. Tabel 10 er ikke en anmeldelse af farligt affald. Desuden skal al farligt affald sorteres i separate beholdere og afleveres til godkendte modtagere. Dette skal kunne dokumenteres overfor Kommunen. Opbevaring og bortskaffelse af affald skal altid ske efter Kommunens regulativer. Aabenraa Kommune vurderer, at opbevaring og håndtering af affald på ejendommen sker i overensstemmelse med gældende affaldsregulativ.

5.9.2 BAT affald

Redegørelse

I forhold til BREF er det BAT at planlægge aktiviteter på anlægget korrekt. Så som levering af materialer og fjernelse af produkter og spild. Aabenraa Kommune vurderer, at fjernelse af affald er BAT.

Vurdering

Affaldet på Ingebølvej 15 håndteres i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ, som bygger på sortering af affald. Affaldet sorteres, så det i videst muligt omfang kan genbruges og således at den resterende del kan forbrændes. Kun begrænsede mængder deponeres. Aabenraa Kommune vurderer, at ejendommen opfylder kravene til BAT for affaldshåndtering.

5.10 Olie

Redegørelse

Ved afmelding af gamle olietanke og anmeldelse af ny(e) olietank(e), samt hvis der er spørgsmål om de specielle krav til plasttanke og olietanke på husdyrbruget, så kontaktes kommunens ansvarlige for olietanke på miljoe@aabenraa.dk

Ændring i ejendommens tankforhold skal anmeldes til kommunen. Skemaet til dette findes på kommunens hjemmeside under borger/natur og miljø/miljø/olietanke.

Der er ingen olietank til fyringsolie, da opvarmning sker med træpiller. Der er opstillet en tank til dieselolie i maskinhuset nord for indkørslen.

Tabel 11 Olietanke

Olietanke	Aktiv/ afblændede	Placering	Volumen	Årgang	Tanknr.
Olietank til dieselolie	Aktiv	Maskinhus	2.500	1996	66678-01 Roug

Placeringen af bedriftens olietanke fremgår af bilag 1.4

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at idet opbevaring af dieselolie sker i godkendte tanke, som er opstillet på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt gulv sikres at opbevaringen sker uden særlig risiko for forurening af det omgivende miljø.

5.11 Driftsforstyrrelser og uheld

5.11.1 Generelt

Redegørelse

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, uheld ved transport eller lagring af husdyrgødning.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der i forbindelse med driftsstop bliver iværksat nødventilation i anlæggene. Indlægssedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver alarmen aktiveret. Det tilstræbes at opbevare, transportere og udsprede husdyrgødningen uden spild undervejs. Et eventuelt spild vil efterfølgende blive fjernet.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forkert foder bliver udskiftet så snart, der er kendskab til fejlliverance. Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget. Evt.

spild af husdyrgødning bliver opsamlet og der gøres tiltag så videre spredning stoppes. Ved større uheld kontaktes myndighederne – det vil fremgå af beredskabsplanen, som udarbejdes umiddelbart efter, at godkendelsen tages i brug.

Det er driftsherrens ansvar, at medarbejderne er bekendt med indholdet af beredskabsplanen.

Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til straks at anmelde dette til alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette tilsynsmyndigheden, Aabenraa Kommune på tlf. 73 76 76 76.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at håndtering af gødning, spildevand, hjælpepestoffer og dyr sker således, at der er minimal risiko for, at der sker uheld med disse, som kan medføre forurening af det omgivende miljø. Der er på ejendommen foretaget de nødvendige forholdsregler og der udarbejdes en beredskabsplan, hvor procedurer ved uheld er beskrevet. Disse procedurer sikrer, at der er minimal risiko for at uheld vil medføre væsentlig forurening. Beredskabsplanen er en vigtig del af ejendommens beredskab i forbindelse med opståede uheld. Denne skal derfor ajourføres mindst en gang årligt.

5.11.2 BAT driftsforstyrrelser og uheld

Redegørelse

I henhold til EU's BREF dokument er det BAT at forebygge uheld og at have nødprocedurer i tilfælde af uheld.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at procedurerne for at reagere ved driftsstop på ventilation og foderanlæg er med til at mindske risikoen for forurening. Ligesom beredskabsplanen vil være med til mindske risikoen for, at uheld kommer til at medføre væsentlig forurening.

Beredskabsplanen er en vigtig del af ejendommens beredskab i forbindelse med opståede uheld. Der sættes derfor vilkår om, at beredskabsplanen ajourføres mindst en gang om året.

6 Gødningsproduktion og –håndtering

6.1 Gødningstyper og -mængder

Redegørelse

Nedenstående tabel viser, hvor meget gødning der produceres på ejendommen i ansøgt drift, og hvor meget der kommer fra de forskellige staldanlæg på bedriften. Der modtages ikke husdyrgødning fra andre ejendomme. Der afsættes 42,60 DE fast gødning til eksport til Tyskland til Biogasproduktion (til Handelsfirmaet: Anton Knoll GmbH & Co).

Tabel 12 Produceret husdyrgødning

Dyretype	Gødningstype	Mængde Efter	
		DE	Fast
Høner	Dybstrøelse	22,74	22,9 %
Høner	Fast gødning	68,21	68,8 %
Høner	Afsat ved græsning	8,27	8,3 %
Sum		99,22	100 %

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at opbevaring af dybstrøelse i markstak eller i gødningshus og opbevaring af den faste gødning i gødningshuset, der er etableret med fast bund sikrer, at opbevaringen kan ske uden risiko for forurening af det omgivende miljø. Der er afløb til opsamlingsbeholder fra gødningshuset. Dette er et krav i henhold til bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage mv., § 8.

6.2 Opbevaring af flydende husdyrgødning

6.2.1 Generelt

Der findes ikke flydende husdyrgødning på ejendommen.

6.3 Opbevaring af fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost

Redegørelse

Fast gødning fra gødningsbånd opbevares i overdækkede containere, hvor det transporteres til direkte med gødningsbåndene. Der kører et bånd i hver side af stalden. Herfra køres gødningen enten til oplagring i gødningshuset, direkte til udspredding eller til Tyskland til Anton Knoll.

Tabel 14 Opbevaringskapacitet for fast husdyrgødning, dybstrøelse og kompost

Anlæg	Kapacitet i m ³	Afløb til	Opførelses år	Overdækning	% før	% efter
Gødningshus	500	Opsamlingsbeholder	Genopføres efter brand i 2011	Ja	0	67
Markstak	1.000	Ingen		Ja	100	33
I alt					100	100

Dybstrøelsen køres direkte til udspredding eller lægges i markstak. Dybstrøelsen muges ud en gang årligt i forbindelse med at staldanlægget tømmes for høns. Den faste gødning køres som regel direkte til Anton Knoll og oplagring i gødningshuset begrænses mest muligt. Når den faste gødning lægges i gødningshuset overdækkes stakken, hvis der ikke sker daglig tilførsel.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at opbevaring af husdyrgødning både i form af dybstrøelse og fast husdyrgødning sker miljømæssigt optimalt ved oplag af dybstrøelse i overdækket markstak og oplag af fast husdyrgødning overdækket i gødningshus, når der ikke sker daglig tilførsel.

6.4 Håndtering og udbringning af husdyrgødning

6.4.1 Generelt

Redegørelse

I stalden falder gødningen gennem slattet og ned på gødningsbåndet i de 2 øverste etager. I nederste etage falder gødningen ned gennem gulvet i gødningskælder. Gødning fra gødningsbåndene transporteres 3 gange om ugen til lukkede containere for enden af stalden. Herfra køres gødningen enten til bioforgasning, direkte til nedmuldning på mark eller i gødningshus. Gødning fra gødningskælder fjernes i forbindelse med at huset tømmes for høns. Gødning i dybstrøelsesarealet fjernes fra stalden i forbindelse med at stal-

den tømmes ca. en gang årligt.

6.4.2 BAT håndtering og udbringning af husdyrgødning

Redegørelse

Husdyrgødningen udsprede i løbet af dagen, det undgås så vidt muligt at udsprede husdyrgødning i weekender og på helligdage.

Der føres ikke gødning til jorden når denne er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket. Gødningen udsprede med gødningsspreder, som bredsprede gødningen. Gødningen nedmuldes hurtigst muligt efter udbringning og indenfor 6 timer.

Vurdering

Håndtering og udbringning af husdyrgødning vurderes at opfylde kravene til BAT, idet anvendelse og udbringning er underlagt kravene om gødningsplanlægning samt husdyrgødningsbekendtgørelsens bestemmelser. Disse bestemmelser sikrer mindst mulig tab af næringsstoffer. Derudover praktiseres godt landmandsskab ved udbringningen således at omkringboende generes mindst muligt.

7 Forurening og gener fra husdyrbruget

7.1 Lugt

Redegørelse

Beskyttelsesniveauet for lugt fra husdyrbruget omfattet af husdyrbrugslovens § 11 er fastlagt i husdyrbrugsbekendtgørelsens bilag 3. I bilaget er genekriterierne til enkeltbeboelse, samlet bebyggelse og til eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde angivet. Såfremt den beregnede geneafstand er større end den faktiske afstand, skal der give afslag.

I www.husdyrgodkendelse.dk er alle stalde indtegnet og 1) den nærmeste enkeltbeboelse uden landbrugspligt og som ikke ejes af driftsherren, 2) den nærmeste samlede bebyggelse og 3) det nærmeste eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde markeret. It-ansøgningssystemet beregner geneafstandene og de gennemsnitsafstande. Lugtgeneafstandene er beregnet som fuld besætning, hvor alle de eksisterende og nye staldeaftsnit indgår i beregningerne.

Områdetype	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand	Geneafstand, udrift	Vægtet gennemsnitsafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	202,56 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	Ny	150,10 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	91,12 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelse/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Tabel 16 Resultat af lugtberegning fra it-ansøgning

* De tomme felter i tabellen betyder, at geneafstanden er større end 1,2 x geneafstanden og er ikke opgivet i tabellen fra ansøgningsskemaet.

Som det fremgår af tabellen herover er alle afstandskrav til enkelt bolig, samlet bebyggelse og byzone overholdt.

Anlægget er beliggende længere væk end 300 m til samlet bebyggelse og byzone. Lugtcentrum og stalden ligger mere end 100 m fra den nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt som ikke ejes af ansøger. Der er således ingen kumulation med andre ejendomme med et husdyrhold større end 75 dyreenheder.

Lugtgeneafstanden er beregnet fra et midtpunkt af besætningen.

Anlæg

Lugt kommer primært fra hønsestalden gennem åbninger og ventilation. Herudover er der risiko for lugt fra gødningshuset.

Håndtering og udbringning af husdyrgødning

I forbindelse med håndtering af husdyrgødning, vil der være risiko for lugt til omgivelserne. Dog vil lugtgenerne i det daglige være begrænset, da gødningen transporteres via gødningsbånd til lukkede containere. Hvis gødning efterfølgende opbevares i gødningshuset, bliver det straks overdækket. I forbindelse med at stalden tømmes for høns, bliver der også muget ud fra dybstrøelsen og fra gødningskælderens, det vil kunne give lugtgener til omgivelserne. Afhængig af årstiden og temperaturen. Der er dog kun tale om, at der muges ud en gang årligt.

Herudover vil der være lugtgener i forbindelse med udbringning af gødningen, al udbringning af gødningen foregår dog på egne arealer tæt på ejendommen, hvor der køres af egen markvej mod øst fra ejendommen.

Markstakke af ensilage og kompost

Dybstrøelsesgødningen lægges i markstak og overdækkes straks.

Vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelse, samlet bebyggelse, byzone og sommerhusområde er overholdt. Ligesom den beregnede genegrænse er overholdt. Aabenraa Kommune vurderer, at udvidelsen af hønseholdet kan foretages uden at det giver gene for de omkringboende.

Det vurderes, at ansøger minimerer lugtgenerne mest muligt ved at holde rent i og omkring ejendommen. Bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen vedr. afstands-krav og overdækning af kompost i markstak mindsker risikoen for lugtgener fra oplag af kompost.

Herudover stilles der vilkår om, at gødning som opbevares i gødningshus skal opbevares overdækket og det mindsker ligeledes risikoen for lugtgener fra oplaget af fast gødning på ejendommen.

Udbringningen af husdyrgødning koncentrerer omkring få dage i en kortere periode, hvilket er medvirkende til at begrænse lugtgenerne ved udbringning af husdyrgødningen.

7.2 Fluer og skadedyr

Redegørelse

Rotter: Der sker aktiv forebyggende rottebekæmpelse. Der er opstillet giftdepotkasser ved stalde og foderopbevaring. Foderspild opsamles således dette ikke tiltrækker rotter. Der er aftale med autoriseret firma om skadedyrsbekæmpelse.

Fluer: Høns spiser meget gerne fluer. Der er således ingen fluer i staldene. I gødningslageret, reduceres udklækningen af fluelarver og dermed fluer ved at minimere lysindfaldet.

Foderet opbevares i lukkede siloer og evt. spild fjernes straks.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at opbevaring af foder i lukkede siloer sikrer, at foderet opbevares utilgængeligt for rotter og andre skadedyr.

For at sikre, at fluer holdes på et minimum stilles der vilkår om, at gødningshuset

7.3 Transport

Redegørelse

Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog, at det sker i tidsrummet 5.00 til 20.00 og ikke på søndage og helligdage. Alle transporter med Lastbil sker via Ingebølvej.

Tabel 15 Transporter

Transporter	Før udvidelse			Efter udvidelse		
	Antal/år	Kapacitet pr. transport	Transportmiddel	Antal/år	Kapacitet pr. transport	Transportmiddel
Hønniker til ejendommen	1		Lastbil	1		Lastbil
Dyr fra ejendommen	1		Lastbil	1		Lastbil
Æg og emballage leverance	120		Lastbil	120		Lastbil
Døde dyr	30		Lastbil	30		Lastbil
Foder	40		Tankvogn	40		Tankvogn
Brændstof	5		Tankvogn	5		Tankvogn

Husdyrgødning	27	10 ton	Traktor	24	10 ton	Traktor
Husdyrgødning	0			6	30 ton	Lastbil
Øvrige	20			20		
Samlet antal	244			247		

Produktionen foregår som alt ind alt ud, derfor sættes alle dyr ud på en gang, ligesom der leveres nye dyr ca. en gang årligt også af en gang.

Når der hentes æg leveres der samtidig ny emballage, afhentning sker hver 3. hverdag. Afhentning sker sædvanligvis i hverdage, men der kan ske afhentning på helligdage.

Afhentning af døde dyr sker efter behov af DAKA. Døde dyr opbevares indtil afhentning i lukkede containere.

Foder leveres ca. en gang hver 2. uge. Antallet af leverancer er uændret, men mængden af hver leverance er større.

Markbruget ændres ikke i forbindelse med udvidelse af dyreholdet.

I sæsonen for gødningsudbringning vil der forekomme øget trafik. Dette vil hovedsagligt forekomme i hverdage. Der er primært tale om forårsudbringning.

I nudriften produceres der ca. 262 ton gødning årligt (ca. 25 kg/årshøne), i ansøgt produktion produceres der ca. 412 ton gødning.

Transport til og fra ejendommen sker primært af denne rute.

Gødningstransporter sker på markvej ved ejendommen, da alle arealer ligger med tilkørsel fra denne markvej, denne markvej er en fællesprivatvej. Der er derfor ingen transporter af husdyrgødning på offentlige veje.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at transport til og fra ejendommen ikke vil være til gene for de omkringboende. Transporten til og fra ejendommen vil være den samme som inden udvidelsen efter udvidelsen af dyreholdet. Udkørsel af husdyrgødning fra ejendommen foregår på ejendommens egne arealer.

7.4 Støj

Redegørelse

Tabel 16 Støjkilder

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På stalden	Kontinuerligt
Foderanlæg på skinnebane	Mellem foderlade og stald	2 gange i døgnet
Udkørsel af husdyrgødning	Fra gødningshus og markstak	I dagtimer i foråret
Lastbiler med foder	Nord for stalden	I dagtimer
Markvanding	Ved nord-/vestenden af gødningshuset	I sommerhalvåret
Lastbil efter æg	Nord for stalden	I dagtimer hver 3. dag
Lastbil med nye høns	Nord for stalden	1 gang årligt i dagtimer

Kommunen er i Kommuneplanen opdelt i 4 geografiske områder med udgangspunkt i bymønsteret.

De 4 områder benævnes Øst, Nord, Syd og Vest.

Landbruget Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev er beliggende i Det åbne land, Vest og har driftsarealer beliggende i det samme område.

Kommuneplanen fastsætter for planens område Det åbne land, Vest ikke retningslinjer for støjbelastning, der er til hindring for udvidelsesmulighederne for landbruget.

Denne miljøgodkendelse regulerer støjudsendelse fra ejede og forpagtede arealer. Støjudsendelse fra arealer med gødningsudbringningsaftaler reguleres i forhold til ejeren af disse arealer.

Landbrugets driftsbygninger på adressen Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev er beliggende i Det åbne land, Vest.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at udsendelse af støj fra driftsbygningerne og området i umiddelbar nærhed af disse vil være uden betydning for de i kommuneplanen beskrevne planlagte områder, eksempelvis boligområder, erhvervsområder, sommerhusområder, lokalbyer, landsbyer.

Afstanden til nærmeste planlagte område lokalbyen Bolderslev (planområde 4.3) er større end 1.980 meter. På disse afstande kan der ikke fås støjgener fra aktiviteter ved driftsbygningerne.

Udsendelse af støj fra driftsarealer vil være uden betydning for de i kommuneplanen beskrevne planlagte områder, eksempelvis boligområder, erhvervsområder, sommerhusområder, lokalbyer, landsbyer.

Afstanden til nærmeste planlagte område lokalbyen Bolderslev (planområde 4.3) er større end 1.250 meter. På disse afstande kan der ikke fås støjgener fra aktiviteter på driftsarealer.

7.5 Støv

Redegørelse

Støv fra staldene forventes ikke at kunne mærkes i omgivelserne. Foder opbevares i lukkede siloer. Der forventes ikke at være generende støv fra hønsegårdene, som er beplantet med træer og bevokset med græs.

Driften må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor anlægget. Ansøger opfordres til hensynsfuld kørsel på grus- og markveje, så støvgener minimeres.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at produktionen kan drives uden gene for de omkringboende.

7.6 Lys

Redegørelse

Der er lys i stalden, lyset er indrettet efter hønsenes ægproduktion og stalden er lukket således at der ikke kan ses lys fra stalden.

Udendørs er der opsat arbejdslys

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at belysning er placeret således, at det ikke vil være til gene udenfor ejendommen.

7.7 Ammoniak – generel reduktion

Redegørelse

Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af husdyrbruglovens § 11 er fastlagt i husdyrbrugbekendtgørelsens bilag 3. For ansøgninger fremsendt i 2010 gælder det, at det generelle krav om reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem med normtal 2005/2006 er 25 %.

Ansøgningen er indsendt til Aabenraa Kommune første gang den 14. oktober 2010.

Det generelle ammoniakreduktionskrav er opfyldt ved at vælge et staldsystem, hvor en del af gødningen afsættes på gødningsbånd. Dette gør det muligt at muge ud hyppigt.

Tabel 17. Resultaterne fra beregningerne af den generelle ammoniakemission fra ansøgningssystemet

Er det generelle krav om reduktion af ammoniak fra stald og lager opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	-355,03 kgN/år

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at det generelle ammoniakreduktionskrav er opfyldt, da beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser at kravet er opfyldt. Det vurderes, at udegående dyr ikke er anvendt, som virkemiddel til at opnå den lovpligtige ammoniakreduktionsprocent på 15 %, da andelen af udegående dyr vægtet for kvælstofudskillelse er det samme i nudrift og ansøgt drift.

7.8 Ammoniak – individuel reduktion

Produktionen på Ingebølvej 15 medfører dannelse af husdyrgødning (gylle, fast gødning), som indeholder store mængder af næringsstoffer (kvælstof, fosfor m.fl.), der ved uhenigtsmæssig behandling vil kunne tilføres naturområder og vandmiljøet.

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udslip af luftbåren kvælstof (ammoniakfordampning).

Som en følge af bekendtgørelsens (Bek. om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug) beskyttelsesniveauer gælder for ammoniak et generelt reduktionskrav for godkendelsespligtige husdyrbrug. Det indebærer, at der i forbindelse med alle miljøgodkendelser er fastsat et generelt standardkrav til reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager. For ansøgninger indsendt i 2010 er kravet en 25 % reduktion. Kravet vedrører alene reduktion af den forøgede emission, altså ammoniakemissionen fra selve udvidelsen, samt for stalde der renoveres. Det fremgår af ansøgningen, at dette reduktionskrav er overholdt.

Det fremgår af ansøgningen, at den ansøgte udvidelse vil give anledning til en meremission af ammoniak på -972 kg N/år, og at husdyrbrugets samlede emission herved bliver på 2.420 kg N/år.

Kvælstof og fosfor er begrænsende næringsstoffer for mange økosystemer. Når et naturområde belastes med ekstra næringsstoffer (eutrofieres), fører det til ændret artssammensætning, fordi konkurrencestærke og kraftigt voksende plantearter (som f.eks. *stor nælde*, *blåtop* og *vild kørvel*) bliver begunstiget på bekostning af lavtvoksende og konkurrencesvage plantearter (såkaldte nøjsomhedsarter).

Eutrofieringen kan blive så kraftig, at naturtypernes tålegrænse bliver overskredet. Resultatet bliver, at flere af de karakteristiske nøjsomhedsarter forsvinder, og naturtypernes tilstand ændres.

Selv små ekstra tilførsler af næringsstoffer kan på sigt føre til ændret artssammensætning.

Eutrofiering af naturområder kan ske i form af direkte tilførsel af gødning eller indirekte i form af f.eks. kvælstofdeposition fra luften eller jordfygning fra marker.

Eutrofiering af naturligt næringsfattige arealer såsom visse overdrev, heder og moser bevirker således, at plantevæksten ændrer sig og bliver kraftig og tæt. Derved forsvinder et stort antal lave og lyskrævende plantearter, og temperaturen ved jordoverfladen falder ("mikroklimaet" ændrer sig). Det medfører, at arter, som kræver et varmt mikroklima (dagsommerfugle, mange biller og andre insekter), forsvinder.

Naturarealer på ejendommen

Følgende naturarealer har Aabenraa Kommune besigtiget og/eller analyseret ud fra kort og luftfoto:

- Alle arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor/på udbringningsarealerne
- Alle arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor en radius af 1 km fra anlægget (Ingebølgevej 15)

Naturarealerne omfatter 3 moser og 10 vandhuller. Arealerne er beskrevet under hhv. afsnittet "Husdyrlovens § 7" og "Naturbeskyttelseslovens § 3" nedenfor.

Naturtyperne er alle beskyttede i henhold til § 3 i Naturbeskyttelsesloven.

Baggrundsbelastningen i området er på ca. 18-19 kg N/ha pr. år (*Atmosfærisk deposition 2009. NOVANA, Faglig rapport nr. 801, 2011 og <http://www2.dmu.dk/Pub/FR801.pdf>*).

Husdyrlovens § 7

For at beskytte biologisk værdifulde og kvælstoffølsomme naturarealer mod eutrofiering med ammoniak må den luftbårne ammoniakdeposition (nedfald) fra husdyrbrug til naturarealer omfattet af § 7 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. (lov nr. 1572 af 20.12.2006) ikke øges, hvis afstanden er mindre end 300 meter (bufferzone I). Er afstanden mellem anlæg og § 7-området mellem 300 meter og 1000 meter, må merbe-

lastningen af ammoniak i naturområdet ikke overskride 0,3-0,7 kg N/ha/år (afhængig af antallet af andre husdyrbrug med mere end 75 DE, der ligger nærmere bruget og § 7 naturområdet end 1000 meter (bufferzone II)).

De naturområder, der er omfattet af § 7 i Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v., er:

1) Højmose

2) Lobeliesø

3) Hede større end 10 ha, som er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder

4) Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder

5) Hede, som er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder

6) Overdrev, som er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder

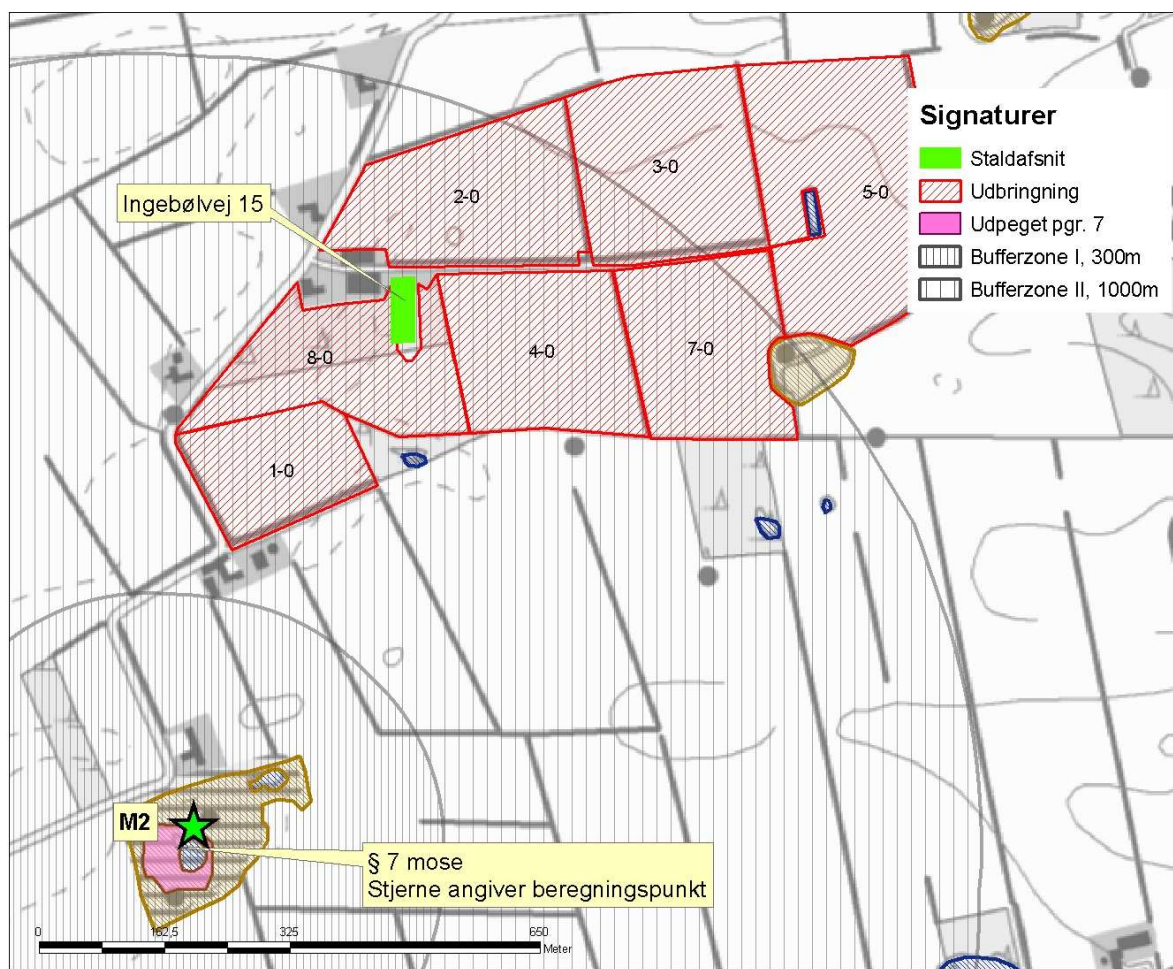
7) Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Det fremgår af Husdyrlovens regelsæt, at som udgangspunkt er beskyttelsesniveauet, der er fastlagt i lovgivningen, tilstrækkeligt til at sikre natur og miljø og skabe overensstemmelse med habitatdirektivforpligtelserne. Kommunen er dog forpligtet til at foretage en konkret vurdering af, om beskyttelsesniveauet er tilstrækkeligt til at sikre naturområderne den fornødne beskyttelse. Vurderes det ikke at være tilfældet (kun i særlige tilfælde), kan kommunen stille forureningsbegrænsende vilkår, som rækker ud over ovennævnte fastsatte beskyttelsesniveauer.

Redegørelse (arealer omfattet af husdyrlovens § 7)

Der ligger et naturområde (M2), som er omfattet af Husdyrlovens § 7, indenfor 1000 meter fra anlægget, jf. kort 1.

Det er en mose ca. 650 m sydvest for anlægget på Ingebølgevej 15.

Kort 1. Naturområde, M2, omfattet af Husdyrlovens § 7, med bufferzoner og beregningspunkt for ammoniakdeposition.

Område M2

Mose M2 (besigtiget juni 2009)	
Naturtype/undertype	Nedbrudt højmose med hængesæk
Lokalitetsbeskrivelse	Mosen er på ca. 3 ha, og kan karakteriseres som en mosaik af forskellige mosetyper, herunder hængesæk. Naturtilstanden er vurderet som relativt god. Mosen fremstår relativt næringsstoffattig med hængesæk af spagnum mod vest og lysegrøn (næringsstofflidende) tagrørsump i midten. Store områder med græsser (især engrørhvene, mosebunke og blåtop). Flere steder er der tue- og smalbladet kæruld (indikatorplanter). Spredt forekommer bredbladet dunhammer.
Lokalisering i forhold til anlæg	650 meter SV for anlægget. Anlægget ligger dermed i bufferzone II til mosen.
Lokalisering i forhold til arealer	Området grænser ikke op til ejendommens udbringningsarealer.
N-deposition (merdeposition og totaldeposition)	Merdeposition: 0 kg N/ha/år Totaldeposition: 0,1 kg N/ha/år
N-tålegrænse	10-15 kg N/ha/år
Baggrundsbelastning	18-19 kg N/ha/år
Betydning som levested for bilag IV-arter	Det vurderes, at mosen bl.a. vil være levested for spidssnudet frø og andre paddearter.
Natura 2000 område	Ikke relevant her.

Kommuneplan/regionplan	Ingen særlige udpegninger.
Fredning	Ikke fredet.
Vurdering	Det vurderes, at mosens tålegrænse ligger på 10-15 kg N/ha/år, hvilket er overskredet af baggrundsbelastningen alene, som ligger på 18-19 kg N/ha/år. Det vurderes også, med baggrund i at merdepositionen er 0 og totaldepositionen er 0,1 kg N/ha/år, at værdierne ligger langt under beskyttelsesniveauet for § 7 områder og er så lav en belastning, at det ikke vil have nogen målbar negativ effekt på mosens naturtilstand, heller ikke på længere sigt.

Vurdering (arealer omfattet af husdyrlovens § 7)

Afstanden mellem anlægget og § 7-området er mellem 300 meter og 1000 meter (bufferzone II), derfor må merbelastningen af ammoniak i naturområdet ifølge Husdyrbrugloven ikke overskride 0,7 kg N/ha/år (da Ingebølgevej 15 er det eneste husdyrbrug indenfor 1.000 meter fra naturområdet).

Da merbelastningen er 0 kg N/ha/år, overholder anlægget beskyttelsesniveauet. Med en merbelastning på 0 kg N/ha/år og en totalbelastning på 0,1 kg N/ha/år i ansøgt drift vurderes det, at mosens naturtilstand ikke målbart vil forringes med baggrund i udvidelsen på Ingebølgevej 15.

Med denne begrundelse stilles der ikke yderligere vilkår i forhold til anlægget og dets ammoniakemission.

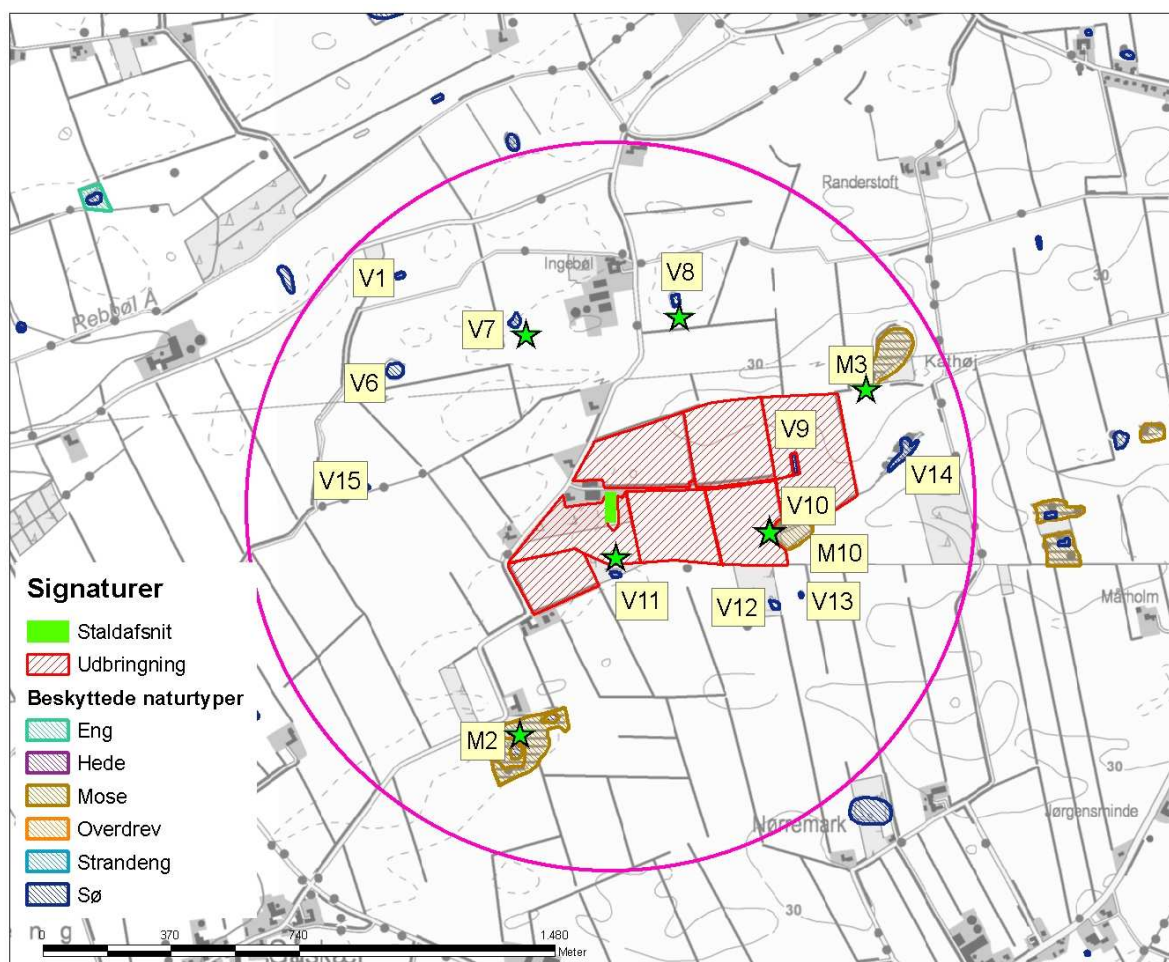
§ 3 natur

Jf. Husdyrlovens § 23 skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der forekommer andre naturarealer end ovennævnte "§ 7-areal", som kan blive påvirket af ammoniakemissionen fra Ingebølgevej 15.

Desuden gælder det jf. Naturbeskyttelseslovens § 3, at tilstanden af visse naturarealer ikke må ændres, når de har et vist areal, naturindhold m.m.

Endeligt gælder ifølge kommuneplanens udpegning af særligt næringsfattige naturarealer, at der på eller i nærheden af disse arealer ikke må ske etablering eller udvidelse af husdyrbrug eller andet, som i væsentlig grad forringer den biologiske mangfoldighed, og der skal foretages en konkret vurdering af, om påvirkningen af naturarealerne er uacceptabel høj.

Redegørelse (arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3)

Kort 2. Naturområder omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor 1.000 meter fra anlægget, samt beregningspunkter for ammoniakdeposition (grønne stjerner).

Nedenfor er gennemgået de arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3, der ligger i nærheden af ejendommens anlæg og/eller ligger i tilknytning til ejendommens udbringningsarealer (jf. kort 2).

Område M3

Mose M3 (besigtiget juni 2010)	
Naturtype/undertype	Højmose/hængesæk
Lokalitetsbeskrivelse	Lokaliteten rummer mose/fattigkær med karakter af højmose henholdsvis hængesæk med bl.a. smalbladet kæruld og lyse-siv. Lokaliteten er præget af næringsstofberigelse og begyndende tilgroning med buske og træer langs kantzonen. Lokaliteten er præget af invasion af tagrør fra nord. I de centrale dele af mosen findes gode naturværdier med lysåben og næringsfølsom vegetation. Der dyrkes tæt på randen af lokaliteten, der derfor fremstår som meget kulturpåvirket. Naturtilstanden er ved besigtigelsen vurderet til at være moderat.
Lokalisering i forhold til anlæg	Mosen er beliggende ca. 780 meter NØ for anlægget.
Lokalisering i forhold til arealer	Området grænser ikke op til ejendommens udbringningsarealer. Beliggende ca. 90 meter NØ for nærmeste udbringningsareal.
N-deposition (merdeposition og totaldeposition)	Merdeposition: 0 kg N/ha/år Totaldeposition: 0,2 kg N/ha/år

N-tålegrænse	10-15 kg N/ha/år (hængesæk)
Baggrundsbelastning	18-19 kg N/ha/år
Betydning som levested for bilag IV-arter	Det vurderes, at mosen bl.a. vil være levested for spidssnudet frø og andre paddearter.
Natura 2000 område	Ikke relevant her.
Kommuneplan/regionplan	Ingen udpegninger.
Fredning	Ikke fredet.
Vurdering	<p>Det vurderes, at mosens tålegrænse ligger på 10–15 kg N/ha/år, hvilket er overskredet af baggrundsbelastningen alene, som ligger på 18-19 kg N/ha/år.</p> <p>Det vurderes også, med baggrund i at merdepositionen er 0 og totaldepositionen er 0,2 kg N/ha/år, at værdierne ligger langt under den værdi, som MST i den digitale vejledning har meldt ud skulle være acceptabel og uden målbar negativ effekt (<i>“en merbelastning på mindre end 1 kg ammoniak pr. hektar pr. år i udgangspunktet udgør ikke et væsentligt merbidrag, og kan derfor ikke medføre en tilstandsændring af et konkret § 3-område. Dette fordi merbelastningen i denne situation er så lav, at det ikke er muligt biologisk at påvise, at det ansøgte dermed har nogen effekt på området”</i>).</p> <p>Derfor vurderes det, at det ansøgte ikke vil have nogen negativ effekt på mosens naturtilstand, heller ikke på længere sigt.</p>

Lokaliteten set fra nord i retning mod sydvest.

Område M10 (V10)

Mose M10, indeholder også vandhul V10 (besigtiget marts 2011)	
Naturtype/undertype	Birkemose/kratmose (inkl. vandhul)
Lokalitetsbeskrivelse	Lokaliteten rummer birkemose/kratmose med et vandhul. Lokaliteten er præget af næringsstofberigelse og er meget tør. Lokalitetens vegetation består overvejende af birk, med indslag af mangeløv og lysesiv samt næringselskende arter som vild kørvel og brom-

	<p>bær. Omkring vandhullet er der pil og bredbladet dunhammer. Selve vandhullet indeholder ikke nogen positive arter for naturtypen, men bærer derimod præg af næringsstofberigelse.</p> <p>Naturtilstanden er ved besigtigelsen vurderet til at være moderat til ringe pga. den meget tørre hydrologi i mosen og det temmelig næringspåvirkede vandhul.</p>
Lokalisering i forhold til anlæg	Mosen er beliggende ca. 460 meter Ø for anlægget.
Lokalisering i forhold til arealer	Området grænser op til ejendommens udbringningsarealer mod vest og nord.
N-deposition (merdeposition og totaldeposition)	Merdeposition: 0 kg N/ha/år Totaldeposition: 0,5 kg N/ha/år
N-tålegrænse	10-20 kg N/ha/år (fattigkær og hedemoser)
Baggrundsbelastning	18-19 kg N/ha/år
Betydning som levested for bilag IV-arter	Det vurderes, at mosen bl.a. vil være levested for spidssnudet frø og andre paddearter.
Natura 2000 område	Ikke relevant her.
Kommuneplan/regionplan	Ingen udpegninger.
Fredning	Ikke fredet.
Vurdering	<p>Naturområdet er markant påvirket af såvel det atmosfæriske nedfald som af næringsstoffer fra de omgivende landbrugsarealer og af stærkt ændret hydrologi, hvilket har ført til en så omfattende udtørring, at det har bevirket tab af en stor del af de oprindelige karakteristika og naturindhold.</p> <p>Det vurderes, at mosens tålegrænse, med baggrund i den ikke særligt næringsfølsomme vegetation, ligger i den høje ende af 10–20 kg N/ha/år, hvilket dermed ikke er overskredet af baggrundsbelastningen, som ligger på 18-19 kg N/ha/år.</p> <p>Det vurderes også, med baggrund i at merdepositionen er 0 og totaldepositionen er 0,5 kg N/ha/år, at værdierne ligger langt under den værdi som MST i den digitale vejledning har meldt ud skulle være acceptabel og uden målbar negativ effekt (<i>en merbelastning på mindre end 1 kg ammoniak pr. hektar pr. år i udgangspunktet udgør ikke et væsentligt merbidrag, og kan derfor ikke medføre en tilstandsændring af et konkret § 3-område. Dette fordi merbelastningen i denne situation er så lav, at det ikke er muligt biologisk at påvise, at det ansøgte dermed har nogen effekt på området</i>).</p> <p>Derfor vil ammoniakemissionen fra det ansøgte ikke have nogen negativ effekt på mosens naturtilstand, heller ikke på længere sigt.</p> <p>Derimod sættes der vilkår om en 2 meter dyrkningsfri bræmme på udbringningsarealerne ind mod naturområdet (vandhullet). Dette for at sikre, at bilag IV arter har mulighed for rastested omkring vandhullet, og fordi hovedkilden til næringsberigelse af vandhuller vurderes at være overfladevand fra dyrkede arealer, dels som vand, der løber på jordoverfladen til vandhullerne, dels som næringsberiget overfladevand, der løber til vandhullet via rodzonen på dyrkede arealer. Med den begrundelse stilles vilkåret om 2 meter dyrkningsfrie bræmmer langs nord- og vestsiden af naturområdet.</p>

Område V1, V6, V7, V8, V9, V11, V12, V13, V14 og V15

Vandhullerne V1, V6, V7, V8, V9, V11, V12, V13, V14 og V15 (besigtiget marts 2010 og 2011)	
Naturtype/undertype	10 vandhuller (søer)
Lokalitetsbeskrivelse	10 vandhuller beliggende i agerlandet indenfor 1.000 meter fra anlægget. Vandhullerne er vurderet samlet, da de er meget ens og meget sammenlignelige mht. beliggenhed, næringspåvirkning og vegetation. Vandhullerne er næringspåvirkede med en vegetation i og omkring vandhullerne, der er næringselskende, herunder bl.a. liden andemad, bredbladet dunhammer, pil sp., stor nælde og lysesiv. Naturtilstanden af vandhullerne er vurderet til moderat til ringe sammenholdt med referencetilstanden.
Lokalisering i forhold til anlæg	Vandhullerne ligger i en afstand op til 1.000 meter fra anlægget.
Lokalisering i forhold til arealer	Et enkelt af vandhullerne (V9) ligger omgivet af husdyrbrugets udbringningsarealer.
N-deposition (merdeposition og totaldeposition)	Der er beregnet en N-merdeposition fra anlægget til de nærmeste vandhuller på 0 kg N/ha/år, dvs. ingen vandhuller modtager mere N-deposition i ansøgt drift end i nudrift (enkelte af vandhullerne modtager endda mindre N-deposition i ansøgt drift). Der er beregnet en N-totaldeposition fra anlægget til de nærmeste vandhuller på 0,1-0,4 kg N/ha/år i ansøgt drift.
N-tålegrænse	De fleste søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end N-deposition. Derfor er det ikke relevant at have en tålegrænse opgivet.
Baggrundsbelastning	18-19 kg N/ha/år
Betydning som levested for bilag IV-arter	Generelt har de små vandhuller stor betydning som både leve- og rastesteder for Bilag IV arter (herunder stor vandsalamander og spidssnudet frø). Undtagelser kan dog være de vandhuller, der er så tilgroede i pil, at de er helt skyggede.
Natura 2000 område	Ikke relevant her.
Kommuneplan/regionplan	Ingen udpegninger.
Fredning	Ingen fredninger.
Vurdering	Vandhullerne er næringsberigede, men det vurderes, at den luftbårne ammoniakdeposition fra anlægget på Ingebølgevej 15 har en meget begrænset effekt. Hovedkilden til næringsberigelse af vandhullerne vurderes at være overfladevand fra dyrkede arealer, dels som vand, der løber på jordoverfladen til vandhullerne, dels som næringsberiget overfladevand, der løber til vandhullet via rodzonen på dyrkede arealer. Ammoniak fra anlægget vurderes ikke at forringe naturtilstanden i vandhullerne. Med den begrundelse stilles et vilkår om en dyrkningsfri bræmme omkring vandhul V9 for at mindske næringsberigelsen via overfladevand, og for at sikre, at bilag IV arter har mulighed for rastested omkring vandhullet.

Vurdering (arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3)

Vandløb

Vandløbene i området (se kort 5) vurderes ikke at blive påvirket af luftbåren ammoniak fra anlægget, idet den tilførte mængde fra luften er meget begrænset (ingen meremission i ansøgt drift) i forhold til den mængde næringsstof, der udledes fra dyrkede arealer, jf. afsnit 8.2 og 8.4.

Natura 2000

Kommunen skal vurdere, om produktionen vil være i overensstemmelse med EF-habitatdirektiv-forpligtelserne. Det omfatter bl.a. at produktionen ikke medfører negative påvirkninger af de arter og naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget i internationale naturbeskyttelsesområder, og forholdene for arter omfattet af direktivets bilag IV må ikke forringes.

Anlægget ligger ca. 2 km NØ for Tinglev Sø og Mose, Ulvemosen og Terkelsbøl Mose, som udgør **EF-fuglebeskyttelsesområde nr. F62**. Tættest på Ulvemosen og Terkelsbøl Mose.

Vurdering

Jævnfør teknisk notat fra DMU (2006) er depositionen af kvælstof negligerbar, når afstanden fra kilden er omkring 3 km. I dette tilfælde er ammoniakemissionen så lille (meremissionen negativ) og placeringen af anlægget i forhold til Natura 2000 området gunstig, at anlægget ikke giver anledning til nogen N-deposition på Tinglev Sø og Mose, Ulvemosen og Terkelsbøl Mose.

Det er derfor på den baggrund Aabenraa Kommunes vurdering, at det ansøgte ikke i målbar grad vil påvirke udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet, da ammoniakdepositionen fra Ingebølvej 15 er negligerbar i forhold til baggrundsbelastningen, og desuden er ammoniakemissionen betydelig mindre i ansøgt drift end i nudriften.

Der stilles derfor ikke forureningsbegrænsende vilkår i forbindelse med ammoniakemissionen fra Ingebølvej 15.

Redegørelse og vurderinger vedr. arter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV arter) findes i afsnit 8.7.

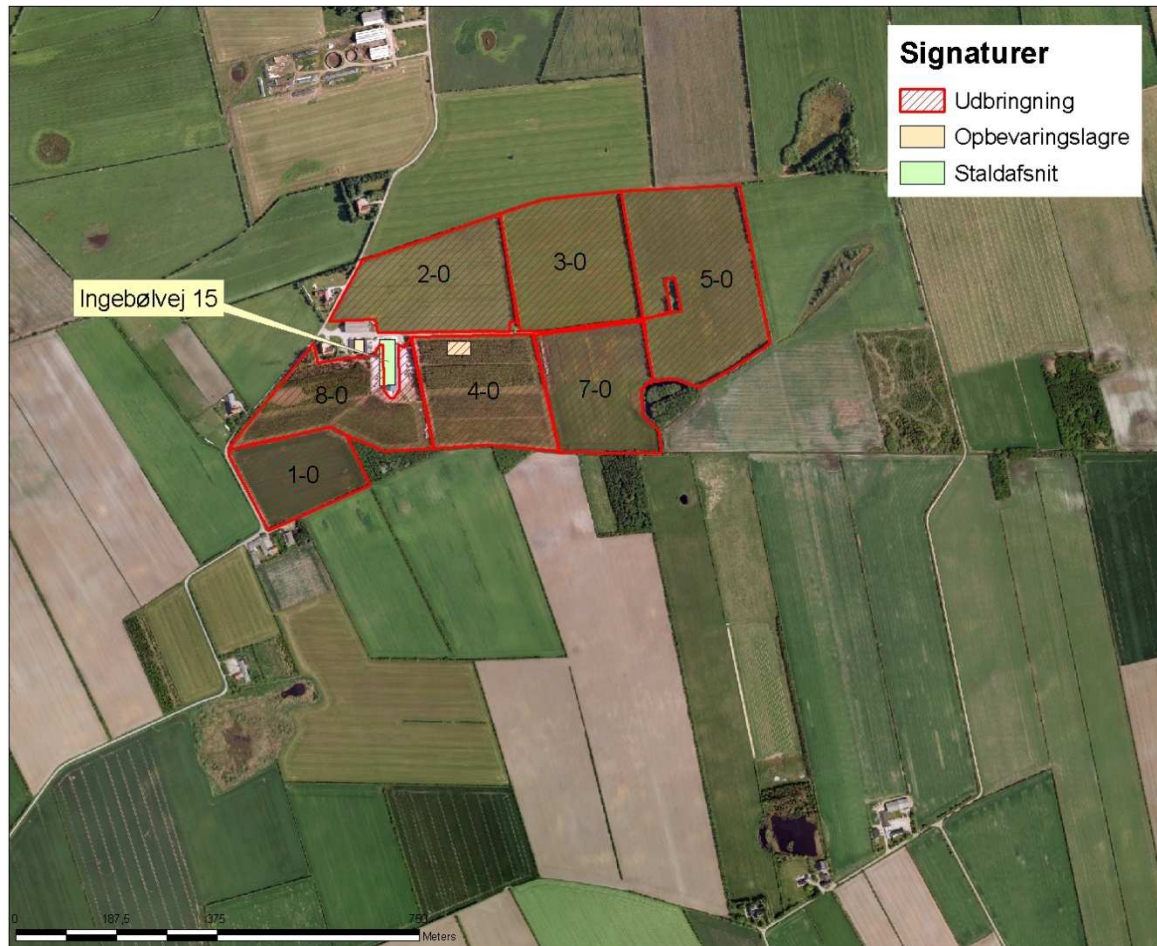

8 Påvirkninger fra arealerne

8.1 Udbringningsarealerne

Redegørelse

Miljøgodkendelsen omfatter de udbringningsarealer, der fremgår af ansøgningens afsnit 4.1 (se bilag 1). Placeringen af udbringningsarealerne fremgår af oversigtskort herunder. Husdyrbruget drives økologisk, og alle udbringningsarealer ligger i Aabenraa Kommune.

Kort 3. Udbringningsarealer.

Det er oplyst i ansøgningen, at husdyrbruget råder over 34,85 ha udbringningsarealer, alle ejet af ansøger. På arealerne 8-0 og 4-0 er der etableret beplantede hønsegårde.

Der produceres 99,2 DE hønsegødning (fast gødning og dybstrøelse), hvoraf 50,6 DE eksporteres til godkendt modtager i Tyskland.

Tabel 18. Oversigt over ejede udbringningsarealer samt eksportaftale

Ejede arealer			
Navn	Adresse	Udbringningsareal ha	Antal DE og gødningstype
Flemming Hougaard	Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev	34,85	48,6 DE (dybstrøelse, fast gødning og afsat ved græsning)
I alt		34,85 ha	48,6 DE
Eksport			
Navn	Adresse		Antal DE og

			gødningstype
Anton Knoll GmbH	Drofstrasse 1, Geeste-Bramhar, Tyskland		50,6 DE (fast gødning)

Det ejede harmoniareal er 34,85 ha til udbringning af 48,6 DE med 6.176 kg N og 1.878 kg P fra Ingebøvej 15. Andelen af dybstrøelse er 15 DE. Der udbringes 1,39 DE/ha (harmonital, DE_{reel}).

Særlige forhold i den pågældende ansøgning

Ingebøvej 15 producerer 50,6 DE dybstrøelse og fast gødning, som eksporteres til godkendt modtager i Tyskland (biogas). Udbringning af gødning i ansøgt drift (48,6 DE) er dermed mindre end i nudriften (63,24 DE).

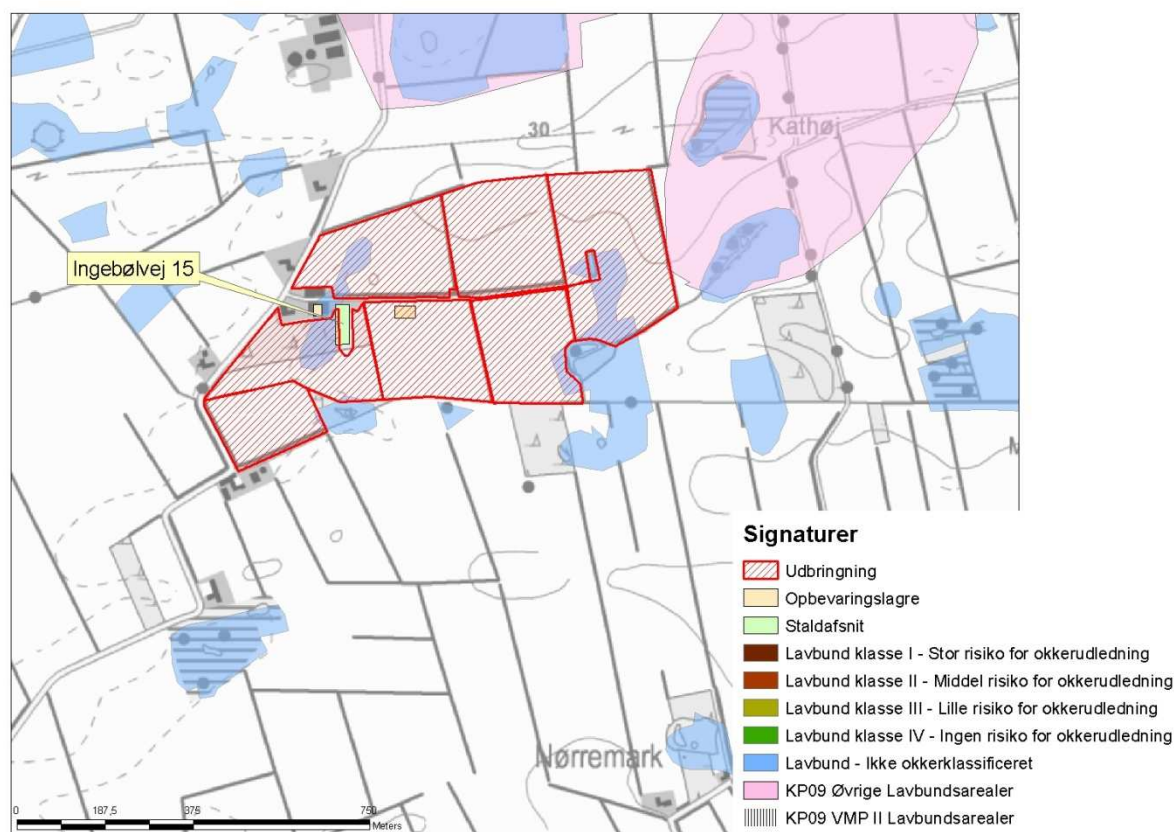
Jordbund og dræning

Ifølge ansøgningen er jordbundstypen JB1, grovsandet jord. Og jorden er ikke drænet eller vandet.

Lavbundsarealer

Enkelte mindre dele af udbringningsarealerne ved Ingebøvej 15 er lavbundsarealer - ikke okkerklassificeret. Ingen af udbringningsarealerne er i okkerklasser (jf. kort 4).

På de ejede udbringningsarealer ved Ingebøvej 15 er der ingen lavbundsarealer udpeget som "VMPII-lavbundsarealer" eller "Øvrige lavbundsarealer".

Kort 4. Udbringningsarealerne i forhold til lavbund.

Beskyttede sten- og jorddiger og andre fredninger

Der er ingen beskyttede sten- og jorddiger eller andre fredninger på eller i forbindelse med udbringningsarealerne.

Ændringer af udbringningsarealerne skal anmeldes senest den 1. august til Aabenraa Kommune, der vurderer, hvorvidt de nye arealer er sårbare.

Vurdering

Aabenraa kommune vurderer, at udbringningsarealet på 34,85 ha ejede arealer samt eksporten af 50,6 DE harmonerer med husdyrholdet og er tilstrækkeligt til at opfylde harmonikravene.

8.1.1 Arealanvendelse

Redegørelse

Der anvendes referencesædskifte svarende til standardsædskiftet på arealerne, hvilket betyder, at der er taget højde for den værst tænkelige situation. Der er altså ikke risiko for større udvaskning af nitrat til overfladevand og grundvand eller fosforoverskud, end de her angivne, hvis der anvendes andre sædskifter end referencesædskiftet.

På arealerne, der består af jordbundstypen JB1, grovsandet jord, er anvendt sædskifte S4 svarende til referencesædskiftet.

Der er ikke anvendt ekstra efterafgrøder i forhold til Plantedirektoratets krav.

Al udbringning på græs og sort jord skal ske ved nedfældning fra 1. januar 2011.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at sædskiftekravene er overholdt.

8.1.2 Aftalearealer

Det skal vurderes, om aftalearealerne kræver separat godkendelse efter § 16 i "Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug".

For arealer, som ligger indenfor nitratfølsomt indvindingsområde, stilles særlige krav til beskyttelse mod nedsivning af nitrat til grundvand, og her udløses en § 16 arealgodkendelse.

Ligger aftalearealerne ikke i nitratfølsomt indvindingsområde, skal det vurderes, om arealernes sårbarhed i forhold til natur og overfladevand kræver en særlig beskyttelse, der rækker udover den generelle lovgivnings rammer. Er det tilfældet, udløses en § 16 arealgodkendelse.

Redegørelse

Der er ingen aftalearealer i ansøgt drift.

8.2 Beskyttet natur

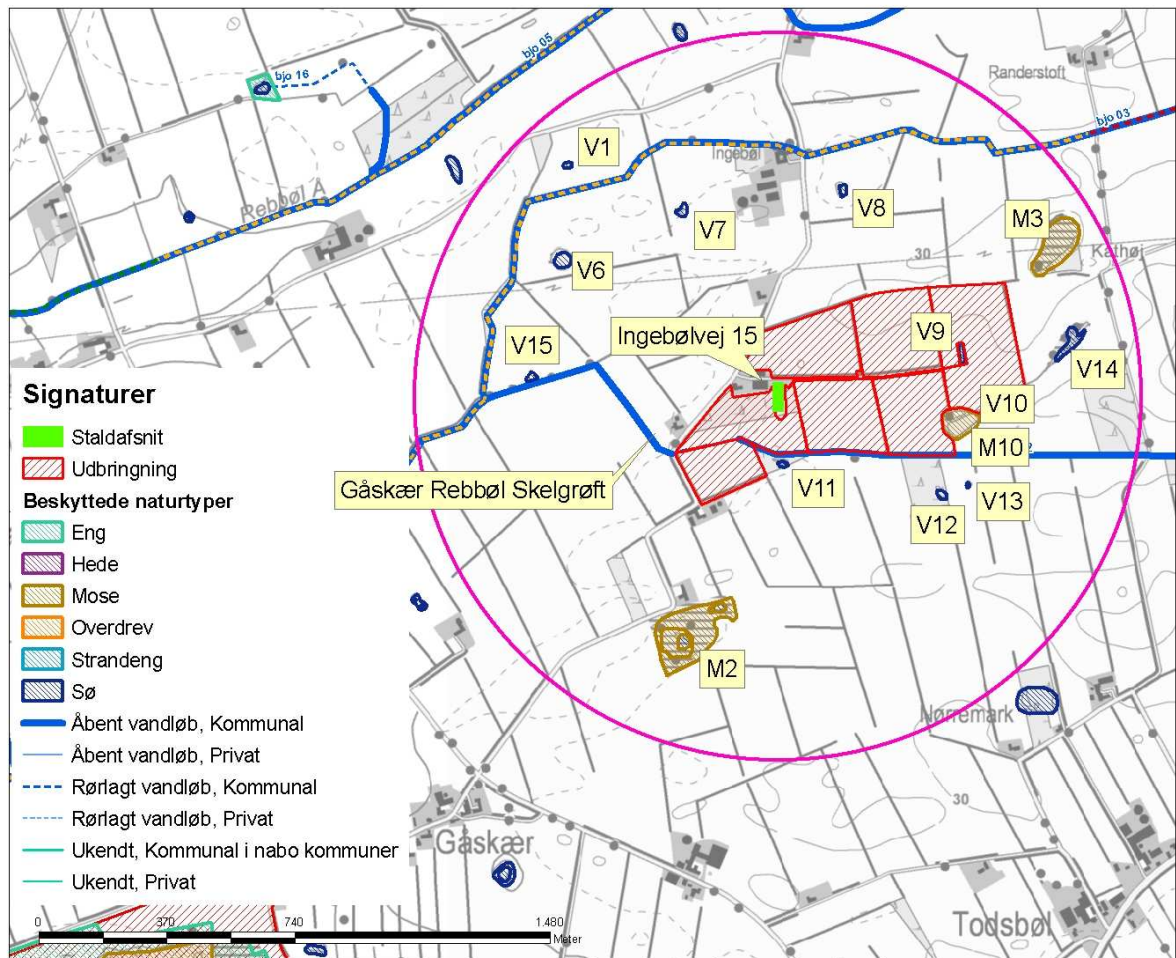
Foruden påvirkningen med ammoniak fra husdyrbrugets anlæg kan naturen også påvirkes fra ejendommens udbringningsarealer. Det kan f.eks. være påvirkning af tilstødende naturarealer i forbindelse med udbringning af husdyrgødning pga. tilførsel af næringsstoffer gennem diffusion i jordfasen, atmosfærisk deposition eller overfladeafstrømning af næringsstoffer.

Ifølge Miljøstyrelsen kan der ved udbringning ske påvirkninger på over 1 kg N/ha/år ved atmosfærisk afsætning i op til 100 m fra markkanten (jf. MST's elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug). Af Miljøstyrelsen vurderes det ikke muligt for kommunerne at beregne en randpåvirkning af udbragt husdyrgødning ved udvaskning af kvælstof og fosfor. Det vil dog være muligt at foretage en konkret vurdering af risikoen for overfladeafstrømning. Vurderes risikoen stor, kan der fastsættes krav om bræmmer eller lignende.

Fra 1. januar 2011 gælder et krav om nedfældning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

Redegørelse

For overskuelighedens skyld er alle naturarealer beskrevet samlet i afsnit 7.8.

Kort 5. Viser placeringen af beskyttet natur, beskyttede vandløb og udbringningsarealer samt hvilke naturarealer, der er besigtiget inden for 1.000 meter fra anlægget (V1, V6-V15, M2, M3 og M10).

Udbringningsarealerne ligger samlet. Ingen af ejendommens ejede arealer ligger helt eller delvist i opland til målsatte søer, men fire af arealerne (mark nr. 1-0, 8-0, 4-0 og 7-0) grænser direkte op til vandløb, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 (jf. kort 5). Ingen af udbringningsarealerne skråner stejlt ned mod vandløbene.

Bedriftens arealer afvander via Gåskær Rebbøl Skelgrøft nord om Terkelsbøl Mose og Ulvemosen til Terkelsbøl Å. Den øverste strækning af Gåskær Rebbøl Skelgrøft, som Ingebølvej 15 afvander til, er ikke målsat. Længere nede af vandløbsstrækningen er målsætningen B3 (karpefiskevand) ikke opfyldt pga. hårdhændet vedligehold og vandløbets fysiske forhold.

Terkelsbøl Å er B1 (gyde- og yngelopvækstområde for laksefisk) målsat og målsætningen er opfyldt.

Vurdering

Vandhuller

Det vurderes, at hovedkilden til næringsberigelse af vandhullerne er overfladevand fra dyrkede arealer, dels som vand der løber på jordoverfladen til vandhullerne, dels som næringsberiget overfladevand der løber til via rodzonen på dyrkede arealer.

Derfor stilles der vilkår om overholdelse af dyrknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmmer rundt om to vandhuller (V9 og V10, jf. kort 5), der forekommer på eller op til udbringningsarealerne, jf. afsnit 7.8. Med bræmmerne sikres også, at randzonen omkring vandhullerne kan fungere som yngle- og rasteområder for Bilag IV og fredede arter, jf. Naturbeskyttelseslovens § 29 a.

Moser

Mosen (M10 der ligger i sammenhæng med vandhul V10, jf. kort 5) op til udbringningsarealerne er ikke omfattet af Husdyrlovens § 7 som værende højmose eller specielt næringsfattig mose.

Mosen vurderes som værende næringsberiget med en naturtilstand som ringe-moderat i forhold til referencetilstanden for naturtypen mose. Vegetationen i mosen består i overvejende grad af næringstolerante arter, der er begunstiget af næringstilførsel via luft og overfladevand (se beskrivelse af naturområdet i skemaerne i afsnit 7.8).

Da der stilles vilkår om en dyrkningsfri bræmme mellem V10 og udbringningsarealerne, der grænser op til, og da naturområdet M10/V10 ligger med mose-delen væk fra udbringningsarealerne, stilles der med baggrund i ovenstående vurdering ingen vilkår i forhold til mosen (M10).

Vandløb og målsatte søer

Vandløbene er følsomme overfor øget udledning og tilførsel af sand og næringsstoffer fra omkringliggende landbrugsarealer. Generelt er vandløbene præget af tidligere regulering, hårdhændet vedligeholdelse og okker. Den øvre del af Gåskær Rebbøl Skelgrøft (ikke målsat) har desuden før været påvirket af spildevand fra spredt bebyggelse og regnvandsudløb. Den nedre del af Gåskær Rebbøl Skelgrøft har ikke opfyldt målsætningen (Regionplan 2005-2016).

For at sikre de beskyttede vandløb mod øget udvaskning af næringsstoffer, overfladeafstrømning af gødning og næringsstoffer samt øget sandvandring, som vil påvirke eksempelvis laks og snæbels (bilag IV-art) leve- og ynglesteder blandt andet ved tilsanding af gydegrus, og dels for at sikre anvendeligheden af vandløb som spredningskorridorer for områdets dyre- og planteliv, samt for at sikre leve- og rastesteder for bilag IV-arter (herunder eksempelvis padder) samt til beskyttelse af habitatområdet Vadehavet, stilles der vilkår om 2 meter dyrknings-, sprøjte- og gødningsfri bræmmer langs de beskyttede vandløb, der grænser op til ejendommens udbringningsarealer og som ikke i forvejen er pålagt 2 meter bræmmer jf. vandløbslovens § 69.

På følgende marker skal der etableres 2 meter dyrkningsfri bræmmer op til de beskyttede vandløb: mark nr. 1-0, 8-0, 4-0 og 7-0 (jf. kort 5).

Ingebølvej 15 ligger ikke i oplandet til målsatte søer.

8.3 Nitrat til grundvand

Redegørelse

Bedriften har ingen udbringningsarealer beliggende inden for nitratfølsomme indvindingsområder.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, på baggrund af at der ikke er udbringningsarealer beliggende inden for nitratfølsomme indvindingsområder, at der ikke skal stilles vilkår til nitrat til grundvand.

8.4 Nitrat til overfladevand – vandløb, søer og kystvande

Kvælstof, herunder nitrat, der føres til overfladevand, stammer hovedsageligt fra gødskningen på landbrugsarealer. En del af den tilførte kvælstof optages ikke af afgrøden på marken men siver igennem rodzonen til det øvre grundvand eller løber via dræn og grøfter til vandløb, søer og i sidste ende til havet.

Undervejs omdannes en stor del af de nedsivende kvælstofforbindelser til luftformigt kvælstof via en proces kaldet kvælstofreduktion. Hvor stor kvælstofreduktionen er, afhænger af jordbundstypen (reduktionspotential), og hvor hurtigt nitraten føres til vandløb eller søer. På drænedede arealer føres nitrat væsentligt hurtigere til vandmiljøet end på udrænedede arealer, hvor det skal føres via grundvandet til vandmiljøet. Når kvælstoffet er nået ud i vandløbene, er reduktionen meget lav, ca. 2 %. Dvs. at størstedelen af den kvælstof, der føres til vandløb, ender i havet (*DMU faglig rapport nr. 616, 2007 - Kvælstofreduktionen fra rodzonen til kyst for Danmark - Fagligt grundlag for et nationalt kort*). Føres vandet gennem søer, sker der en yderligere reduktion på gennemsnitlig 400 kg N/ha søbund.

Når nitrat kommer ud i vandmiljøet, påvirker det naturen ved, at det bruges af planterne som næringsstof og giver en større planteproduktion af sump- og undervandsplanter samt alger, der i høje koncentrationer giver uklart vand. Normalt anses kvælstof i vandløbene ikke for at have stor betydning for levevilkårene for planter, fisk og andet dyreliv. Her er det som regel andre faktorer, fx de fysiske forhold, der er mere afgørende for plante- og dyrelivet (*Næringsstoffer - arealanvendelse og naturgenopretning, Temarapport fra DMU 13/1997*). En reduktion i udvaskning af kvælstof (og andre næringsstoffer) vil dog utvivlsomt føre til en mindre grødevækst og en mindre produktion af organisk stof i vandløbet, hvilket vil forbedre miljøtilstanden og leveforholdene for dyrelivet samt give mindre tilførsel af organisk stof og næringsstoffer til søer og havet. Kraftig grødevækst kan reducere iltindholdet i vandløbet med deraf negativ virkning på dyrelivet til følge.

Redegørelse

Udbringningsarealerne afvander via Terkelsbøl Å, Uge Bæk og Grønå til Vidå, Rudbøl Sø og Vadehavet.

Vandløbene er beskrevet nærmere i afsnit 8.2 under "vandløb og målsatte søer"

Ingen af bedriftens udbringningsarealer eller aftalearealer ligger indenfor områder, der er udpeget som nitratklasse 1, 2 eller 3. Der er således i hht. lovgivningens beskyttelsesniveau for nitrat til overfladevand ingen krav om reduceret husdyrtryk på udbringningsarealerne.

Tabel, som viser N-udvaskningen fra de ansøgte arealer	
Reduktion, pct.	76-100
Areal til udspreddning i alt, ha	34,85
Udvaskning fra rodzonen (ansøgt), samlet, kg N/ha/år	83,2
Reel udvaskning (ansøgt), korrigeret, kg N/ha/år	20

Arealerne ligger i et område, hvor N-reduktionsprocenten i jordbunden er mellem 76 og 100 procent, dvs. at 76-100 % af det udledte kvælstof i jorden vil blive nedbrudt/fjernet fra jorden, før det ender i overfladevandsrecipienten.

Der er i ansøgningsystemet beregnet en udvaskning af N til overfladevand på 83,2 kg N/ha/år. Med det høje reduktionspotential i området betyder det, at der reelt vil udvaskes maksimalt 20 kg N/ha/år.

Eftersom IT-ansøgningsystemet regner med en konventionel drift i nudrift (dvs. indregner brug af handelsgødning) er nudrift og ansøgt drift ikke sammenlignelige. Derfor er der ikke medtaget udvaskningstal fra nudriften.

Husdyrgødning fra produktionen udbringes på 34,85 ha ejet areal. Ifølge ansøgningen er ingen af de ejede arealer drænedede.

Beskyttelsesniveauerne for nitrat til overfladevand er overholdt ved harmonikravet, reduktionspotential er højt, og arealerne afvander til et Natura 2000 område (Vadehavet), som ikke afkaster nitratklasser. Vurdering af næringsstoffer i forhold til Vadehavet/Natura 2000 vandområder findes i afsnit 8.6.

Vurdering

Bedriftens udbringningsarealer ligger alle udenfor nitratklasserne 1 – 3 (reduktionsprocenten er 100 %). Beskyttelsesniveauerne for nitrat til overfladevand er overholdt.

Det er ikke i IT-ansøgningssystemet muligt at vurdere størrelsen af udvaskningen fra arealerne i forhold til førsituationen, da ansøgningssystemet regner med en konventionel førsituation. Men udvaskningen fra ejendommens arealer ligger forholdsvis lavt sammenlignet med landbrugsarealer generelt, på grund af at produktionen drives økologisk og med 1,4 DE/ha.

På baggrund af ovenstående og med henvisning til de bræmmer, der er pålagt, jf. afsnittet om "Beskyttet natur", afsnit 8.2, vurderes det, at beskyttede og målsatte vandløb ikke vil ændre tilstand i negativ retning på baggrund af udvidelsen af produktionen på Ingebølvej 15. Vandløbene er primært belastet af hårdhændet vedligehold og dårlige fysiske forhold.

Udbringningsarealerne har i nudriften også fået tilført husdyrgødning (økologisk).

Der er således med begrundelse i ovenstående ikke grundlag for at stille yderligere vilkår til begrænsning af kvælstofudvaskningen alene i forhold til opfyldelse af målsætningen for Terkelsbøl Å, Uge Bæk og Grønå.

Udledning af næringsstoffer til Vadehavet (Natura 2000 område) beskrives og vurderes i afsnit 8.6.

Desuden vurderes, at vilkårene i afsnittet om beskyttet natur (afsnit 8.2) er tilstrækkelige til at sikre øvrige vandhuller og naturarealer mod næringsstoffer fra overfladevand.

8.5 Fosfor til overfladevand - vandløb, søer og kystvande

Hovedparten af fosfortab fra landbrugsarealer sker fra kuperede marker i omdrift langs vandløb og fra drænedede lavbundsarealer. Også hvor jordens P-tal (mængden af opløst fosfor i jordvandet) er højt, kan der være et stort fosfortab. Humusjords evne til at binde fosfor er særlig dårlig, mens jern i oxideret form kan binde fosfor. Derfor er risikoen for udvaskning af fosfor stor på lavbundsarealer bestående af humusjord med begrænset jernindhold, dvs. på lavbundsarealer som ikke er omfattet af okkerklasse I.

I Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug af 31.03 2009 er der fastsat beskyttelsesniveauer i forhold til fosforoverskud gældende kun for husdyrbrugsprojekter med udbringningsarealer, der afvander til Natura 2000 vandområder, som er overbelastet med fosfor.

Kortværket, der angiver disse Natura 2000 områder, omfatter ikke oplandene til Natura 2000 søtyper, som klassificeres som sårbare recipienter.

Kravet til fosforoverskud på udbringningsarealer, der ligger indenfor områder, som afvander til Natura 2000 vandområder overbelastet med fosfor, afhænger af jordtype, dræningsforhold og fosfortal. Der stilles krav til fosforoverskud på drænedede lerjorder og lavbundsarealer, herunder drænedede og grøftede sandjorder. Fosforoverskud må ikke øges på lavbundsarealer, der er drænedede/grøftede, og som ikke har et højt indhold af jern.

Der stilles ikke krav til fosforoverskud, hvis der i den ansøgte situation kan dokumenteres fosforbalance for husdyrbruget. Beregninger af fosforoverskud omfatter ikke tilført fosfor i handelsgødning.

De øvrige landbrugsarealer, som ligger uden for oplande til et fosforoverbelastet Natura 2000 vandområde, beskyttes jf. lovgivningen kun via harmonireglerne.

I forhold til sårbare naturområder med særlig lokal eller regional værdi (f. eks. målsatte søer, grusgravssøer og fjorde) udenfor Natura 2000 områder kan kommunen, hvis det vurderes nødvendigt, skærpe beskyttelsen.

Redegørelse

Der tilføres årligt 1.878 kg fosfor til markerne i ansøgt drift. Ifølge ansøgningen får arealerne derved et fosfor overskud på 32,8 kg P/ha.

Den resterende gødning (1.923 kg fosfor) eksporteres ud af oplandet.

Søer er sårbare overfor tilførsel af fosfor, og oftest er søer, der er overbelastede med fosfor, præget af masseopblomstringer af alger med uklart vand til følge. Ingebølvej 15 er ikke beliggende i opland til målsatte søer.

Ifølge ansøgningen er jordbundstypen JB1, grovsandet jord. Og jorden er ikke drænet og heller ikke vandet.

Enkelte mindre dele af udbringningsarealerne er lavbundsarealer - ikke okkerklassificeret, disse arealer er ikke vandløbsnære. Ingen af udbringningsarealerne er i okkerklasser (jf. kort 4).

Terrænet i området er fladt, og der er ingen hældninger over 6 grader fra udbringningsarealerne ned mod vandløb, søer eller næringsfølsomme naturarealer.

Vurdering

Fosforoverskuddet er forholdsvis højt, men udbringningsarealerne er ikke drænedede, er ikke lavbundsjord bestående af humus, afvander ikke til målsatte søer og der er ingen terrænfald ned mod naturarealer. Derfor vurderes arealerne at være robuste.

Aabenraa Kommune finder derfor på baggrund af ovenstående ikke, at der i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en fravigelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til udvaskning af fosfor til vandmiljøet, desuden er der i afsnit 8.2 stillet vilkår om bræmmer til vandhuller og vandløb, så direkte tilførsel af fosfor via overfladeafstrømning mindskes.

8.6 Natura 2000

Bedriftens arealer ligger i oplandet til Terkelsbøl Å, som afvander via Uge Bæk og Grøn Å til Vidåsystemet. Vidåsystemet indeholder Vidåen og fuglebeskyttelsesområde F60 Vidåen, Tøndermarsken og Saltvandssøen samt Habitat- og Fuglebeskyttelsesområde F57 og H78 Vadehavet, samt Ramsarområde 27.

Vadehavet er angivet som sårbart Natura 2000 område, jf. miljøstyrelsens kortværk.

Udledningen af kvælstof m.m. fra husdyrbrugets udbringningsarealer skal i hht. Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (bek. nr. 408 af 1. maj 2007) vurderes i forhold til, om det vil skade udpegningsgrundlaget for de ovenfor nævnte habitat og fuglebeskyttelsesområder.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet H78 Vadehavet, H90 Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen, F60 Vidå, Tøndermarsken og saltvandssøen, F57 Vadehavet og Ramsarområdet 27 indeholder følgende naturtyper og arter:

Naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget for H90:

- 3150 Næringsrig sø
- 3260 Vandløb

Dyrearter der indgår i udpegningsgrundlaget for H90:

- Snæbel
- Flodlampret
- Bæklampret
- Dyndsmerling
- Odder

Naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget for H78

- 1110 Sandbanke
- 1130 Flodmunding
- 1140 Vadeblade
- 1150 Lagune
- 2250 Enebærklit
- 2310 Visse-indlandsklit
- 2330 Græs-indlandsklit
- 3130 Søbred med småurter

- 1160 Bugt
- 1170 Rev
- 1310 Enårig strandengsvegetation
- 1320 Vadegræssamfund
- 1330 Strandeng
- 2110 Forklit
- 2120 Hvid klit
- 2130 Grå/grøn klit
- 2140 Klithede
- 2160 Haytornklit
- 2170 Grårisklit
- 2180 Skovklit
- 2190 Klitlavning
- 3140 Kransnålalge-sø
- 3150 Næringsrig sø
- 3160 Brunvandet sø
- 3260 Vandløb
- 4010 Våd hede
- 6210 Kalkoverdrev
- 6230 Surt overdrev
- 6410 Tidvis våd eng
- 7150 Tørvelavning
- 7230 Riggær
- 9190 Stilkege-krat
- 91D0 Skovbevokset tørvemose

Dyrearter der indgår i udpegningsgrundlaget for H78:

- Havlampret
- Bæklampret
- Flodlampret
- Stavsild
- Laks
- Snæbel
- Marsvin
- Odder
- Gråsæl
- Spættet sæl

Fuglearter der indgår i udpegningsgrundlaget for F60 og F57:

• Rørdrum	• Hvid stork	
• Rørhøg	• Engsnarre	• Lysbuget knortegås
• Hedehøg	• Pibesvane	• Sandløber
• Mosehornugle	• Sangsvane	• Sandterne
• Spidsand	• Lille kobbersneppe	• Strandskade
• Skeand	• Blåhals	• Dværgmåge
• Pibeand	• Brushane	• Sortand
• Grågåås	• Hjejle	• Stor regnspove
• Kortnæbbet gås	• Strandhjejle	• Edderfugl
• Bramgåås	• Plettet rørvagtel	• Dværgterne
• Almindelig ryle	• Klyde	• Havterne
• Sortterne	• Fjordterne	• Splitterne
• Islandsk ryle	• Gravand	• Hvidklire
• Hvidbrystet præstekrave	• Krikand	• Rødben
	• Mørkbuget knortegås	

Fleere af arterne og naturtyperne er sårbare overfor næringsberigelse af deres levesteder. F.eks. er snæbel, arter af lampret og laks i Vidåsystemet følsomme overfor sandvandring og næringsberigelse af vandløbet, idet det kan medføre en skadelig effekt på deres gydepladser, hvis iltindholdet nedsættes og bunden belægges med et slam/sandlag.

Højt næringsindhold i åvandet, der føres til Rudbøl Sø, kan medføre en hurtigere tilgroning af Magisterkog og Rudbøl Sø sammenlignet med en ren naturtilstand i oplandet, hvilket giver dårligere leveforhold for bl.a. rørdrum (basisanalyse for H90 og forslag til Natura 2000 plan).

Rudbøl sø er A₁ målsat, der er en målsætning med skærpede krav, som anvendes, hvis særlige naturværdier ønskes bevaret. Målsætningen er ikke opfyldt ifølge regionplan 2005-2016 og udkast til vandplan for vanddistrikt 4.1.

Ifølge basisanalysen for H78 og F57 Vadehavet er den internationale målsætning om, at Vadehavet skal være et "ikke næringsbelastet område" ikke opfyldt pga. de høje kvæl-

stofkoncentrationer. "Opfyldelsen af målsætningen vil som minimum kræve en reduktion af næringsbelastningen med 50 % for kvælstof og 80 % for fosfor i forhold til niveauet i begyndelsen af 1989-90, som oprindeligt fastlagt i vandmiljø-handlingsplanen. Dette mål er endnu ikke nået for den sønderjyske del af det danske vadehav. Det vil derfor være nødvendigt fortsat at reducere især det diffuse bidrag for at nå de internationale, nationale og regionale mål. Det er desuden vigtigt at reducere den atmosfæriske næringsbelastning gennem en indsats overfor kilderne hertil" (Basisanalyse for vanddistrikt 50, Del 2 (s. 37 og 39)).

Ifølge hjemmesiden vandognatur.dk, under beskrivelsen af naturområdet N89 Vadehavet, beskrives de væsentligste trusler mod naturtyperne og arterne i området som værende bl.a. næringsstofbelastningen, intensiv landbrugsdrift, tilgroning og afvanding. I udkast til vandplan er tilstanden i Vadehavet angivet som moderat til dårlig, hvor Lister Dyb er angivet som ringe. Årsagen skyldes for højt indhold af klorofyl (næringsstoffer). For at opnå målopfyldelse kræves mindst at tilstanden er god.

Ifølge Habitatdirektivets artikel 6 og vejledningen til denne, skal kommunen sikre, at planer og projekter hverken i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter i kumulation (dvs. i forhold til eksisterende belastninger og i forhold til belastninger fra allerede vedtagne planer, som ikke er realiserede) kan have en negativ påvirkning på de arter og naturtyper, som Natura 2000-områderne er udpeget for at bevare eller er til hindring, for at området kan opnå gunstig bevaringsstatus og en god tilstand.

Aabenraa Kommune skal bemærke, at der jf. Miljømålsloven for hvert vanddistrikt skal udarbejdes en basisanalyse, en statslig vandplan med tilhørende indsatsprogram samt kommunale handleplaner, der skal beskrive, hvordan vandplan og indsatsprogram skal realiseres for overfladevand, grundvand og Natura 2000 områder. Forslag til vandplaner blev sendt i 6 mdrs. offentlig høring i oktober 2010. På nuværende tidspunkt er vandplanerne med tilhørende kommunale handleplaner således ikke endeligt vedtagne.

Ved gennemførelse af den nødvendige indsats skal det sikres, at der opstår god natur- og miljøtilstand. I udkast til vandplan for vanddistrikt 4.1 Kruså/Vidå og hovedopland 1.10 Vadehavet forventes det, at tidsfristen for målopfyldelse udskydes til efter 2015 pga. usikkerhed og manglende viden. Fastlæggelse af indsatskrav udskydes derfor til Vandplan 2015. Der må dog ikke gives tilladelse til øget forurening, der kan være til hindring for opnåelse af god tilstand i vandmiljøet.

Beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt med udgangspunkt i udvaskningsniveauet i perioden 2001 - 2005, som danner baseline for udarbejdelse af de foreliggende vandplaner. Dette niveau er jf. Miljøstyrelsens elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug uændret i 2007 og det er derfor en vigtig forudsætning for beskyttelsesniveauet i husdyrloven, at den samlede husdyrproduktion i et opland og dermed udvaskningsniveauet ikke har været stigende siden 2007.

Aabenraa Kommune har med hjælp fra Conterra fået undersøgt udviklingen af dyretrykket i oplandet til Lister Dyb, som er det sydligste danske delopland til Vadehavet, som Vidåen afvander til. Langt den største del af Aabenraa og Tønder Kommuner areal afvander hertil. Derudover afvander en ganske lille del af Sønderborg Kommune til Lister Dyb.

Opgørelsen, der er baseret på gødningsregnskaber, anviser det samlede antal af DE i hele oplandet til Lister Dyb fra 2007 til 2009 (altså ikke pr. ha). Her viser resultatet, at der er sket en stigning i udbragt gødning i oplandet (antal DE) i Lister Dyb på 7,2 % fra 2007 til 2009.

I perioden før 2007 har der ligeledes været et jævnt, signifikant stigende dyretryk, hvor antallet af DE/ha er steget med 11 % fra 2001- 2008. Det viser en tidligere opgørelse også udarbejdet af Conterra og baseret på gødningsregnskaber.

I Miljøstyrelsens elektroniske vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug er der fastlagt "afskæringskriterier" for skadevirkning af nitratudvaskning til overfladevande, som skal bruges ved vurdering af, om ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven vil kunne påvirke vandområder, herunder Natura 2000 vandområder, negativt.

Afskæringskriterierne hviler på flere forudsætninger.

Dels støttes kriterierne af en DMU rapport, som konkluderer, at enhver forøgelse af kvælstofudvaskningen vil have en negativ effekt på et følsomt Natura 2000-vandområde, men at der selv i særligt følsomme områder efter 1 år ikke kan registreres en negativ effekt (mindsket sigtddybde) ved en øget tilførsel af kvælstof på op til 5 %. Kriterierne støttes også af den forudsætning, at et ikke-stigende antal af dyr i et opland kombineret med husdyrbrugslovens beskyttelsesniveau netto fører til en reduktion af kvælstofudvaskningen.

Afskæringskriterierne udelukker ikke, at en tilladelse eller godkendelse kan medføre en begrænset merudledning, men sikrer, at der ikke sker en skade på et kystvandsområde, og kriterierne udelukker, at der godkendes husdyrproduktioner, der kan hindre, at den samlede nitratudvaskning fra husdyrbrug i det enkelte opland på sigt vil falde.

Et projekt for husdyrbrug skal overholde de samlede afskæringskriterier for ikke at kunne have en skadevirkning på et Natura 2000 vandområde, og afskæringskriterierne skal dermed sikre, at projektet overholder Habitatdirektivets artikel 6 (tidligere nævnt). Det vil sige at kriterierne skal sikre både, at et projekt i kumulation med andre planer eller projekter, og at et projekt i sig selv ikke vil kunne påvirke et internationalt beskyttet vandområde negativt.

Afskæringskriterierne lægges både til grund for vurderingerne, når et ansøgt projekt vil betyde en øget udvaskning, og når et ansøgt projekt vil medføre en mindsket udvaskning i efter-situationen.

Det første afskæringskriterium (*pkt. 1*) fastlægger, at et projekt i kumulation med andre planer eller projekter ikke vil kunne bevirke en negativ påvirkning i et vandområde, hvis antallet af DE i et opland ikke er steget mere end 5 % siden 2007.

Miljøstyrelsen har i marts 2011 udgivet en samlet opgørelse af antallet af DE på kystoplandsniveau, som viser den hidtidige årlige udvikling i husdyrtrykket fordelt på oplande med start fra 1. januar 2007. Opgørelsen er baseret på data fra Det centrale Husdyrbrugsregister (CHR) og vil blive opdateret én gang årligt.

Jf. den elektroniske vejledning skal kommunerne anvende denne årlige opgørelse (baseret på CHR) af antal DE i kystoplandet til vurdering af om afskæringskriterium pkt. 1 er overholdt.

Miljøstyrelsen vælger opgørelser fra CHR frem for opgørelser fra gødningsregnskaber, uanset at gødningsregnskaber giver et mere reelt udtryk for, hvor meget kvælstof der udbringes i et kystopland og dermed påvirkningen af kystrecipienten, fordi CHR giver et hurtigt udtryk for antallet af DE i et opland uden forsinkelse, og fordi det i højere grad er udviklingen, der er interessant frem for den faktiske påvirkning. Opgørelser baseret på gødningsregnskaber er op til 2 år "forsinkede".

I Aabenraa Kommune følges sideløbende med CHR opgørelsen også udviklingen i dyretrykket i oplandet til Lister Dyb opgjort ud fra gødningsregnskaber for at have en ekstra sikkerhed for, at udviklingen i CHR følger udviklingen i gødningsregnskabet som jo i højere grad afspejler den reelle påvirkning af vandområdet.

MST's vejledning angiver, at hvis antallet af DE i et kystopland viser sig at være stigende og er steget mere end 5 % siden 2007, vil det ansøgte medføre en øget kvælstofudvaskning uanset, at det fastlagte beskyttelsesniveau er overholdt, og det ansøgte kan kun godkendes, når udvaskningen af nitrat er reduceret så meget, at den ikke overstiger en nitratudvaskning, der svarer til planteavlbrug. Det kan opnås på flere måder: reduceret gødningsnorm, flere efterafgrøder, ændret sædskifte, afbrænding af husdyrgødning, separering af husdyrgødning og afsætning til godkendt biogasanlæg med eksport af den faste del til forbrænding eller ud af vandoplandet.

Det andet afskæringskriterium (*pkt. 2A*) fastsætter, at et projekt i sig selv ikke vil kunne påvirke et vandområde, når den eksisterende og ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 % af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder i det aktuelle opland, dog må andelen ikke være mere end 1 % (pkt. 2B), hvis vandområdet er karakteriseret som et lukket bassin og/eller et meget lidt eutrofieret vandområde.

Vurdering

Kvælstof - vurdering

Vidå udmunder i Lister Dyb tidevandsområde i Vadehavet. Lister Dyb er karakteriseret som et sårbart vandområde og er omfattet af afskæringskriteriet pkt. 1 og 2A, dvs. at en skadesvirkning på vandområdet ifølge den elektroniske vejledning kan udelukkes, hvis antallet af dyreenheder jf. CHR i oplandet ikke er steget mere end 5 % siden 2007, eller hvis der er foretaget tilpasninger til N udvaskningen, hvis stigningen er over 5 %, og hvis projektet i sig selv udgør mindre end 5 % af den samlede udledning af kvælstof til vandområdet.

Afskæringskriterie 2A: Kan projektet i sig selv medføre en skadesvirkning på Natura 2000 vandområdet pga. nitratudvaskning?

Aabenraa Kommune har beregnet udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne til Ingebølvej 15 og sammenlignet med den samlede udvaskning fra det dyrkede areal i oplandet til Lister Dyb. Beregningsresultatet fremgår af tabel 19.

Tabel 19. Beregning af kvælstofudvaskning til Lister Dyb.

Generel udvaskning	
Opland til Lister Dyb	162.423 ha
Dyrket areal i oplandet til Lister Dyb	130.052 ha
Reduktionspotentiale (jf. nitratklassekortlægning)	76-100 % (middel 87,5 %)
Standardudvaskning fra rodzonen*	74,2 kg N/ha/år
Udvaskning fra dyrkede arealer i oplandet til Lister Dyb (74,2*0,125*130.052)	1.206.232 kg/år
Udvaskning fra udyrkede arealer i oplandet til Lister Dyb (10*0,125*32.371)	40.464 kg/år
Udvaskning i opland	1.246.696 kg/år
Udvaskning fra det ansøgte husdyrbrug	
Reduktion som ovenfor	87,5 %
Udbringningsarealer i Lister Dyb	34,85 ha
Udvaskning fra rodzonen (bidrag fra husdyrbruget)	4,1 kg N/ha/år**
Samlede påvirkning af Lister Dyb (0,125*34,85*4,1)	18 kg N/år
Ansøgt kvælstofbidrag af samlede kvælstofbidrag til Lister Dyb	0,001 %

* Standardudvaskning er 78 kg N/ha/år for sandjord og 47 kg N/ha/år for lerjord. Fordelingen mellem sand- og lerjorde er ca. 88/12 i dette opland. Standardudvaskningen fra udyrkede arealer er sat til 10 kg N/ha/år.

** Worst case udvaskningen fra 1,39 DE/ha er beregnet til 83,2 kg N/ha/år. I Farm-N har kommunen beregnet ejendommens udvaskning uden tilførsel af husdyrgødning til 79,1 kg N/ha/år. Bidraget fra husdyrgødningen er således beregnet til 4,1 kg N/ha/år, jf. Miljøstyrelsens "Bilag 1 til: Vejledende notat om afskæringskriterier for udvaskning af nitrat til overfladevande ved vurdering af ansøgninger efter husdyrgodkendelsesloven (16. juni 2010)".

Det fremgår af beregningerne i tabel 19, at det ansøgte husdyrbrug vil bidrage med ca. 0,001 % af den samlede udvaskning til Lister Dyb i Vadehavet. I henhold til Miljøstyrelsens afskæringskriterie (mindre end 5 %) vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke i sig selv har en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000 vandområde.

Afskæringskriterie 1: Kan projektet i sammenhæng med andre projekter og planer påvirke Natura 2000 området væsentligt pga. nitratudvaskning?

Miljøstyrelsen har fra marts 2011 stillet landsdækkende data til rådighed over det samlede antal DE (fra CHR) i alle kystoplande fra 2007 med fremtidige årlige opfølgninger. Den aktuelle opgørelse viser udviklingen fra 2007 til og med 2010. Der er i oplandet til Lister Dyb sket en stigning på 2,7 % i antal DE i det tidsrum.

Ifølge den elektroniske vejledning kan: *kommunen som udgangspunkt se bort fra udviklingen i dyreholdet, hvis CHR-data viser, at denne er under en 5 % stigning sammenlignet med 2007. Årsagen til, at stigninger under 5 % ikke bør medtages, er, at Miljøstyrelsen vurderer, at usikkerheden i CHR-dataene er på 5 -10 %.*

Usikkerheden dækker som udgangspunkt over, at CHR-dataene angiver flere dyr, end der reelt er til stede, primært fordi der figurerer nedlagte brug i dataene. Dvs. at der i

praksis er færre dyr end angivet i CHR.

Miljøstyrelsens vurdering skal også ses på baggrund af, at en stigning under 5 % i dyreholdet på oplandsniveau, ikke vurderes at være problematisk i forhold til Habitatdirektivet. Det skyldes, at en så lille forøgelse i dyreholdet og dermed husdyrgødning til markerne ikke vil give en merbelastning i vandområdet på over 1 % i den periode, hvor dette øgede dyrehold er til stede, jf. vejledningens afskæringskriterium for, hvor stor en påvirkning der skal til for at konstatere skade på et kystvand.

Årsagen til, at merudvaskningen ved en stigning i dyreholdet i et opland på under 5 % ikke overstiger 1 % er, at anvendelse af husdyrgødning (sammenlignet med plantebrug) generelt set kun kan øge udvaskningen med ca. 10 kg N/ha ud af en samlet udvaskning på i gennemsnit ca. 60 kg N/ha ud af rodzonen. En stigning på 5 % i forhold til de 10 kg N/ha vil derfor maksimalt på oplandsniveau kunne øge udvaskningen med 0,5 kg N/ha, svarende til under 1 % af den samlede udvaskning. Vurderingen skal også ses i lyset af de øvrige naturlige udsving, der er i udvaskningen fra oplandene.

Det fremgår af ansøgningen, at mere husdyrgødning end svarende til det, der er forbundet med udvidelsen, afsættes til godkendt modtager (biogas) udenfor oplandet til Vadehavet, Lister Dyb.

I henhold til Miljøstyrelsens afskæringskriterie 1 vurderer Aabenraa Kommune, at det ansøgte ikke i kumulation med andre projekter og planer har en skadevirkning på det aktuelle Natura 2000 vandområde.

Fosfor - vurdering

Da Vadehavet ifølge basisanalysen og forslag til vandplaner udover kvælstof også er overbelastet med fosfor, vurderes det herunder, om husdyrbrugets fosforbelastning giver grundlag for skærpelse af beskyttelsesniveauet.

Ejendommens arealer ligger i oplandet til Vadehavet, Lister Dyb.

Oplandet til Lister Dyb er	162.423 ha
Udbringningsarealerne udgør af oplandet	34,85 ha

Da det ikke kan kvantificeres hvor stor en del af fosforoverskuddet, der reelt vil tilføres recipienten, må vurderingen af om der er grundlag for skærpelse af beskyttelsesniveauet eller yderligere, målrettede vilkår, baseres på en vurdering af "worst case" situationen (jf. MST's digitale vejledning).

Lister Dyb	
Areal	34,85 ha
Overskud pr. ha	32,8 kg P/ha
% forøgelse i godkendelsesperioden (32,8*8/2000)*100	13,1 %
Worst case udvaskning	1 kg P/ha
Worst case påvirkning fra husdyrbruget (1*34,85*13,1/100)	4,6 kg
Belastning af vandplanområde	
Ha landbrugsareal (0,2 kg P/ha*130.052 ha)	26.010 kg P
Ha udyrket areal (0,08 kg P/ha*32.371 ha)	2.590 kg P
Øvrige kilder	-
Samlet belastning	28.600 kg
Husdyrbrugets del (4,6/28.600)*100	0,02 %

Regnet som eksempel i MST's elektroniske husdyrvejledning
(<http://www2.mst.dk/wiki/Husdyrvejledning.Fosfor%20-%20Vurdering.ashx>)

Det er antaget i forhold til nitratpåvirkningen af vandområder, at en påvirkning af nitrat ikke kan måles med de nuværende biologiske målemetoder, hvis påvirkningen er på under 5 % af den samlede påvirkning. Hvis det antages, at grænsen for at der kan ses en påvirkning er den samme for fosfor som for nitrat, kan det for Ingebølvej 15 vurderes, at

der ikke skal ske tiltag, der mindsker fosforudledningen, da Ingebølvej 15's belastning af Lister Dyb kun vurderes at være 0,02 % af den samlede belastning.

Det vurderes på den baggrund, at husdyrbruget ikke i sig selv påvirker Natura 2000 vandområdet med 5 % af den samlede P- og N-udvaskning, og at husdyrbruget i kumulation med andre projekter og planer ikke bidrager til en stigning i antallet af DE på over 5 % (i forhold til 2007) i oplandet til Lister Dyb.

8.7 Påvirkninger af arter med særlig strenge beskyttelseskrav (bilag IV)

I habitatdirektivets Bilag IV er opført en række arter, som skal ydes streng beskyttelse overalt i deres naturlige udbredelsesområde, også uden for de udpegede habitatområder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende blandt andet, at yngle- og rasteområde ikke må beskadiges eller ødelægges, og for planternes vedkommende blandt andet, at arterne ikke må indsamles, plukkes eller ødelægges.

I det følgende vurderes forekomsten af de bilag IV arter, hvor projektområdet ligger indenfor eller i nærheden af artens naturlige udbredelse. Der er søgt efter registreringer indenfor de seneste 10 år i Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets Bilag IV, *Faglig rapport fra DMU nr.635, 2007*, og naturdatabaser på www.naturdata.dk. Der er i databaserne ingen registreringer af de pågældende arter i eller omkring projektets udbredelsesområde.

Redegørelse

Spidssnudet frø. Spidssnudet frø er almindeligt udbredt over det meste af landet. Den har haft en tilbagegang i de sydøstlige dele af Danmark, men der er ikke længere dokumentation for en tilbagegang i de øvrige dele af landet. Den er derfor vurderet ikke truet i Danmark.

Den findes i større eller mindre vandhuller i engområder, moser, dyrkede marker og skovbevoksede områder. På denne baggrund vurderes det som sandsynligt, at arten forekommer i projektområdets vandhuller. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhuller gennem øget belastning med næringsstoffer eller dræning og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne.

Arealerne i projektområdet er landbrugsjord i omdrift, og arealerne er i omdrift i både før- og eftersituationen, hvorfor der ikke sker ændringer i arealanvendelsen. Vandhullerne i eller grænsende op til udbringningsarealerne skal være omgivet af dyrkningsfri bræmmer, målt fra vandhullets øverste kant (kronen).

Kommunen vurderer, at dyknings-, gødnings- og sprøjtefri bræmmer vil yde vandhullerne beskyttelse mod næringsstoffer tilført via overfladeafstrømning og sikre padderne skjul i den tid, yngelen forlader vandhullet. Derfor vurderes det, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer samt oprensning (oprensning kræver tilladelse fra kommunen) af tilgroede vandhuller vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Bræmmer langs vandløb bruges af padder dels som spredningskorridorer og ledelinier mellem ynglesteder og dels som rasteområder udenfor yngletiden. Beskyttede vandløb skal derfor være omgivet af 2 meter udyrkede bræmmer for at sikre vandløbet som spredningskorridor og rasteområde for områdets padder og andre dyrearter.

Løgfrø. Løgfrøen er spredt til sjældent forekommende i Danmark og er i tilbagegang. Det er muligt at løgfrøen fortsat er i så stærk tilbagegang på landsplan, at den skal klassificeres som truet. Men der er for få pålidelige data om bestandsudviklingen til at afgøre dette sikkert. Løgfrøen foretrækker lysåbne vandhuller i omgivelser med let jord, hvor den kan grave sig ned om dagen. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullet gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne.

Det vurderes, med samme begrundelse som for spidssnudet frø, at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggel-

se af bræmmer samt oprensning af tilgroede vandhuller vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Stor Vandsalamander. Den store vandsalamander er udbredt over det meste af Danmark, hvorfor den er vurderet ikke truet, dog er den fåtallig i Jylland vest for israndslinien. Den yngler i solåbne vandhuller med rent vand men kan uden for yngletiden opholde sig i dybere vandhuller og vandhuller med forurenede vand. På land kan den findes nær vandhuller under væltede træer o.l.

På den baggrund vurderes det, at den store vandsalamander kan forekomme i projektområdets vandhuller. Trusler mod arten vil være opfyldning eller tilgroning af vandhullet gennem øget belastning med næringsstoffer og ødelæggelse af levestederne i omgivelserne. Udsætning af fisk vil også være skadeligt, da fiskene æder salamanderens æg og yngel.

Det vurderes, med samme begrundelse som for spidssnudet frø (se ovenfor), at gennemførelse af projektet ikke vil forværre livsbetingelserne væsentligt. Det skal bemærkes, at anlæggelse af bræmmer samt oprensning af tilgroede vandhuller vil forbedre livsbetingelserne for arten.

Flagermus. Flagermusene overnatter oftest i huse og hule træer i nærheden af skov. Fourageringsområderne er artsafhængige og kan bl.a. være søer og åer, hvor flagermusene æder insekter, som de fanger over vandoverfladen. Mange arter fouragerer på insekter, de fanger i lysåben løvskov, over marker og skove, i skovkanter, lysninger eller levende hegn.

Projektområdet kan tænkes at indgå i nogle arters fourageringsområder, men med baggrund i at arealerne er landbrugsjord i omdrift, og at arealerne er i omdrift i både før- og eftersituationen, hvorfor der ikke sker ændringer i arealanvendelsen, vurderes det, at der ikke vil være negative påvirkninger.

Odder. Odderen er nu udbredt helt ned til den dansk-tyske grænse i større vandløb og søer. Det må derfor formodes, at den forekommer i vandløbssystemerne i Aabenraa Kommune. Det vurderes, at vandløb og grøfter i projektområdet kan være velegnede som levesteder. Odderen er med sikkerhed observeret i Vidå-systemet.

Andre udvalgte arter tilknyttet vandhuller. Potentielt vil der kunne forekomme arter som butsnudet frø, grøn frø, lille vandsalamander, bjergsalamander og skrubtudse, der ikke er opført på Habitatdirektivets Bilag IV, men som er fredede herhjemme. For disse arter gælder de samme betragtninger, som nævnt under bilag IV padderne ovenfor. Bjergsalamander er opført på den danske rødliste som sjælden og næsten truet. Rødlisten er en fortegnelse over plante- og dyrearter, der er forsvundet, akuttruede, sårbare eller sjældne i den danske natur. Listen revideres løbende. Ingen af de øvrige paddearter, der kan forekomme i projektområdet eller markfirben har status af truet i Danmark jf. den seneste revision af rødlisten i 2003-2008. Spidssnudet frø, butsnudet frø, løvfrø, løgfrø, grøn frø, skrubtudse og stor – og lille vandsalamander er dog opført på gullisten 1997 som opmærksomhedskrævende. Gullisten er en oversigt over plante- og dyrearter, der er i tilbagegang i Danmark.

Blandt pattedyrene er både odder og ni flagermusarter fredede og opført på rødlisten fra 1997. Listen er under revision og opdatering mangler stadig.

Vurdering

Kommunen har ikke registreret planter og dyr, omfattet af artsfredning eller optaget på nationale eller regionale rødlisters på eller umiddelbart op til husdyrbrugets anlæg og udspretningsarealer, men vurderer at nogle arter med meget stor sandsynlighed forekommer i området.

Kommunen vurderer, under forudsætning af at vilkårene i afsnit 8.2 overholdes, at driften af arealerne ikke vil have negativ indflydelse på ovennævnte arter, da der ikke ændres på vandhuller, fortidsminder, sten- og jorddiger eller andre potentielle levesteder for padder eller krybdyr. Der fjernes ikke gamle bygninger og fældes ikke store træer, der

kunne være levested for flagermus. Der sker med andre ord ikke fysiske ændringer i forbindelse med projektet, der kan være til skade for bilag IV-arter eller andre fredede eller rødlistede arter.

9 Oversigt over bedste tilgængelige teknik (BAT)/renere teknologi

Redegørelse

Et af hovedformålene med lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, er at fremme anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT = Best Available Techniques), herunder renere teknologi.

BAT-begrebet er nærmere fastlagt i IPPC-direktivet¹, hvorefter fremgår følgende:

I direktivets artikel 2, nr. 11, defineres "den bedste tilgængelige teknik" som: "det mest effektive og avancerede trin i udviklingen af aktiviteter og driftsmetoder, som er udtryk for en given tekniks principielle praktiske egnethed som grundlag for emissionsgrænseværdier med henblik på at forhindre eller, hvor dette ikke er muligt, generelt begrænse emissionerne og indvirkningen på miljøet som helhed."

Der forstås ved:

"teknik": både den anvendte teknologi og den måde, hvorpå anlæg konstrueres, bygges, vedligeholdes, drives og lukkes ned.

"tilgængelig": udviklet i en målestok, der medfører, at den pågældende teknik kan anvendes i den relevante industrisektor på økonomisk og teknisk mulige vilkår, idet der tages hensyn til omkostninger og fordele, uanset om teknikken anvendes eller produceres i den pågældende medlemsstat eller ej, når blot driftslederen kan disponere over teknikken på rimelige vilkår.

"bedste": mest effektiv teknik til opnåelse af et højt generelt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed.

Kravet om BAT gælder for både eksisterende og nyetablerede dele af anlægget, når der søges om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring. For krav til eksisterende dele af anlægget skal der fastsættes en rimelig frist til at opfylde BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en udvidelse eller ændring².

Definitionen af BAT indebærer, at vurderingen af, hvad der er BAT for en virksomhedstype, bl.a. må anses i forhold til virksomhedens størrelse, og om der er tale om en ny eller en bestående virksomhed. Det er imidlertid ikke den enkelte landmands økonomiske forhold, der indgår i vurderingen. Fastlæggelse af BAT er generaliseret i den forstand, at vurderingen foretages i forhold til, hvad der i almindelighed er opnåeligt i den pågældende industrisektor, jf. direktivets artikel 2, nr. 11.

BAT skal i alle tilfælde anvendes med henblik på at nedbringe den samlede, miljømæssige belastning af omgivelserne. Husdyrbrug skal derfor anvende teknik, der kan anses som BAT, også i tilfælde, hvor mindre omkostningskrævende foranstaltninger ville være tilstrækkelige til at opfylde det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i husdyrbrugbekendtgørelsens bilag 3. Kravet om BAT kan således betyde, at næringsstoftab eller anden forurening bringes ned under det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i husdyrbrugbekendtgørelsen³. Det bemærkes endvidere, at kravet om BAT er uafhængigt af, om produktionen vil påvirke særligt sårbare områder væsentligt eller ej. Hvis anvendelse af en BAT-teknik – f.eks. en gulvtype – bringer husdyrbrugets forurening under beskyttelsesniveauet i husdyrbrugbekendtgørelsens bilag 3 medfører dette ikke, at BAT-teknologier i andre henseender f.eks. foderteknologier alene af denne grund kan fravælges.

¹ Rådets direktiv (96/61/EF) af 24. september 1996 om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening, kodificeret ved direktiv 2008/1/EF

² Forslag til lov om miljøgodkendelse (L55, Folketingsåret 2006-2007), særtryk, side 36.

³ Forslag til lov om miljøgodkendelse (L 55, Folketingsåret 2006-2007), særtryk, side 37.

Vilkår om BAT indebærer ikke, at der stilles krav om anvendelse af bestemte teknologier. Men princippet om BAT pålægger myndighederne i vilkårsfastsættelsen at lægge vægt på, hvad der er opnåeligt ved anvendelsen af BAT.

En ansøgning om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12 skal indeholde oplysninger om husdyrbrugets valg af BAT, jf. husdyrbrugbekendtgørelsens § 5, stk. 2, jf. bilag 2, pkt. G, nr. 27-28. Oplysningerne skal gives i en redegørelse med dokumentation for, i hvilket omfang det valgte projekt bygger på anvendelse af den mindst forurenende og ressourceforbrugende teknik vedrørende bl.a. råvarer, energi, vand og andre hjælpestoffer, produktionsanlæg, processer og affaldsfrembringelse. Redegørelsen skal indeholde et resumé af de væsentligste af de eventuelle alternativer, som ansøger har undersøgt. Ansøgningen skal også indeholde oplysninger om anvendelse af BAT til reduktion af ammoniakemission og udvaskning af nitrat, samt oplysninger om, hvordan et eventuelt fosforoverskud og udledning af fosfor nedbringes. Ansøger er således ansvarlig for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT.

Af Miljøstyrelsens svar nr. 56 på Frequently Asked Questions (FAQ) fremgår, at BAT-redegørelse i sager efter husdyrbruglovens § 12 som minimum skal indeholde følgende:

Oplysninger BAT-redegørelse for § 12 / § 11

- Management
  1. Beskrivelse af hvilke ledelses- og kontrolrutiner der anvendes for at styre husdyrbrugets miljøforhold herunder de anvendte teknologier.
- Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:
  2. Foder
  3. Staldindretning
  4. Forbrug af vand og energi
  5. Opbevaring/behandling af husdyrgødning
  6. Udbringning af husdyrgødning

Redegørelsen skal indeholde en systematisk gennemgang af, om de teknologier, der er valgt inden for de enkelte områder, lever op til niveauet for BAT. Gennemgangen skal omfatte både de eksisterende og nye dele af anlægget. Redegørelsen skal endvidere indeholde et resumé af de væsentligste eventuelle alternativer, som ansøger har undersøgt. I den forbindelse skal det begrundes, hvorfor der eventuelt er fravalgt løsninger, der er miljømæssigt bedre. Såfremt der i en eksisterende stald ikke anvendes bedst tilgængelige staldteknologier, skal der redegøres for, hvornår stalden vil blive renoveret, således at den kommer til at leve op til niveauet for bedste tilgængelige staldsystem.

Når det gælder svine- og fjerkræbrug skal redegørelsen på alle de nævnte 6 områder relateres til de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens referencedokument om BAT vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion fra juli 2003⁴. F.eks. under foder-teknologier angiver BREF-dokumentet, at fasefodring og fytasetilsætning betegnes som bedste tilgængelige teknik. Såfremt der ikke anvendes disse fodringsteknikker, skal det begrundes.

BAT inden for kvægbrug er ikke nærmere defineret, da der ikke er udarbejdet et BREF-dokument, der svarer til BREF-dokumentet vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion af den grund, at kvæg ikke er listet i IPPC-direktivets artikel 6.6. Det fremgår af husdyrbruglovens § 19 og § 23, at Aabenraa Kommune ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 skal sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik og varetage hensyn til anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Da der i husdyrbrugloven således ikke skelnes mellem dyrearter, skal der redegøres for anvendelse af BAT på alle husdyrbrug uanset dyreart.

---

⁴ BREF-dokument, Referencedokument for bedste tilgængelige teknikker vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, 2003

For så vidt angår husdyrbrug omfattet af husdyrbruglovens § 12 er det Miljøklagenævnets opfattelse, at ansøgeren skal orientere sig og over for Aabenraa Kommune redegøre for de mulige valg og/eller fravalg af BAT, der er beskrevet i Skov- og Naturstyrelsens og Miljøstyrelsens vejledninger, Miljøstyrelsens BAT-blade, Skov- og Naturstyrelsens BAT-byggeblade samt BREF-dokumentet for svine- og fjerkræavl.

Aabenraa Kommune har taget stilling til ansøgerens BAT- redegørelse, og Aabenraa Kommune har vurderet, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik i relation til husdyrbrugloven.

Der er redegjort for anvendelse af bedste tilgængelige teknik under de relevante afsnit i miljøgodkendelsen. I de samme afsnit findes ligeledes vurderingerne og eventuelle vilkår.

I nedenstående tabel vises en samlet oversigt over hvilke områder BAT-redegørelsen har omfattet, i hvilke afsnit redegørelse, vurdering og vilkår kan findes, og hvilke vilkår der er blevet stillet.

Tabel 20 BAT oversigt

BAT områder	Redegørelse, vurdering og vilkår
Staldindretning	Afsnit 5.1
Foder	Afsnit 5.3
Forbrug af vand og energi	Afsnit 5.6
Reduktion af ammoniakemission	Afsnit 5.1+5.3+6.3+6.4+6.5+6.6
Affald	Afsnit 5.9
Nødfremgangsmåde, ikke planlagte hændelser	Afsnit 5.11
Opbevaring/behandling af husdyrgødning	Kap. 6
Udbringning af husdyrgødning	Afsnit 6.4
Reduktion af udvaskning af nitrat	Afsnit 8.4 og 8.6
Fosforoverskud og udledning af fosfor	Afsnit 8.5 og 8.6
Emissionsgrænseværdi	Se nedenstående
Management	9. Se nedenstående

Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Ansøger oplyser, at der er tale om en produktion, hvor der indsættes nyt inventar til en del af produktionen.

Der er i dag 12.000 hønepladser i stalden, med indsættes af ekstra inventar øges dette til 18.000 hønepladser. Der er således 6.000 ekstra hønepladser i nyt inventar. Det eksisterende inventar er fra 2006 og er således ganske nyt. Der renoveres ikke på det eksisterede inventar.

Efter Miljøstyrelsens anvisninger skal emissionsgrænsen bestemmes efter denne fordeling.

Fritgående, med gulvdrift	26,0 kg /100 årshøner
Fritgående med etagesystem	9,06 kg /100 årshøner

Vægtet gennemsnit: $(12.000/18.000 * 26) + (6.000/18.000 * 9,06 \text{ kg}) = 23,35 \text{ kg} / 100 \text{ årshøns}$.

Der er en emission på $2420,17 \text{ kg} / 16.972 \text{ årshøns} = 14,26 \text{ kg} / 100 \text{ årshøns}$

Ansøger oplyser, at dertil skal tillægges at der er tale om økologisk produktion, hvor det ikke er muligt at anvende de samme foderkorrektioner som ved konventionel produktion. Brug af syntetiske aminosyrer er ikke tilladt i økologisk produktion. Det betyder at det samlede proteinindhold i fodret er højere end ved konventionelproduktion, med forøget ammoniaktab til følge.

Management

På ejendommen bliver der en produktion af økologiske æg i et etageanlæg med gødningsbånd (se nedenstående billede). En æglæggende frilandshøne starter sit liv som daggammel kylling. Kyllingen går i opdrætsstalden i ca. 16 – 18 uger før den er udvokset, og klar til at kønsmodne og lægge æg. Kort tid før æglægningen starter, flyttes hønningen over i ægproduktionsanlægget på Ingebølvej.

Vilkårene for ægproduktion er fastlagt i Bekendtgørelse 533, til beskyttelse af æglæggende høner.

En høne kan producere æg i ca. 60 uger, det er den tid den holdes i æglæggestalden. Hønen har altså udført sin mission i løbet af ca. 76- 80 uger, herefter vil den typisk ende som foder til mink eller anden forarbejdet grundsubstans.

Økologiske høner holdes i stalde med forbindelse til en hønsegård. Stalden er indvendig indrettet med skrabearealer, reder og slats (slattet er den del af inventaret, hvor hønerne finder foder og vand). Udearealet er tilgængeligt hele året. De kan gå ud igennem et antal udgangshuller fordelt langs staldens ydervægge. Udearealet er etableret i dobbelt størrelse i forhold til, hvad økologiske høns skal have af plads, og derfor kan alle hønsegårde benyttes hvert år, hvilket er en fordel i forhold til vedligeholdelsen af dem. Hønsegårdene er forsynet med energipil, græs og anden bevoksning. Træbevoksningen lokker hønsene ud i hele arealet. Bevoksningen sikrer, at afsat gødning udnyttes.

Alt ind alt ud, drift.

Når de gamle høns er sat ud, starter rengøringen og vedligeholdelsen af anlægget. Det vurderes ud fra tidligere produktions- og veterinære forhold hvorvidt der kræves en grundigere rengøring af hele stalden med vand. Gødningsbånd og gødningstransport rengøres dog altid. Rengøring af staldrum og inventar kan også ske med trykluft. Rengøringen omfatter også udendørs arealer ved porte og døre, ligesom udvendige dele af ventilationen også skal rengøres. Forrum og silo til den enkelte stald rengøres også ved holdskifte. Fælles ægpakkerum, kølerum mm rengøres dagligt.

Rengøringen og vedligehold afsluttes med en desinfektion, hvorefter stalden står tom i en periode. Før indsætning af nye høns gennemskyldes vandsystem, foder- og ventilationsanlæg afprøves og stalden tempereres.

Skrabearealet tilføres den nødvendige mængde skrabemateriale i form af sand, halm og strøelse.

Daglige arbejdsopgaver

Bedriften og produktionen har en opbygning, der gør det nemt at føre tilsyn med dyr og produktionsanlæg hver dag. Der udføres små reparationer, når det er nødvendigt, og såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service.

Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt og ægtransporten overvåges. En gang daglig indsamles æggene, tidspunktet afpasses så flest mulige æg indsamles og sættes på køl samme dag de er lagt. Pakkerum rengøres hver dag efter pakning af æg.

Der kan tilføres nyt halm til skrabearealet. Dybstrøelsen bliver kørt ud ved slutningen af produktionsperioden og oplagres i gødningshus eller markstak.

Ugentlige arbejdsopgaver

Tre gange om ugen fjernes den fast gødning fra gødningsbånd og transporteres til gødningshus eller gylletank.

Kølerum rengøres ca. en gang om ugen.

Vurdering

Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) går ud fra en konventionel produktion af konsumæg. I tabel 1 opgives den vejledende emissionsgrænseværdi for nye anlæg for produktionsgrenen "æg fra fritgående høner" til 9,06 kg NH₃-N pr. 100 årshøner, - ansøger har valgt værdien for produktionsgrenen "skrabeæg". Men da hønerne har fri adgang til hønsegårde dagligt vurderer Aabenraa Kommune, at hønsene skal betragtes som Produktionsgrenen "æg fra fritgående høner", hvor 10 % af husdyrgødningen afsættes på udendørsarealet, hvilket der også er regnet med i ansøgningen.

I tabel 2 opgives den vejledende emissionsgrænseværdi ligeledes for eksisterende anlæg 26,0 kg NH₃-N pr. 100 årshøner.

Det betyder, at emissionsgrænsen kommer til at ligge på:

Nyt gødningsbånd	9,06 * 109,8 DE =	994,79 kg N / år
Eksisterende gødningskumme	26,0 * 54,9 DE =	1427,4 kg N / år
I alt		2422,19 kg N / år

Ansøgningen viser at ammoniakemissionen ligger på
1704,42 + 715,76 = 2420,18 kg N / år

Altså helt samme niveau, da der ikke er udarbejdet vejledning for økologiske fjerkræbrug vurderer Aabenraa Kommune ud fra denne vejledning, at anlægget lever op til BAT-niveauet for anlæg til økologisk ægproduktion.

Godt landmandsskab eller management er en vigtig del af BAT. Selvom det er svært at kvantificere miljøfordele med hensyn til emissionsreduktioner eller reduktioner i brug af energi og vand er det tydeligt at ansvarsbevidst driftsledelse vil bidrage til en forbedret miljøpræstation for en bedrift med intensivt husdyrproduktion. Til forbedring af den generelle miljøpræstation for et intensivt husdyrbrug, er det BAT at udføre alle følgende punkter:

- Identificere og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale.
- Føre journal over vand- og energiforbrug, mængde af husdyrfoder, opstået spild og spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne.
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser
- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene

- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materiale og fjernelse af produkter og spild, samt
- Planlægge gødsning af marker korrekt.

BAT i forhold til management omfatter således procedurer og rutiner, der sikrer at produktionsapparatet altid fungerer optimalt i forhold til ressourceforbrug samt i forhold til mindst mulig påvirkning af det omgivende miljø. Herunder hører det daglige tilsyn med dyrene, med staldanlægget, anlæg til opbevaring af husdyrgødning, vandforsyning m.v. Vedligeholdelsesprogrammer for teknisk udstyr sikrer ligeledes BAT i forhold til management.

Det vurderes, at ejendommen med de beskrevne tiltag og de vilkår som er angivet i denne godkendelse vil opfylde kravet til BAT for management.

10 Egenkontrol og dokumentation

Redegørelse

- Der benyttes en staldtavle og logbog i tilknytning til produktionen. Daglig føres logbog over produktionsresultater, antal æg, vandforbrug, kølerumstemperatur.
- I logbog noteres uregelmæssigheder i forhold til driften; eksempelvis strømsvigt, kølerumssvigt m.m.
- Bedriften anvender et HACCP egenkontrolprogram specielt tilrettet produktion af komsumæg.
- Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Vurdering

Aabenraa Kommune vurderer, at ovenfor nævnte egenkontrolforanstaltninger sammen med vilkår om egenkontrol sikrer, at egenkontrollen på ejendommen er tilstrækkelig til at betingelserne for miljøgodkendelsen kan opfyldes.

11 Klagevejledning

Miljøgodkendelse er meddelt i medfør af Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 af lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug med senere ændringer og kan i medfør af lovens § 76 påklages til Miljøklagenævnet.

En klage skal være skriftlig og skal sendes til Aabenraa Kommune, Miljø & Natur, Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa eller til post@aabenraa.dk. Aabenraa Kommune sender umiddelbart efter klagefristens udløb klagen til Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Afgørelsen annonceres offentligt onsdag den 27. juli 2011 Aabenraa Ugeavis. En evt. klage skal være modtaget i Aabenraa Kommune senest onsdag den 24. august 2011 inden for normal kontortids ophør kl. 15:00, der er dagen for klagefristens udløb.

Aabenraa Kommune kan oplyse, at en klage over denne § 11 miljøgodkendelse ikke har opsættende virkning, jfr. § 81, medmindre Natur – og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Når Aabenraa Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Afgørelsen kan påklages af:

- afgørelsens adressat
- Miljøministeren
- Enhver, der har en individuel interesse i sagens udfald
- Sundhedsstyrelsen
- Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Forbrugerrådet, alle i henhold til lovens § 85
- Lokale foreninger og organisationer, lovens § 86
- Landsdækkende foreninger og organisationer, lovens § 87

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

Parter og klageberettigede ifølge Forvaltningslovens § 9 har ret til aktindsigt. Eventuel aftale herom kan træffes med Miljø & Natur.

Miljøgodkendelsen er blevet sendt enten pr. brev eller pr. e-mail til nedenstående. Beboelser beliggende inden for det beregnede konsekvensområdet, fremgår af bilag 2.

- Flemming Haugaard og Bente Haugaard, Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev*
- Allan Nielsen og Lone Elsborg Nielsen, Ingebølvej 14, 6392 Bolderslev*
- Modtager af husdyrgødning Anton Knoll GmbH, Dorfstrasse 1, 49744 Geeste-Bramhar, Tyskland*
- Miljørådgiver Jens Elvstrøm, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, jne@vfl.dk*
- Naturstyrelsen, nst@nst.dk
- Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Syddanmark, syd@sst.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité: aabenraa@dn.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
- DOF-Sønderjylland, aabenraa@dof.dk
- Det økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N, husdyr@ecocouncil.dk
- Danmarks Fiskeriforening mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

- Danmarks Sportsfiskerforbund post@sportsfiskerforbundet.dk

* har fået ansøgningsmateriale og udkast til kommentering.

12 Bilag

1. Ansøgningsskema, § 11 godkendelse, skemanr. 20103, version 7, genereret den 24. maj 2011 og udskrevet fra www.husdyrgodkendelse.dk den 24. maj 2011.
  - 1.1. Ikke teknisk resume til www.husdyrgodkendelse.dk
  - 1.2. Miljøteknisk beskrivelse til www.husdyrgodkendelse.dk
  - 1.3. BAT redegørelse
  - 1.4. Bygningsbeskrivelse
  - 1.5. Afløbsplan
  - 1.6. Oversigtsplan boringer
  - 1.7. Situationsplan
  - 1.8. Udbringningsarealer
  - 1.9. Transportruter
  - 1.10. fuldmagt
2. Konsekvensområde for lugt
- 3.a. Bemærkninger til udkast til miljøgodkendelse af 6. juli 2011 fra nabo på Ingebølvej 14, 6392 Bolderslev
- 3.b. Aabenraa kommunes kommentarer til naboens bemærkninger.

husdyrgodkendelse.dk

Ansøgningskema

Type	§11 Godkendelse
Ansøgningsnummer	20103
Version	7
Dato	24-05-2011 00:00:00

Navn	Flemming Hougaard
Adresse	Ingebøvej 15
Telefon	74646695
Mobil	21489598
E-Mail	Ingeboel@post10.tele.dk

Kort beskrivelse

Flemming Hougaard ønsker at udvide den økologisk konsumægsproduktion

1.1 Ejer- og driftsforhold	3
1.2 Godkendelsespligt	4
1.3 Godkendelsens omfang	4
1.3.1 Projektets omfang	4
1.3.2 Tidligere godkendelser	4
1.3.3. Biaktiviteter	4
1.3.4 Husdyrbrugets ophør	4
1.4.1 Offentlighed og høring	4
1.4.2 Ikke-teknisk resumé	5
2.1. Dyrehold og management	5
2.2. Lokalisering	6
2.2.1 Faste afstandskrav	6
2.2.2 Landskabet og planforhold	6
2.3.1 Energiforbrug	6
2.3.2 Vandforbrug	6
2.4.1 Lugt	7
2.4.2 Støj	8
2.4.3 Lys	8
2.4.4 Fluer og skadedyr	8
2.4.5 Støv	9
2.4.6 Transport	9
2.5.1 Spildevand	9
2.5.2 Husdyrgødning og foder	9
2.5.3 Affald og kemikalier	10
2.5.4.1 Ammoniaktab	11
2.5.4.2 Påvirkning af natur	12
3.1 Markoplysninger	13
3.2 Gødningsregnskab	14
3.3 Nitrat (overfladevand)	15
3.4 Nitrat (grundvand)	16
3.5 Fosfor	16
3.6 Ammoniak fra udbringning	16
3.7 Gener fra udbringning	17
Bilag Arealer	
Bilag Staldafsnit	
Bilag Opbevaringslager	

1.1 Ejer- og driftsforhold

Dette afsnit indeholder ansøgers kontaktoplysninger samt oplysninger til identifikation af husdyrbruget.

Ansøger tekst:**Kommunikations-e-mail**

Email adresse der bliver brugt til kommunikation mellem ansøger og sagsbehandler:
Ingeboel@post10.tele.dk

Ejendomme og ejendomsnumre

Navn	Ejendomsnummer	CVR/P nummer
Unavngivet Ejendom	5800013281	65235951
Adresse	Postnummer	By

Matrikler på ejendom Unavngivet Ejendom

Ejerlav	Matrikel nummer
Bjolderup Ejerlav, Bjolderup	62
Bjolderup Ejerlav, Bjolderup	100
Bjolderup Ejerlav, Bjolderup	99
Bolderslev, Bjolderup	450

CHR på ejendom Unavngivet Ejendom

CHR
1002204305
63472

Ansøger

Flemming Hougaard
Ingebøvej 15
6392 Bolderslev

Tlf.nr.: 74646695 Mobil: 21489598

Ingeboel@post10.tele.dk

Konsulent

Jens Elvstrøm
Agro Food Park 15
8200 Århus N

Tlf.nr.: 87405000 Mobil: 40285535

jne@vfl.dk

Kontaktperson på bedriften

Tlf.nr.: Mobil:

Bedriftsoplysninger

Unavngivet bedrift
Ingebøvej 15
6392 Bolderslev
CVR nummer: 65235951

1.2 Godkendelsespligt

Herunder gøres der rede for, hvorfor projektet kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven.

Ansøger tekst:

1.3 Godkendelsens omfang

I dette afsnit gøres der rede for projektets overordnede forhold, som ikke direkte har med miljøpåvirkningen at gøre. Der gøres rede for, hvad projektet omfatter, dvs. hvilke ejendomme og bygninger, hvilket dyrehold, hvilke arealer samt eventuelle biaktiviteter. Der oplyses desuden om tidligere godkendelser af husdyrbruget og om hvad der skal ske i tilfælde af husdyrbrugets ophør.

Ansøger tekst:

1.3.1 Projektets omfang

Ansøger tekst:

Beskrivelse af projektets omfang:

Beskrivelse af projektets datoer:

Der indsættes nyt/ekstra inventar ved førstkomende hold skifte.

Starttidspunkt for byggeriet: 01-04-2011

Sluttidspunkt for byggeriet: 01-06-2011

Starttidspunkt for driften: 01-01-2011

1.3.2 Tidligere godkendelser

Ansøger tekst:

1.3.3. Biaktiviteter

Ansøger tekst:

Ingen

1.3.4 Husdyrbrugets ophør

Ansøger tekst:

Anlæggehør for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

1.4.1 Offentlighed og høring

Der gøres her rede for inddragelse af offentligheden og lovpligtige høringer.

Ansøger tekst:

1.4.2 Ikke-teknisk resumé

Projektet og dets miljømæssige konsekvenser beskrives i et ikke-teknisk resumé, der gør det muligt for offentligheden at få indblik i projektet og konsekvenserne af godkendelsen af projektet.

Ansøger tekst:

Se bilag

2.1. Dyrehold og management

I dette afsnit oplyses der om dyr og staldsystemer, der indgår i ansøgningen samt om management og brug af bedste tilgængelige staldteknologi på husdyrbruget.

I tabellerne vises oversigter over staldafsnit, dyr og staldsystemer, og der bruges af pladshensyn i tabellerne korte koder for staldafsnit samt for kombinationer af dyretype og staldsystem.

Den første tabel viser hvilke staldafsnit, der indgår i ansøgningen. Ud for betegnelsen for hvert staldafsnit er der angivet et stald-ID, der efterfølgende erstatter det oplyste navn på staldafsnittet. Den anden tabel viser hvilke kombinationer af dyretyper og staldsystemer, der indgår i ansøgningen. Koden for dyretype og staldsystem erstatter efterfølgende den fulde betegnelse. Den tredje tabel viser hvilke dyretyper og staldsystemer, der indgår i ansøgningen i henholdsvis nudrift og ansøgt drift. For hver produktion er der angivet et ID for det anvendte staldsystem, som vil blive benyttet efterfølgende.

Ansøger tekst:**Beskrivelse af anlægget:**

Husdyrbrugets samlede anlæg

Staldoversigt med angivelse af Stald-ID for staldnavn

StaldID	Staldafsnit navn
ST-60832	Eks stald

Oversigt over dyretyper og staldsystemer der indgår i ansøgningen

Staldsystem kode	Navn på dyretype og staldsystem
FjH05	Arshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, økologiske
FjH08	Arshøne, konsumæg, voliere m. gødningsbånd, skrabeheøne

Produktionsoversigt med angivelse af kode for dyrekategori

StaldID	Godk. pligtig reproducering	Staldsystem kode	% udvidelse af produktion	Nudrift/ ansøgt	Antal dyr	Antal stieledede	Antal DF
ST-60832	Nej	FjH05	Nej	Nudrift	10500	12000	63,25
				Ansøgt	0	0	0,00
		FjH08	Nej	Nudrift	0	0	0,00
				Ansøgt	16470	18000	99,22
Sum				Nudrift			63,25
				Ansøgt			99,22
Ændring alle produktioner:							35,97

Management

se bilag

Rengøring og desinficering**Overbrusning i svinestalde****Bedste tilgængelige staldteknologi****Bedste tilgængelige foderteknologi**

StaldID	ProduktionsID	Kode for staldtype	Bedste tilgængelige fodekologi
ST-60832	PR-114399	FjH05	Der anvendes Fasefodring og inden fytase, pga økologiregler.
	PR-114400	FjH08	3 ugers tomgang og 8% total dødelighed (indgår med 4 % i gennemsnit) Der anvendes fasefodring med min 3 faser. Ingen fytase pga økologi regler

Produktioner fordelt på dyrekategorier

Dyrekategorier	Nudrift/ansøgt drift	Antal Dyreenheder
Kvæg	Nudrift	0,00
	Ansøgt	0,00
Ændring - Kvæg		0,00
Fjerkræ og andre dyr	Nudrift	63,25
	Ansøgt	99,22
Ændring - Fjerkræ og andre dyr		35,97
Svin	Nudrift	0,00
	Ansøgt	0,00
Ændring - Svin		0,00
Ændring - I alt		35,97

Kort over staldafsnit**2.2. Lokalisering**

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets lokalisering. Det vil sige hvordan husdyrbruget er placeret i forhold til steder, hvor der efter lovgivningen gælder et fast afstandskrav samt placeringen i landskabet.

Ansøger tekst:

se bilag

2.2.1 Faste afstandskrav

I dette afsnit gøres der rede for husdyrbrugets placering i forhold til de faste afstandskrav, der gælder efter husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8.

Ansøger tekst:

se bilag

2.2.2 Landskabet og planforhold

I dette afsnit gøres der rede for placeringen af husdyrbrugets bygninger i landskabet, og hvordan de påvirker landskabet.

Ansøger tekst:

se bilag

2.3.1 Energiforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets energiforbrug.

Ansøger tekst:**Energiforbrug på anlæg**

se bilag

Energiteknologi på anlæg

se bilag

2.3.2 Vandforbrug

Der gøres her rede for husdyrbrugets vandforbrug.

Ansøger tekst:**Vandforbrug på anlæg**

se bilag

Vandteknologi på anlæg

se bilag

2.4.1 Lugt

I dette afsnit gøres der rede for lugtemissionen fra husdyrbruget og geneafstandene for lugt til naboer og områder, som er omfattet af beskyttelsesniveauet for lugt.

I tabellen "Samlet resultat af lugtberegning" vises de beregnede geneafstande for lugt til naboer og områder, som er omfattet af husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveau, og det oplyses om genekriterierne er overholdt til naboer og områder, som er omfattet af beskyttelsesniveauet.

I de efterfølgende tabeller vises der detaljer om lugtberegningerne. Der oplyses om de enkelte staldafsnits afstand og placering i forhold til naboer og områder omfattet af beskyttelsesniveauet, den beregnede lugtemission fra hvert staldafsnit, samt forudsætninger for beregningerne af emissionen, herunder effekten af eventuel lugtbegrænsende teknologi. Hvis der står "Ingen data" i en tabel betyder det, at der ikke er relevante data at vise om emnet i dette tilfælde. Det kan f.eks. være, hvis der ikke indgår særlig miljøteknologi til begrænsning af lugten.

Ansøger tekst:**Samlet resultat af lugtberegning**

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DF(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret geneafstand	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet geneafstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	202,56	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	150,10	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	91,12	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Lugtgeneberegninger – Detaljer om staldafsnit**Byzone**

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (i/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (i/nej)
ST-60832	1950,03	Nej	Nej

Samlet bebyggelse

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (i/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (i/nej)
ST-60832	1944,26	Nej	Nej

Enkelt bolig

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (i/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (i/nej)
ST-60832	150,13	Nej	Nej

Lugtemission fra produktioner

StaldID	Kode for staldsystem	Antal dyr	Antal stalde	Ton dyr på stald	Antal månedes udgangs	Lugt fra produktion (LE)	Lugt fra produktion (OU)	Effekt af teknologi (%)	Faktisk lugt emission fra produktion (LE)	Faktisk lugt emission fra produktion (OU)

ST-60832	FjH05 FjH08	0,00 16470,00	0,00 18000,00	0,00 31,50	0,00 1,00	0,00 3780,00	0,00 16537,50	0,00% 0,00%	0,00 3780,00	0,00 16537,50
----------	----------------	------------------	------------------	---------------	--------------	-----------------	------------------	----------------	-----------------	------------------

Effekt af miljøteknologi til begrænsning af lugt

StaldID	Nudrift ansøgt drift	Supplerende teknologi	Indtastet lugt effekt	Driftstimer pr. år	Resulterende reduktion
ST-60832	Ingen data				

Oplysninger om ventilation (ansøgt drift)

StaldID	Naturlig ventilation	Drifts effekt (%)	Driftstimer pr. år	Højde på afkast
ST-60832	Ingen data			

Afkasttype og øvrige bemærkninger

StaldID	Afkast type	Type og øvrige bemærkninger
ST-60832		Der bygges 3m til hver langside af stalden. Dette areal anvendes til veranda. Tilbygningen sker i samme materiale som eks stald og som en forlængelse af eks tag, med samme taghældning.

Relevante oplysninger**2.4.2 Støj**

I dette afsnit gøres der rede for hvilke støjkloder, der er på husdyrbruget, hvilke tidspunkter de er i drift og hvilke tiltag, der skal begrænse eller forhindre støjgener for naboerne.

Ansøger tekst:**Beskrivelse af støjkloder**

Støjkloder for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af driftsperiode

Driftsperiode for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af støjklodetiltag

Støjklodetiltag for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.4.3 Lys

I dette afsnit beskrives mulige gener fra belysning på anlægget og eventuelle genebegrænsende foranstaltninger.

Ansøger tekst:

Beskrivelse af belysningen for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.4.4 Fluor og skadedyr

I dette afsnit beskrives bekæmpelse og forebyggelse af fluor og skadedyr.

Ansøger tekst:**Generel beskrivelse skadedyr**

Skadedyr generelt for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af gener fra fluor

Gener fra fluer for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af rottebekæmpelse

Rotte bekæmpelse for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.4.5 Støv

I dette afsnit beskrives mulige støvgener fra husdyrbruget og eventuelle genebegrænsende foranstaltninger.

Ansøger tekst:

2.4.6 Transport

I dette afsnit gøres der rede for til- og frakørselsforhold til husdyrbruget, mulige gener fra transport samt eventuelle genebegrænsende tiltag

Ansøger tekst:

Transportbeskrivelse for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.5.1 Spildevand

I dette afsnit gøres der rede for mængden af spildevand samt bortskaffelse heraf.

Ansøger tekst:

Beskrivelse af spildevandsmængde

Spildevandsmængde for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af spildevandstilledning

Tilledning af spildevand for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af spildevandsafledning

Afledning af spildevand for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.5.2 Husdyrgødning og foder

I dette afsnit gøres der rede for mængden af produceret husdyrgødning og opbevaringen af husdyrgødningen. Der gøres desuden rede for eventuel forurening fra foderoplæg samt tiltag til begrænsning af forureningen.

I tabellerne vises oplysninger om anlæggene til opbevaring af husdyrgødning. Der bruges en kort kode for hvert opbevaringslager. Den første tabel viser en oversigt af de anlæg til opbevaring af husdyrgødning, der indgår i ansøgningen. Ud for betegnelsen for hvert opbevaringslager er der angivet en kode, der efterfølgende erstatter det oplyste navn på opbevaringslageret. De følgende tabeller viser detaljerede oplysninger om opbevaringslagrene i henholdsvis nudrift og ansøgt drift.

Ansøger tekst:

Oversigt over opbevaringslagre

Kode for	Navn på opbevaringslager	Beskrivelse af opbevaringslager
LA-39840	markstak	Opbevaring i markstak, sker efter gældende regler.
LA-40308	Gødningshus	Der anvendes gødningshus.

Bedste tilgængelige opbevaringsteknik

Navn på opbevaringslager	Beskrivelse af bedste tilgængelige opbevaringsteknik
markstak	Markstak er BAT, til opbevaring af dybstrøelse.

Gødningshus	En åben møddingsplads
-------------	-----------------------

Øvrige oplysninger om opbevaringslager

Navn på opbevaringslager	Nudrift	Ansøgt
markstak		Der benyttes markstak til den del af gødningen der er dybstrøelse. 25 %
Gødningshus		Der anvendes gødningshus til den fastemøg. Der er regnet med massedyldte på 0,8 tons/m ³ . 205 tons giver en kapacitet på 9/12 måneder 273 tons årligt. Årsproduktionen er 15kg /årshøne og 11323 årshøner med fastgødning, (se afsnit under gødning) = 169,8 tons Der er således kapacitet til opbevaring af husdyrgødningen.

Detaljer om opbevaringslagre

Kode for opbevaringslager	Nyt/eksisterende opbevaringslager	Drifttype	Lagertype	Dimension	Kapacitet
LA-39840	Eksisterende	Nudrift	Markstak	efter behov	1000,00
		Ansøgt drift	Markstak	efter behov	1000,00
LA-40308	Nyt	Nudrift	Møddingsplads		0,00
		Ansøgt drift	Møddingsplads	8*16*2	205,00

Detaljer om fast lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel foot i %	Andel af dybstrøelse der køres direkte ud og pløjes ned
LA-39840	Nudrift	100,00	5
	Ansøgt	33,00	5
LA-40308	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	67,00	5

Detaljer om flydende lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel flydende i %	Virkemiddel
LA-39840	Nudrift	0,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag)
	Ansøgt drift	0,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag)
LA-40308	Nudrift	0,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag)
	Ansøgt drift	0,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag)

Beskrivelse af risici

Beskrivelse af mulige uheld

Risici mulige uheld for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af risikominimering

Minimering af risiko for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af gener i forbindelse med uheld

Minimering af gene for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

Beskrivelse af opbevaring af ensilage og foder

Opbevaring af ensilage for Ejendom Unavngivet Ejendom:
se bilag

2.5.3 Affald og kemikalier

I dette afsnit gøres der rede for opbevaring og bortskaffelse af affald, miljøfarlige stoffer og døde dyr på husdyrbruget.

Ansøger tekst:**Beskrivelse af døde dyr**

se bilag

Beskrivelse af fast affald

se bilag

Beskrivelse af kemikalier generelt**Beskrivelse af pesticider**

Pesticider for Ejendom Unavngivet Ejendom:

se bilag

Beskrivelse af oliekemikalier

se bilag

Beskrivelse af øvrige kemikalier

Øvrige kemikalier for Ejendom Unavngivet Ejendom:

se bilag

Beskrivelse af egenkontrol

se bilag

2.5.4.1 Ammoniaktab

I dette afsnit gøres der rede for ammoniakemissionen fra husdyrbruget, samt hvordan emissionen begrænses.

I den første tabel vises, på baggrund af ansøgningssystemets beregninger, om det lovpligtige krav om ammoniakreduktion er overholdt

I den anden tabel vises det beregnede tab af ammoniak fordelt på forskellige typer af kilder på husdyrbruget.

I de følgende tabeller vises der oplysninger om ammoniakemission og begrænsning af emissionen for de enkelte staldafsnit. Det er bl.a. vist, hvor meget forskellige tiltag bidrager til at begrænse ammoniakemissionen i forhold til emissionen fra referencesystemet.

Ansøger tekst:**Resultat af beregninger på generelt ammoniakreduktionskrav**

Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	-355,03 kgN/år

Ammoniaktab i nudrift og ansøgt drift fordelt på staldsystemer og opbevaringslagre

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. Ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	0
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	0,00
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	1704,42
Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	0,00
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	715,76

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktionsniveau

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag i lagre (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-60832	FjHø05	2284,20	3392,24	-1108,04	-48,51%	0,00	0,00	0,00	3392,24
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
	FjHø08	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		3264,94	2287,81	977,13	29,93%	418,95	-551,32	0,00	2420,17
Sum	Nudrift	4568,40	6784,48	-2216,08		0,00	0,00	0,00	6784,48
	Ansøgt	6529,88	4575,62	1954,26		837,90	-1102,64	0,00	4840,34

Ammoniaktab pr. DE og pr. produktionsenhed

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab pr. produktionsenhed (kgN/år)	Ammoniaktab pr. FE (kgN/år)
ST-60832	FjHø05	0,32	53,63
		0,00	0,00
	FjHø08	0,00	0,00
		0,15	24,39

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning (miljøteknologi)

StaldID	Nudrift Ansøgt drift	Supplerende teknologi	Indtastet ammoniak effekt (%)	Driftstimer/ år	Reduceret ammoniak fordampning (kgN/år)
ST-60832	Nudrift	Kemisk luftvasker	0,00%	0,00	0,00
	Ansøgt	Kemisk luftvasker	24,00%	8759,00	419,00

Beskrivelse af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Kemisk luftvasker type og øvrige bemærkninger ansøgt for Staldafsnit Eks stald:

Der anvendes hyppig udmugning. Se BAT blad. Denne facilitet er endnu ikke en del af husdyrgodkendelse.dk Derfor er teknologien indsat som luftrenser.

Der er hyppig udmugning for 2/3 af hønsene. Den fulde effekt af tiltaget er 36 %. der er således indsat 24% (2/3) som effekt i stalden.

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

StaldID	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	FE	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravænnede grise	Fravænnings- været	Effekt foderoptimering
ST-60832	FjHø08	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	47,30	18,00	0,57	0,00	0,00	-551,32

Beskrivelse af foderoptimeringstiltag til begrænsning af ammoniakfordampning

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning fra lager (miljøteknologi og andel dybstrøelse direkte ud)

LagerID	Lager	Nudrift Ansøgt drift	Tiltag	Indtastet ammoniak effekt (%)	Andel af dybstrøelse direkte ud	Reduceret ammoniak fordampning (kgN/år)
LA-39840	Markstak	Nudrift	Ingen	0,00%	5,00	0,00
	Markstak	Ansøgt	Ingen	0,00%	5,00	0,00
LA-40308	Møddingeplads	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Møddingeplads	Ansøgt	Ingen	0,00%	5,00	0,00

2.5.4.2 Påvirkning af natur

I dette afsnit gøres der rede for ammoniakemissionens påvirkning af naturområder. Udgangspunktet for vurderingen af påvirkningen af ammoniakfølsomme naturområder er bl.a. størrelsen af ammoniakdepositionen på områderne. Indledende oplyses der derfor om en række faktorer, som har betydning for beregningen af ammoniakdepositionen.

Ansøger tekst:

Nøgletal emission

	kgN/år
Samlet emission fra stald og lager	2420,17
Meremission fra stald og lager	-972,06

Beskrivelse af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Beskrivelse af ammoniakdeposition i naturområderne

Oversigt over beregninger på ammoniakpåvirkning af natur

Naturpunkt	Kilde for	Kildes andel af	Kildes andel af	Total merdeposition i	Totaldeposition i

nærmeste stald/lager)	(stald/lager)	+ de andre kilders andele)		andele)	andele)
LA-39840	LA-40308	0,1	0,1	-0,2	0,4
LA-39840	LA-39840	0,0	0,0		
LA-39840	ST-60832	-0,2	0,3		
LA-40308	LA-40308	0,1	0,1	-0,2	0,4
LA-40308	LA-39840	0,0	0,0		
LA-40308	ST-60832	-0,2	0,3		
ST-60832	LA-40308	0,1	0,1	-0,2	0,4
ST-60832	LA-39840	0,0	0,0		
ST-60832	ST-60832	-0,2	0,3		

Maksimale depositioner

	kgN
Højeste merdeposition i naturområdet	0
Højeste totaldeposition i naturområdet	0,4

Naturlinje oversigt

Kilde for	Naturpunkt	Kildehøjde	Retning fra	Afstand fra	Ruhed	Ruhed
LA-39840	LA-39840	3	26,78	225,15	S	Bn
LA-39840	LA-40308	3	26,78	225,15	S	Bn
LA-39840	ST-60832	3	26,78	225,15	S	Bn
LA-40308	LA-39840	3	349,55	209,18	S	Bn
LA-40308	LA-40308	3	349,55	209,18	S	Bn
LA-40308	ST-60832	3	349,55	209,18	S	Bn
ST-60832	LA-39840	3	358,65	144,87	S	Bn
ST-60832	LA-40308	3	358,65	144,87	S	Bn
ST-60832	ST-60832	3	358,65	144,87	S	Bn

3.1 Markoplysninger

I dette afsnit oplyses der om en række generelle forhold om driften af husdyrbrugets udbringningsarealer, og i tabellerne vises oplysninger om de enkelte marker, som udgør udbringningsarealet. Oplysningerne er grundlaget for beregninger af nitratudvaskning og fosforoverskud samt kommunens vurdering af miljøpåvirkningen.

Ansøger tekst:**Grundlæggende arealoplysninger**

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **0,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Ja**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Ja**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **0,00 %**

Reduceret kvælstofnorm: **100,00 %**

Arealoplysninger**Udbringningsarealer**

Navn	ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-	N-kl.	N-kl.	N-kl.	N-kl.	G.vand	P-kl.	P-kl.	P-kl.	P-kl.
1-0	3,04	Nej	JB1	Ja	S4	3,04	0,00	0,00	0,00	0,00	3,04	0,00	0,00	0,00
2-0	5,14	Nej	JB1	Ja	S4	5,14	0,00	0,00	0,00	0,00	5,14	0,00	0,00	0,00
3-0	5,47	Nej	JB1	Ja	S4	5,47	0,00	0,00	0,00	0,00	5,47	0,00	0,00	0,00
7-0	4,45	Nej	JB1	Ja	S4	4,45	0,00	0,00	0,00	0,00	4,45	0,00	0,00	0,00
8-0	4,40	Nej	JB1	Ja	S4	4,40	0,00	0,00	0,00	0,00	4,40	0,00	0,00	0,00
5-0	7,59	Nej	JB1	Ja	S4	7,59	0,00	0,00	0,00	0,00	7,59	0,00	0,00	0,00
4-0	4,76	Nej	JB1	Ja	S4	4,76	0,00	0,00	0,00	0,00	4,76	0,00	0,00	0,00
Total	34,85					34,85	0,00	0,00	0,00	0,00	34,85	0,00	0,00	0,00

De stjernemarkerede (*) arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk.
Arealerne kan også redigeres manuelt til at ligge udenfor beskyttelsesområderne.

I de efterfølgende beregninger bliver arealerne som er markeret med * behandlet efter de manuelt indtastede oplysninger i arealtabellen.

Aftalearealerer

Navn	ha	Områder omfattet af N- eller P-klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til
Ingen data			
Total	0		

3.2 Gødningsregnskab

I dette afsnit vises et regnskab over produceret, tilført og fraført husdyrgødning på den bedrift, som husdyrbruget hører under, og der gøres rede for teknologi anvendt til udbringning af husdyrgødning.

Ansøger tekst:

Nudrift

Produceret husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KoN	KoP	DE - kvæg,	DE - svin og
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	2115,05	711,01	0,00	18,97
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	3020,37	1443,58	0,00	37,95
Husdyrbrugets samlede anlæg	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	570,60	239,40	0,00	6,32

Tilført husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KoN	KoP	DE - kvæg,	DE - svin og
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	637,00	304,00	0,00	8,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	525,00	251,00	0,00	6,60

Total husdyrgødning

Gødningstype	KaN	KaP	DE - kvæg,	DE - svin og
Dybstrøelse	2115,05	711,01	0	18,97
Fast gødning	1858,37	888,58	0	23,35
Afsat ved græsning	570,60	239,40	0	6,32
Total	4544,02	1838,99	0	48,64

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/ha

Ansøgt drift**Produceret husdyrgødning**

Anlæg	Gødningstype	KaN	KaP	DE - kvæg,	DE - svin og
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	2854,97	871,98	0,00	22,73
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	8798,01	2612,80	0,00	68,21
Husdyrbrugets samlede anlæg	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	1074,42	316,70	0,00	8,26

Tilført husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KaN	KaP	DE - kvæg,	DE - svin og
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	5546,00	1616,00	0,00	42,60
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	1005,00	307,00	0,00	8,00

Total husdyrgødning

Gødningstype	KaN	KaP	DE - kvæg,	DE - svin og
Dybstrøelse	1849,97	564,98	0	14,73
Fast gødning	3252,01	996,80	0	25,61
Afsat ved græsning	1074,42	316,70	0	8,26
Total	6176,40	1878,48	0	48,60

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/ha

Udbringningsteknologi

Fastgødningen bredspredes og nedfældes på sortjord Gyllen nedfældes eller slangeudlægges.

3.3 Nitrat (overfladevand)

Dette afsnit drejer sig om nitratudvaskning til overfladevand. Ansøgningssystemet har beregnet nedenstående fem parametre, som indgår i kommunens vurdering af udvaskning af nitrat til overfladevand.

Ansøger tekst:

DE reduktionsprocent: **100%**.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : **1,4** DE/ha.

DE_{reel} : **1,39** DE/ha.

Beregning af udvaskning af N via FarmN (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : **90,3** kgN/ha.

KgN/ha DE_{reel} : **83,2** kgN/ha.

Nitrat ("Grundvand")

Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder via FarmN.

Der er ikke nitratfølsomme områder.

3.4 Nitrat (grundvand)**Ansøger tekst:**

Resultat af FarmN beregningerne på nitrat (Grundvand) findes på foregående side - 3.3. Nitrat (overfladevand)

3.5 Fosfor

Dette afsnit drejer sig om påvirkningen af overfladevand med fosfor. I ansøgningssystemet er udbringningsarealernes fordeling i fosforklasser opgjort, som det fremgår af nedenstående tabel, og der er foretaget beregninger, som indgår i kommunens vurdering af miljøpåvirkningen.

Ansøger tekst:

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrænnet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	34,85 ha	31,7 kg P/ha/år	33,0 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	31,7 kg P/ha/år	33,0 kg P/ha/år
Lavbundslande og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	31,7 kg P/ha/år	31,7 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænnet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	31,7 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-7,4** kg P.

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **33,0** kg P/ha/år.

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **53,9** kg P/ha/år.

P-afrørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **21,1** kg P/ha/år.

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **32,8** kg P/ha/år.

Kommentar fosfor**3.6 Ammoniak fra udbringning**

I dette afsnit gøres der rede for påvirkning af natur som følge af ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning.

Ansøger tekst:

3.7 Gener fra udbringning

Ansøger tekst:

Arealer

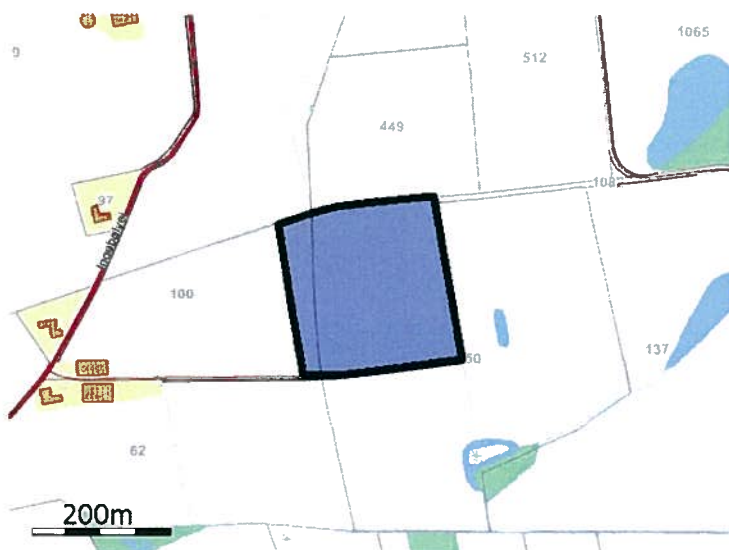
Udbringningsarealer

Navn: 1-0 ha: 3,04

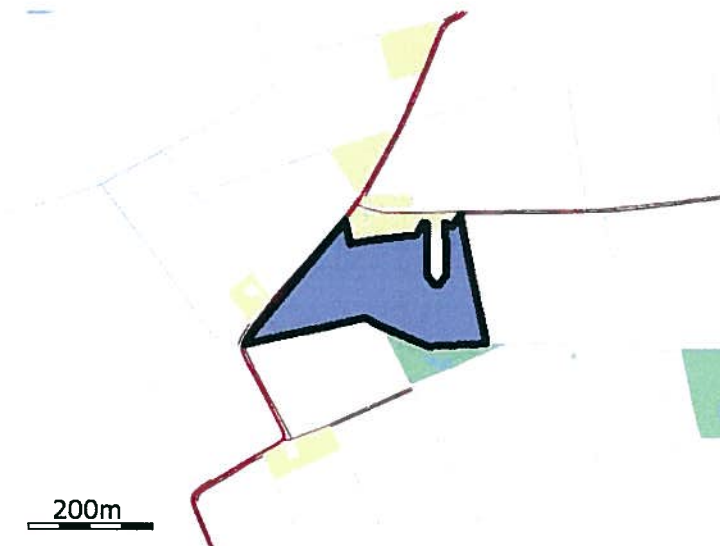
Navn: 2-0 ha: 5,14

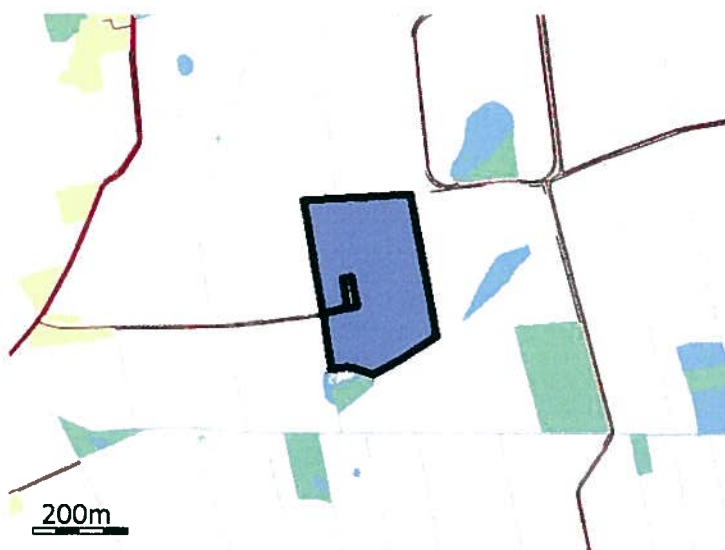
Navn: 3-0 ha: 5,47

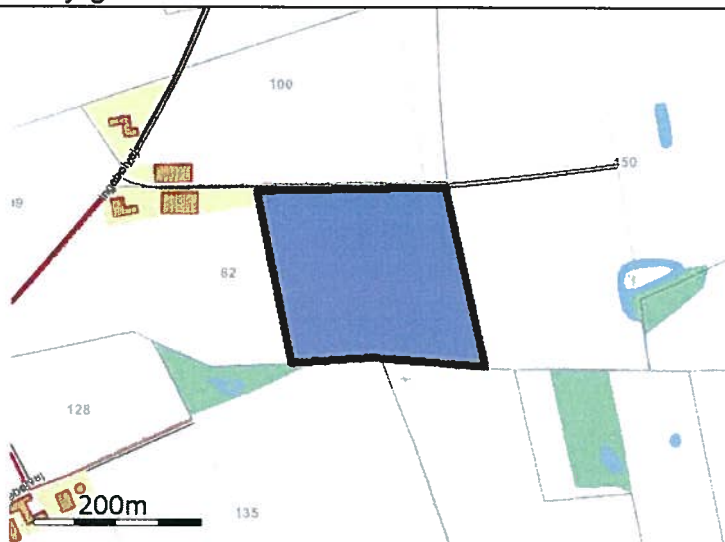
Navn: 7-0 ha: 4,45

Navn: 8-0 ha: 4,40

Navn: 5-0 ha: 7,59

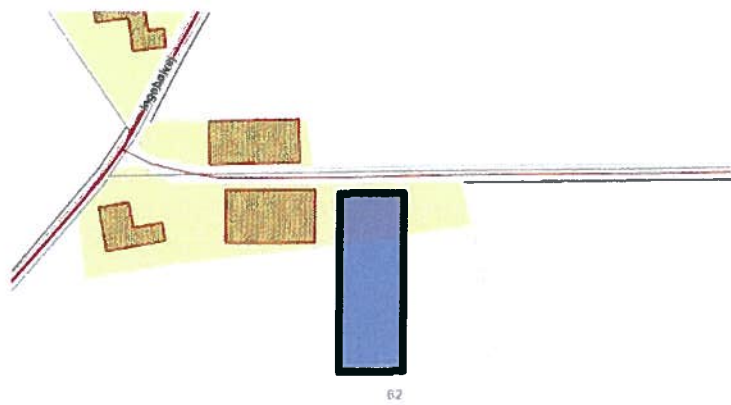

Navn: 4-0 ha: 4,76

De stjerne (*) markerede arealer er manuelt redigerede af ansøger til at være beliggende i andre beskyttelsesområder for fosfor, nitrat og grundvand end det fremgår af kortværket til husdyrgodkendelse.dk. Arealerne kan også redigeres manuelt til at ligge udenfor beskyttelsesområderne.

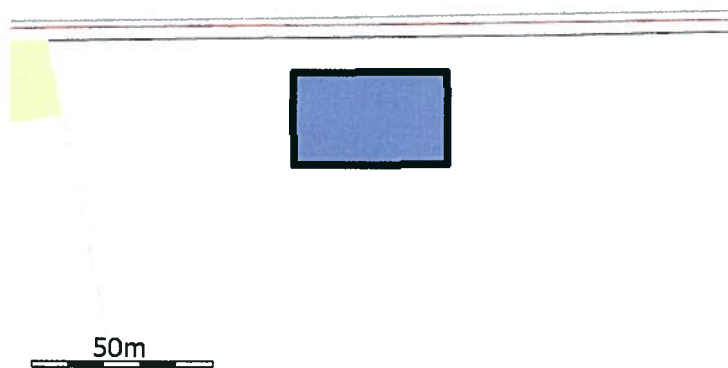
Aftalearealer

Staldafsnit

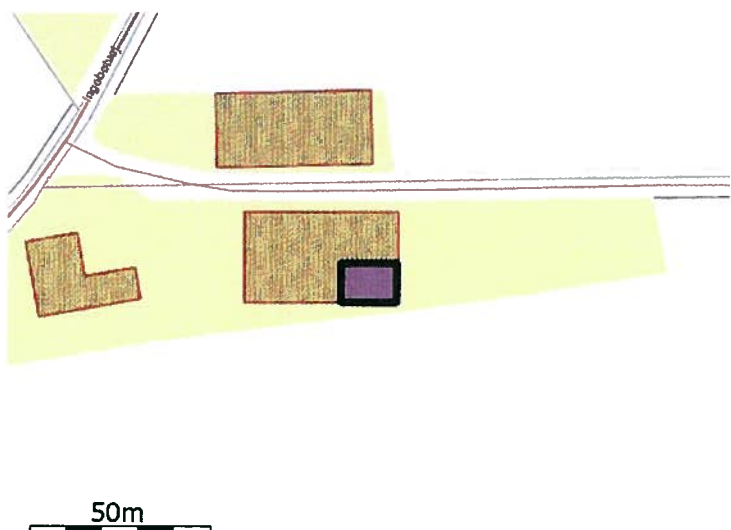

Navn: Eks stald

Opbevaringslager

Navn: markstak

Navn: Gødningshus

Kort beskrivelse

Dette er en ansøgning om at udvide produktionen af økologiske konsumæg på ejendommen Ingebøvej 15, der ejes og drives af Flemming Hougaard.

På ejendommen på Ingebøvej 15 er der i dag en produktion af økoæg – i alt ca. 63,25 DE. Ansøger ønsker at udskifte inventar til etageanlæg, hvilket muliggør øget dyrevelfærd og en miljø-mæssig forbedring idet der kan laves hyppig udmugning vha. gødningsbåndene i etageanlægget. Udvidelsen kommer til at omfatte en produktion på 16470 årshøner i alt 99,22 DE

Husdyrbrugets samlede anlæg

Rediger lokalisering, ressourcer og management

▼ Ejendomme [Opret](#)

1.1 Unavngivet Ejendom [Rediger ejendommens generelle miljøoplysninger](#)

▼ Staldafsnit [Opret](#)

1.1.1. Eks stald [Rediger](#) [Tegn på kort](#)

▼ Produktioner [Opret](#)

Produktionstype	Dyrekategori	Antal Nudrift	Antal DE Nudrift	Antal Ansøgt	Antal DE Ansøgt	
Fjerkræ	Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, økologiske	10500	63,25	0	0,00	Rediger
Fjerkræ	Årshøne, konsumæg, voliere m. gødningsbånd, skrabeheøne	0	0,00	16470	99,22	Rediger
▼ Opbevaringslagre Opret						
1.1.2. markstak Rediger Tegn på kort						
1.1.3. Gylletank Rediger Tegn på kort						
1.1.4. Gødningshus Rediger Tegn på kort						
Total DE Kvæg (Nudrift):	Total DE Kvæg (Ansøgt):	Total DE Fjerkræ og andre dyr (Nudrift):	Total DE Fjerkræ og andre dyr (Ansøgt):	Total DE Svin (Nudrift):	Total DE Svin (Ansøgt):	
0	0	63,25	99,22	0	0	

Eneste bygningsmæssige ændring, der sker i forbindelse med ansøgte benyttes en overdækket møddingplads, kaldet gødningshus.

Udvidelsen i produktionen sker ved at skifte inventar ud i stalden hvorved nyttearealet forøges samtidig med at der opnås miljøgevinst ved at etablerer mulighed for hyppig udmugning.

Ikke teknisk resume af de miljømæssige konsekvenser

Besætningsstørrelsen er opgjort efter nugældende lovgivning.

Der produceres i ansøgt drift æg fra høner i etagesystem. Der regnes med en dødelighed på 8% og en tomgangsperiode på 2 uger mellem holdene.

Ammoniak

Reduktionskravet er opfyldt, idet der sker en reduktion af emissionen vha skift til et for miljøet mere fordelagtigt produktionssystem.

Det generelle krav om reduktion i ammoniakemission er overopfyldt. Der reduceres 334kg N/år mere end det generelle reduktionskrav lyder på.

Amoniaktabet fra fast lager er 713 kg N/år. Den samlede emission fra anlægget er 2.448,24 kg N/år, hvilket er en meremission på -951 kg N/år, i forhold til den angivne nudrift. Andel af gødning der køres direkte ud: 5 % (standard).

Den nye staldteknik og ny management bevirker at der er en reduktion af den samlede ammoniakemissionen fra det ansøgte husdyrhold. Dette er opnået ved anvendelse af et staldsystem med hyppig udmugning.

Lugt

Resultat af lugtberegning

Områdetype	Beregnings model	Ukorrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter)	Korrigeret geneafstand (meter), nudrift	Vægtet gennemsnitsafstand (meter)	Genekriterie overholdt?
Byzone	Ny	202,56 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet Bebyggelse	Ny	150,10 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	Ny	91,12 m				Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Alle afstandskrav i forhold til lugt er overholdt. Der er anvendt en gennemsnitslig hønevægt på 1,75 kg hvilket er normtallet for vægt at økologiske æglæggere.

Harmoniforhold

Til ejendommen hører 34,8 ha udspretningsareal, der drives økologisk.

Derudover afsættes 42,6 DE fast gødning til Anton Knoll til eksport til Tyskland.

Gødningsregnskabet for ansøgt drift bliver derfor ved fuld produktion

ANSØGT DRIFT

Producerer husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr	Handling
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fjerkrægylle	0,00 KgN	0,00 KgP	0,00 DE	0,00 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Svinegylle	0,00 KgN	0,00 KgP	0,00 DE	0,00 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Kvæggylle	0,00 KgN	0,00 KgP	0,00 DE	0,00 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Minkgylle	0,00 KgN	0,00 KgP	0,00 DE	0,00 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	2892,04 KgN	863,32 KgP	0,00 DE	22,74 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	8880,34 KgN	2586,82 KgP	0,00 DE	68,21 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Ajle	0,00 KgN	0,00 KgP	0,00 DE	0,00 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	1085,11 KgN	313,55 KgP	0,00 DE	8,27 DE	Kan ikke afsættes

Tilført husdyrgødning

Der er ingen tilførte gødningsmængder.

Afsat husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr	Handling
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	1042,00 KgN	304,00 KgP	0,00 DE	8,00 DE	Slet
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	5546,00 KgN	1616,00 KgP	0,00 DE	42,60 DE	Slet

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr	Handling
Dybstrøelse	2892,04 KgN	863,32 KgP	0,00 DE	22,74 DE	
Fast gødning	2292,34 KgN	666,82 KgP	0,00 DE	17,61 DE	
Afsat ved græsning	1085,11 KgN	313,55 KgP	0,00 DE	8,27 DE	

Total sum af husdyrgødning

KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr
6269,49 KgN	1843,69 KgP	0,00 DE	48,62 DE

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/Ha

Beregning på arealer

Fosforberegning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller uddrænet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	34,85 Ha	31,7 kg P/ha/år	32,0 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	32,0 kg P/ha/år
Lavbundsjord og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	31,7 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-6,5 kgP**.

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **32,0 kg P/ha/år**.

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **52,9 kg P/ha/år**.

P-afrørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **21,1 kg P/ha/år**.

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **31,8 kg P/ha/år**.

Nitratberegning ("Overfladevand")

DE reduktionsprocent: **100%**.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : **1,4 DE/ha**.

DE_{reel} : **1,4 DE/ha**.

Beregning af udvaskning af N via Farm-N (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : **93 kgN/ha**.

KgN/ha DE_{reel} : **84,6 kgN/ha**.

Nitratberegning ("Grundvand")

Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder via Farm-N.

Der er ikke nitratfølsomme områder.

Ansøgers miljøtekniske beskrivelse

Ansøger

Flemming Hougaard

Ingebøllevej 15

6392 Bolderslev

Ejendomsnummer: 5800013281

Til ejendommen hører følgende matrikler:

Ejerlav Matrikelnummer

Bjolderup Ejerlav, Bjolderup 62

Bjolderup Ejerlav, Bjolderup 100

Bjolderup Ejerlav, Bjolderup 99

Bolderslev, Bjolderup 450

Bedriftens CVR-nummer: 65235951;

P-nummer :1002204305

CHR nummer: 63472

Indledning

På ejendommen på Ingebøllevej 15 er der i dag en produktion af økoæg – i alt ca.63,25 DE. Ansøger ønsker at udskifte inventar til etageanlæg, hvilket muliggør øget dyrevelfærd og en miljø-mæssig forbedring idet der kan laves hyppig udmugning vha. gødningsbåndene i etageanlægget. Udvidelsen kommer til at omfatte en produktion på 16470 årshøner i alt 99,22 DE

Afstandsforhold

Ejendommen er placeret i landzone. Den nærmeste naboejendom uden landbrugspligt er Ingebølvej 14, som ligger ca. 150 m nordvest for ejendommen. Den nærmeste samlet bebyggelse og byzone er Bolderslev, som ligger knap 1950 m nordøst for ejendommen.

Alternativ løsning

Der kan fortsættes med det nuværende dyrehold.

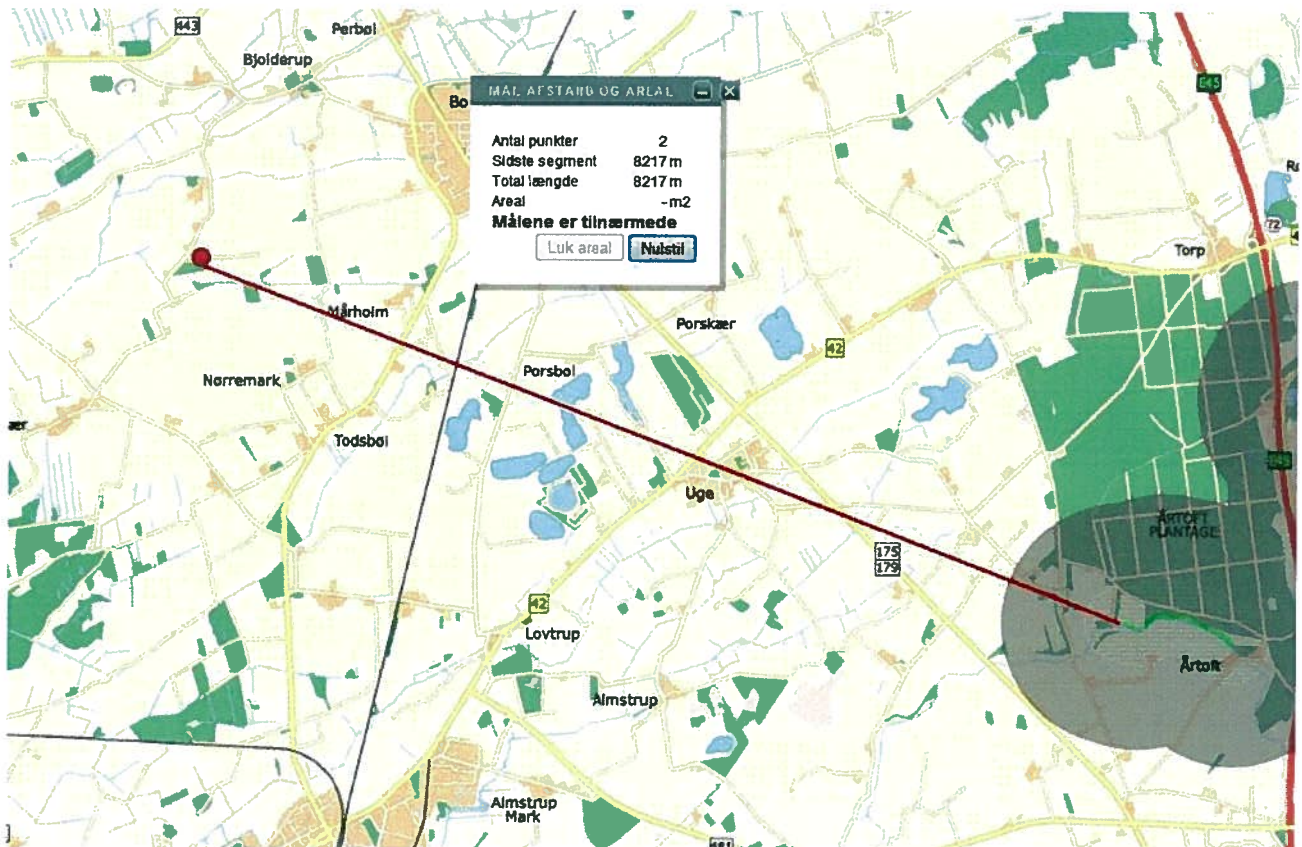
Natur og landskab

460 m vest for stalden ligger en §3 beskyttet mose, 190 m syd for ligger et §3 beskyttet vandhul. Se kort.

Figur 1. §3 beskyttet natur, omkring Ingebølvej 15

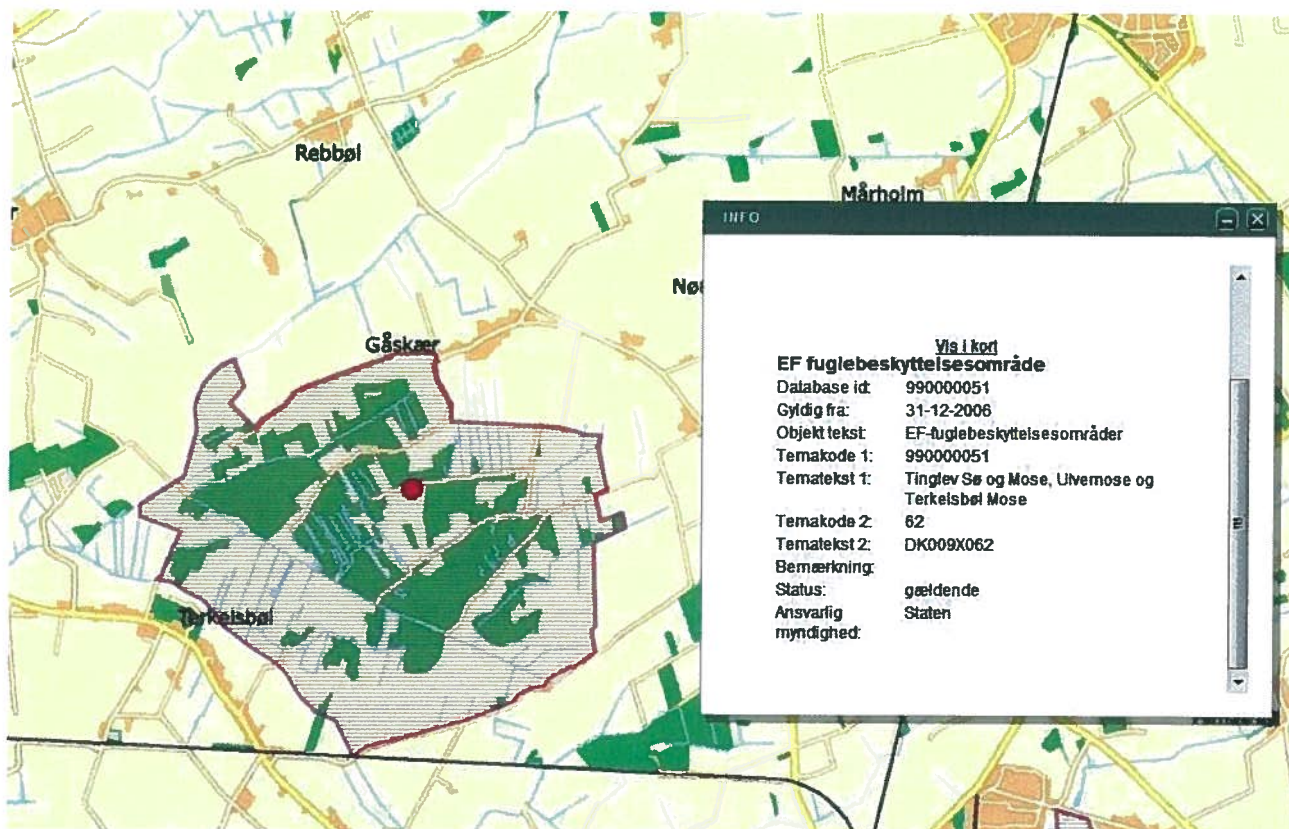
Nærmeste §7 natur med bufferzone, ligger 8,2 km sydøst for ejendommen, ved Årtoft.

Figur 2 §7 beskyttet natur med bufferzone

Natura 2000

Nærmeste natura 2000, er fuglebeskyttelsesområdet Tinglev sø, det ligger 2430 m syd-vest for ejendommen.

Figur 3 Natura 2000 område, Tinglev sø

Eksisterende bygninger.

Der opføres ikke nye driftsbygninger, Produktionen sker i de eksisterende bygninger. Der er planlagt en ny fodersilo til 30 tons opstillet ved de eksisterende fodersiloer Situationsplan fremgår af bilag 6.

Dyrehold og staldtype

Ejendommens husdyrhold udvides fra 63,25 DE i økologisk konsumæg til 99,22 DE. Der anvendes bedste staldsystem til produktion af frilands- og skrabeæg: etagesystem med gødningsbånd, som er beskrevet i BREF. Gødningsbånd fjerner gødningen fra stalden løbende.

Variation:

Producenten er underlagt rugeri, opdræts og pakkeriets planlægning for indsætning af høner og ægproduktions længde. Der kan derfor forekomme variationer i antal producerede dyr/år. Antal DE og gødningsmængde varierer derfor også fra år til år. Gennemsnits produktionen tilstræbes at komme til at ligge på det ansøgte.

Der er anslået en tomgangs periode mellem hvert hold på 2-4 uger, dette svarer til maksimal produktion. Der kan altså opstå situationer hvor tomgangsperioden forøges og dermed vil den årlige totalproduktion blive reduceret. Der kan forekomme mindre forskydninger i produktionen, så et års dyrehold overstiger det ansøgte.

Landbrugsareal/ harmoniforhold

Alle arealer er indtegnet i ansøgningen. Der gødes forsat med 1,4 DE/ha i økologisk gødning. Der er således ingen ændringer i markdriften, i forbindelse med etableringen af etagesystemet.

Jordbundstyper er hovedsageligt JB 1.

Husdyrgødning

Nedenstående tabel viser hvor meget gødning der produceres på ejendommen i ansøgt drift, og hvor meget der kommer fra de forskellige staldanlæg på bedriften. Der modtages ikke husdyrgødning fra andre ejendomme. Der afsættes 8 DE Dybstrøelse og 42,60 DE fast gødning til eksport ti Tyskland (til Handels firmaet: Anton Knoll GmbH &Co).

ANSØGT DRIFT

Produceret husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr	Handling
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	2892,04 KgN	863,32 KgP	0,00 DE	22,74 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	8880,34 KgN	2586,82 KgP	0,00 DE	68,21 DE	Afsæt
Husdyrbrugets samlede anlæg	Afsat ved græsning	1085,11 KgN	313,55 KgP	0,00 DE	8,27 DE	Kan ikke afsættes

Tilført husdyrgødning

Der er ingen tilførte gødningsmængder.

Afsat husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - Svin og andre dyr	Handling
Husdyrbrugets samlede anlæg	Dybstrøelse	1005,00 KgN	307,00 KgP		8,00 DE
Husdyrbrugets samlede anlæg	Fast gødning	5546,00 KgN	1616,00 KgP		42,60 DE

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - Svin og andre dyr	Handling
Dybstrøelse	1887,04 KgN	556,32 KgP	14,74 DE	
Fast gødning	2292,34 KgN	666,82 KgP	17,61 DE	

Afsat ved græsning 1085,11 KgN 313,55 KgP 8,27 DE

Total sum af husdyrgødning

KgN	KgP	DE - Kvæg, Får, Geder	DE - Svin og andre dyr
5264,49 KgN	1538,69 KgP	0,00 DE	48,62 DE

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/Ha

Nitrat

De ejede arealer er Nitratklasse 0.

Der sker ingen ændringer i den nuværende markdrift. I forhold til den eksisterende miljøgodkendelse.

Nitratberegning ("Overfladevand")

DE reduktionsprocent: **100%**.

Beregning af det maksimale dyretryk DE_{max} og det reelle dyretryk DE_{reel} for ansøgt drift:

DE_{max} : **1,4** DE/ha.
 DE_{reel} : **1,39** DE/ha.

Beregning af udvaskning af N via Farm-N (kg N/ha DE_{max} uden virkemidler og kg N/ha DE_{reel} med virkemidler):

KgN/ha DE_{max} : **90,3** kgN/ha.
 KgN/ha DE_{reel} : **83,2** kgN/ha.

Nitratberegning ("Grundvand")

Beregning af N-udvaskning for arealer med nitratfølsomme indvindingsområder via Farm-N.

Der er ikke nitratfølsomme områder.

Fosfor

Der sker ingen ændringer i den nuværende markdrift. I forhold til den eksisterende miljøgodkendelse.

Fosforberegning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrænet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	34,85 Ha	31,7 kg P/ha/år	33,0 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	33,0 kg P/ha/år
Lavbundslande og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	31,7 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 Ha	31,7 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-7,4 kgP**.

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **33,0 kg P/ha/år**.

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **53,9 kg P/ha/år**.

P-raførsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **21,1 kg P/ha/år**.

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **32,8 kg P/ha/år**.

Ammoniak

Det generelle ammoniakreduktionskrav er overholdt.

Ammoniak

Generel Ammoniakreduktion

Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt? **Ja**

Eventuel yderligere nødvendig reduktion for at opfylde kravet: **-355,03 kg N/år**.

[Vis tiltag benyttet til at reducere ammoniakfordampning](#)

Staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakkrav: **0,00 kg N/år**.

Staldsystemer mv. omfattet af det generelle ammoniakkrav, men eksisterende, uændret produktion: **0,00 kg N/år**.

Husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakkrav (etableringer, udvidelser, ændringer): **1704,42 kg N/år**.

Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning: **0,00 kg N/år**.

Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning: **715,76 kg N/år**.

Individuel Ammoniakreduktion

Samlede emission fra anlæg: **2420,17 kg N/år**.

Meremission fra anlæg: **-972,07 kg N/år**.

Der er en **Negativ** meremission på **972,07 kg N/år**.

Transporter til og fra ejendommen

Til- og frakørsel til ejendommen sker fra Ingebølvej.
Øvrige beskrivelser vedrørende transport findes i bilag 5

Anvendelse af råstoffer

Opgørelse af anvendelsen af råstoffer for produktionen. Mængder er angivet efter bedste skøn.

Ressource	Nudrift (mængde/år)	Ansøgt (mængde/år)
Elforbrug (kWh) hovedsageligt til ventilation	70.000 kwh	110.000 kWh
Vandforbrug (m ³) (drikke- og vaskevand)	1.800 m ³	2.300 m ³
Heraf til privat	170 m ³	170 m ³
Heraf til vask	500 m ³	500 m ³
Dieselolie (l)	5.000 L	5.000 l
Træpiller til opvarmning	10 ton	10 ton

Staldene er ikke opvarmede. I servicebygningen mm. benyttes El varme. Det primære El forbrug er til ventilation. Stokerfyret benyttes udelukkende til stuehuset. Der er kun en dieselolietanke på ejendommen, den står i maskinhus.

Affaldshåndtering

Døde dyr

Døde dyr opbevares i lukkede containere indtil afhentning til DAKA. Døde dyr hentes efter behov – ca. en gang om ugen i sommerperioden og ca. en gang hver anden uge i vinterperioden.

Fast affald

Al fast affald opbevares eller afleveres straks til genbrugsplads. Ejendommen er tilmeldt Haderslev Kommunes dagrenovationsordning.

Olie og kemikalieaffald

Spildolie opbevares i værkstedet.

Ejendommen drives økologisk og der forefindes derfor ikke pesticider på ejendommen.

Affaldsliste findes som bilag 4

Oplag af olier og kemikalier

Olietanke:

Se seneste note fra seneste miljøtilsyn.

Kemikalier:

Ejendommen drives økologisk

Foderopbevaring

Der er fodersiloer ved stalden. Samlet kapacitet i de 2 siloer er 47 t.

Spildevand og afløbsvand

Til rengøring af æglæggestalden og servicebygning og markredskaber bruges ca. 500 m³ om året – stalden rengøres ved holdskifte. Servisrum rengøres dagligt.

Vaskevand fra stalden og servicebygning ledes til eksisterende samletank. Se afløbsplan/situationsplan bilag 6. Vaskevandet udspredes efterfølgende på harmoniarealet. Jf.

Miljøstyrelsens vejledning kan dette procesvand uden særlige krav spredes på marker.

Der er tagrende på bygningerne. Dette ledes, sammen med vand fra befæstede arealer, i eksisterende dræn. Se afløbsplan/situationsplan bilag 6.

Tagvand: overfladevand fra tage ledes via dræn til grøft.

Sanitær spildevand

Der er ikke offentlig kloak på ejendomme. Placering af Trixtank fremgår af bilag 6.

Støj

Aflæsning og indblæsning af foder giver anledning til støj ca. 45 minutter pr. foderleverance. Ventilation af staldanlæg kan være kilde til støj, hovedsageligt i sommerperioden hvor ventilationsbehovet er størst. Ventilationen er frekvensstyret og tilkoblet automatisk styringsenhed, der sikrer mod overventilation af staldene. Øvrige støjkilder er kørsel med landbrugsmaskiner, til- og frakørsel af foder og dyr. Leverance af foder og afhentning af dyr foregår så vidt mulig indenfor normal arbejdstid på hverdage.

Lysforhold

Der er installeret lysstyring, så ledes lyset ikke er tændt unødigt. Der er desuden installeret lysdæmpning, således effektforbruget reduceres yderligere. Stalden har lamper ved forrummets indgangsparti, samt større lysarmaturer ved porte som anvendes ved ind- og udsætning af dyr. Der er ikke lysplader i taget og fjernvirkningen af lys er derfor begrænset.

Skadedyr

Der er aftale med autoriseret firma om skadedyrsbekæmpelse.

Oplysninger om virksomhedens valg af bedste tilgængelige teknik

BAT:

Se desuden vedlagte bilag 3 med BAT-beskrivelse.

Management		
1	GLP (God Landmands Praksis):	<i>Stald:</i> Datalogning af foderforbrug, antal æg, vandforbrug, dødelighed, kølerumstemperatur og ventilation.
		<i>Mark:</i> Markplan, gødningsplan, (sprøjteplan er ikke relevant da ejendommen drives økologisk).
<i>Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:</i>		
2	Foder:	Fytase kan ikke tilsættes da ejendommen drives økologisk – økologiske fodernormer er indsat i ansøgningen. Der anvendes fasefodring.
3	Staldindretning:	Der anvendes etagesystem i 2/3 af besætningen, med gødningsbånd. Disse tømmes 3 gange om ugen. BAT er hyppig udmugning.
4	Forbrug af vand og energi:	Vand: Den primære kilde til vandspild er utætte vandnipler. Disse efterses dagligt, så vandspild minimeres. Dette er en del af god management.

		<i>Energi:</i> Lysstyring og lysdæmpning, samt frekvensstyret ventilation gør at strømforbruget holdes på et minimum. Ventilationssystemet er computerstyret og tilpasset produktionen for at sikre optimal køretid.
5	Lager:	Gødningshuset med tag, faste sider og gulv hindrer luftstrøm henover gødningen og mindsker dermed afdampning. Gødningsbåndene tømmes ca. tre gange om ugen. Det er BAT med fast lager.
6	Udbringning:	Bredspredt udbringning er bedste og eneste udbringningsform, når det handler om fjerkrægødning, og er derfor BAT.

Emissionsgrænseværdier

Der er tale om en produktion hvor der indsættes nyt inventar til en del af produktionen. Der er i dag 12000 hønepladser i stalden, med indsættes af ekstra inventar øges dette til 18000 hønepladser. Der er således 6000 ekstra hønepladser i nyt inventar. Det eksisterende inventar er fra 2006 og er således ganske nyt. Der renoveres ikke på det eksisterede inventar. Efter mst. Anvisninger skal Emmisionengrænsen bestemmes efter denne fordeling.

Fritgående, med gulvdrift 26,0 kg /100 årshøner
 Fritgående med etagesystem 9,06 kg /100 årshøner

Vægtet gennemsnit: $12000/18000 * 26 + 6/18000 * 9,06 \text{ kg} = 23,35 \text{ kg} / 100 \text{ årshøns}$.

Der er en emission på $2420,17 \text{ kg} / 16972 \text{ årshøns} = 14,26 \text{ kg} / 100 \text{ årshøns}$

Dertil skal tillægges at der er tale om økologisk produktion, hvor det ikke er muligt at anvende de samme foderkorrektioner som ved konventionel produktion. Brug af syntetiske aminosyrer er ikke tilladt i økologisk produktion. Det betyder at det samlede proteinindhold i fodret er højere end ved konventionelproduktion, med forøget ammoniaktab til følge.

Dagligt tilsyn

Bedriften og produktionen har en opbygning, der gør det nemt at føre tilsyn med dyr og produktionsanlæg hver dag. Der udføres små reparationer, når det er nødvendigt, og såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service.

Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt og ægtransporten overvåges. En gang daglig indsamles æggene, tidspunktet afpasses så flest mulige æg indsamles og sættes på køl samme dag de er lagt.

Pakkerum rengøres hver dag efter pakning af æg.

Ugentlige arbejdsopgaver

Tre gange om ugen fjernes den fast gødning fra gødningsbånd og transporteres til gødningshuset. Kølerum rengøres ca. en gang om ugen.

Risici

Redegørelse for mulige uheld

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: ventilationssvigt, forkerte foderblandinger, uheld ved transport eller lagring af husdyrgødning.

Minimering af risiko for uheld

Der er etableret en alarm på ventilationsanlægget således, at der i forbindelse med driftsstop bliver iværksat nødventilation i anlæggene. Indlægssedler bliver kontrolleret ved leveringen af foder, og ved driftsstop på foderanlægget bliver alarmen aktiveret. Det tilstræbes at opbevare, transportere og udsprede husdyrgødningen uden spild undervejs. Et eventuelt spild vil efterfølgende blive fjernet.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forkert foder bliver udskiftet så snart, der er kendskab til fejlliverance. Ventilations- og foderanlægget vil blive tilset umiddelbart efter, at alarm for driftsstop er modtaget. Evt. spild af husdyrgødning bliver opsamlet og der gøres tiltag så videre spredning stoppes. Ved større uheld (f.eks. med gylle) kontaktes myndighederne – se beredskabsplan.

Egenkontrol

- Der benyttes en staldtavle og logbog i tilknytning til produktionen. Daglig føres logbog over produktionsresultater, antal æg, vandforbrug, kølerumstemperatur.
- I logbog noteret uregelmæssigheder i forhold til driften; ex strømsvigt, kølerumssvigt mm
- Bedriften vil ved produktionens start deltage i et leverandør HACCP program. Dette omfatter, hygiejne, egenkontrol af kølerum, vedligehold af produktionsudstyr, indsamling af produktionsdata.
- Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Ved ophør af drift

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil gødning og foderrester blive fjernet, og blive tilført harmoniareal. Stalde vil blive rengjort og desinficeret.

Ændringer i ejerforhold af produktionen og ejendommen, som vil medføre overdragelse af ansvarlighed for driften og dyrene samt vedligeholdelse af ejendommen, vil straks blive meddelt til tilsynsmyndigheden.

BAT-beskrivelse

Der er BAT for følgende områder:

1. Management (ledelses- og kontrolfunktioner)
2. Foder
3. Staldindretning
4. Forbrug af vand og energi
5. Opbevaring/behandling af husdyrgødning
6. Udbringning af husdyrgødning

Management

På ejendommen bliver der en produktion af økologiske æg i et etageanlæg med gødningsbånd (se nedenstående billede). En æglæggende frilandshøne starter sit liv som daggammel kylling. Kyllingen går i opdrætsstalden i ca. 16 – 18 uger før den er udvokset, og klar til at kønsmodne og lægge æg. Kort tid før æglægningen starter, flyttes hønniken over i ægproduktionsanlægget.

Vilkårene for ægproduktion er fastlagt i Bekendtgørelse 533, til beskyttelse af æglæggende høner.

En høne kan producere æg i ca. 60 uger, det er den tid den holdes i æglæggestalden. Hønen har altså udført sin mission i løbet af ca. 76- 80 uger, herefter vil den typisk ende som foder til mink eller anden forarbejdet grundsubstans.

Økologiske høner holdes i stalde med forbindelse til en hønsegård. Stalden er indvendig indrettet med skrabearealer, reder og slats (slattet er den del af inventaret, hvor hønerne finder foder og vand). Udearealet er tilgængeligt hele dagen, typisk gennem et antal udgangshuller fordelt langs staldens ydervæg. Udearealet kan være forsynet med træer, græs

eller anden bevoksning. Der benyttes normalt foldskifte, så hønerne ikke holdes på samme areal flere år i træk, men skifter mellem to arealer.

Alt ind alt ud, drift.

Når de gamle høns er sat ud, starter rengøringen og vedligeholdelsen af anlægget. Det vurderes ud fra tidligere produktions- og veterinære forhold hvorvidt der kræves en grundigere rengøring af hele stalden med vand. Gødningsbånd og gødningstransport rengøres dog altid. Rengøring af staldrum og inventar kan også ske med trykluft. Rengøringen omfatter også udendørs arealer ved porte og døre, ligesom udvendige dele af ventilationen også skal rengøres. Forrum og silo til den enkelte stald rengøres også ved holdskifte. Fælles ægpakkerum, kølerum mm rengøres dagligt.

Rengøringen og vedligehold afsluttes med en desinfektion, hvorefter stalden står tom i en periode. Før indsætning af nye høns gennemskylls vandsystem, foder- og ventilationsanlæg afprøves og stalden tempereres.

Skrabearealet tilføres den nødvendige mængde skrabemateriale i form af sand, halm og strøelse.

Daglige arbejdsopgaver

Bedriften og produktionen har en opbygning, der gør det nemt at føre tilsyn med dyr og produktionsanlæg hver dag. Der udføres små reparationer, når det er nødvendigt, og såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service.

Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikres at der tilføres den ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimal for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt og ægtransporten overvåges. En gang daglig indsamles æggene, tidspunktet afpasses så flest mulige æg indsamles og sættes på køl samme dag de er lagt.

Pakkerum rengøres hver dag efter pakning af æg.

Der kan tilføres nyt halm til skrabearealet. Dybstrøelsen bliver kørt ud ved slutningen af produktionsperioden og oplagres i gødningshus eller markstak.

Ugentlige arbejdsopgaver

Tre gange om ugen fjernes den fast gødning fra gødningsbånd og transporteres til gødningshus

Kølerum rengøres ca. en gang om ugen.

Egenkontrol

- Der benyttes en staldtavle og logbog i tilknytning til produktionen. Daglig føres logbog over produktionsresultater, antal æg, vandforbrug, kølerumstemperatur.
- I logbog noteres uregelmæssigheder i forhold til driften; ex strømsvigt, kølerumsvigt mm
- Bedriften anvender et HACCP egenkontrolprogram specielt tilrettet produktion af komsumæg.
- Der bliver årligt udarbejdet gødnings- og sædskifteplaner/regnskaber.
- Der sker løbende vedligeholdelse af produktionsudstyr efter behov.

Risici

Redegørelse for mulige uheld

Der er tale om en produktion, med en meget begrænset risiko for uheld, der kan have konsekvenser for miljøet. Da der er tale om fastgødning i produktion og lager, er der ingen fare for afstrømning.

Ventilationssvigt, fejl på foder og vandsystem samt forkerte foderblandinger vil have konsekvenser for dyrevelfærden.

Minimering af risiko for uheld

Der anvendes et staldsystem uden gylle men med fastgødning. Fast gødning til eget brug opbevares i gyllebeholder og opblandes før udbringning. Gyllebeholderen tilmeldes 10-års beholderkontrol.

Der er alarm på ventilationsanlæg og foder og vandsystem. Indlægssedler kontrolleres ved hver foderlevering.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Forureningsrisikoen ved håndtering af fast gødning er minimal da der ikke sker afstrømning af gødningen og evt spild nemt kan opsamles. Ved udbringning af gødning

Ved alarm på foder, vand eller ventilationsanlæg tilses anlægget hurtigst muligt og problemet afhjælpes.

Ved ophør af drift

Ved ophør af driften vil staldene og gødningslagrene blive tømt for dyr og husdyrgødning. Gødning og foderrester vil blive fjernet, og vil blive tilført harmoniareal. Stalde vil blive rengjort og desinficeret. Ændringer i ejerforhold af produktionen og ejendommen, som vil medføre overdragelse af ansvarlighed for driften og dyrene samt vedligeholdelse af ejendommen, vil straks blive meddelt til tilsynsmyndigheden.

Støj, støv og skadedyr.

Der kan opstå støjgene indblæsning af foder i siloer, Dette er dog minimalt.

Der kan være en støvgene fra ventilationsafkastet fra staldene, Dette er væsentligt minimeret ved brug af delvist åbne stalde med naturlig ventilation. Derved nedsættes hastigheden på afkastluften og dermed afstanden evt. støv kan bæres væk med luften.

Skadedyr.

Rotter: Der sker aktiv forebyggende rottebekæmpelse. Der er opstillet giftdepotkasser ved stalde og foderopbevaring. Foder spild opsamles således dette ikke tiltrækker rotter.

Fluer: Høns ELSKER fluer, Der er således ingen fluer i staldene. I gødningslagert kan der ved at minimerer lysindfaldet reduceres udklækningen af fluelaver og dermed fluer.

Staldindretning

BAT og staldsystemer

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der forskellige definitioner på, hvad BAT er. Der er både referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) og BAT bladene.

I BREF står der, at følgende staldsystem til konsumægproduktion er BAT: Beriget Buranlæg.

Endvidere findes der et BAT-byggeblade for Burægsproduktion: Hyppig Udmugning.

BAT og ventilation:

Ved nye stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at anvende naturlig ventilation, hvor dette er muligt. For mekanisk ventilerede stalde er det BAT, at reducere energiforbruget ved at optimere udformningen af ventilationssystemet i hver stald for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Øget modstand i ventilationssystemer undgås ved at holde ventilationssystemet rent.

Ansøger har følgende kommentarer til disse BAT-teknikker:

Der ønskes at anvende etagesystem med gødningsbånd i en stor del af den eksisterende produktion og i den ansøgte produktion.

BAT-bladet vedr. hyppig udmugning, ønskes anvendt på staldene med etagesystem med gødningsbånd. Tre gange udmugning om ugen reducerer ammoniakemissionen i stalden med 36%.

I en del af produktionen er der gødningsbånd, der tømmes 3 gange ugentligt. Dette er ønskeliggjort ved at anføre det som en kemisk luftvasker med 24%'s effektivitet der kører hele året rundt.

Der er en del naturlig ventilation i forbindelse med de mange åbninger ud til hønsegåden.

Derudover anvendes frekvensstyret ventilation, som hindrer overventilering.

Øget modstand i ventilationssystemer undgås gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans ved holdskifte.

Vand og energi

Følgende er oplyst for virksomheden:

Energi:

Fravalg af Varmegenindvinding:

Der er ikke et varmebehov i produktionen, hvor varmen fra genindvinding kan afsættes. Alle dyr vil typisk have samme alder i staldanlægget. Og varmen fra varmegenindvinding finder derfor ikke anvendelse i produktionen.

Strøm:

Der anvendes primært strøm til ventilation i produktionen.

For at maksimere effekten af ventilationen rengøres ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog.

For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug er der en styring af anlægget.

Der kan regulere i forhold til temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval). Ventilationsdata logges i styringscomputer.

Normen for strømforbrug er 1030 kwh/ 167 årshøner.

Belysning:

Der vælges belysning som tager hensyn til elforbruget og dyrevelfærd.

Der opsættes lysstofrør (sparepære) med lysdæmper. Der anvendes en type lysdæmper (højfrekvent) med et lavt effekt tab.

LUX-styring (dagslysregulering). Da det er en økologisk produktion er der åbning ud til det i fri i dagtimerne. Åbningerne lukkes om natten.

Tilvalg af BREF

Timerindstilling: Belysningen reguleres i forhold til hønernes adfærd og alders- / udviklings-trin.

Længden af lysperioden følger en forudbestemt kurve, som tager hensyn til dyrenes alder og produktions trin.

Zoneopdeling

I pakkerum og forrum er opsat lys som giver medarbejdere optimale muligheder for at udføre deres arbejde.

Lysset over pakkemaskine følger krav i arbejdsmiljø lovgivning.

Staldbelysningen er styret separat

Vandforbrug

Vask

Der rengøres konsekvent med brug af højtryksrensere.

Rengøringen vil evt. blive afsluttet med en desinfektion.

Drikkevand

Drikkenipler placeres højt for at lette hønernes vandoptagelse og minimere vandspild. Spildrender anvendes primært ved slagtekyllinger.

Vandforbruget til drikkevand er anslået til 200 g/dag/høne. I alt 1.300 m³.

Kontrol

Det er BAT at reducere energiforbrug og vandforbrug ved at gøre alt det følgende:

- Anvende lavenergi-belysning
- Ventilere staldene optimalt
- Rengøring af stald og udstyr efter hver produktionscyklus eller batch.
- Udførelse af regelmæssigt kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Registrering af vandforbrug gennem måling af forbrug.
- Detektering og reparation af lækager.

Opbevaring.

På Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev opbevares gødningen i hhv gødningshus og markstak. Dybstrøelse opbevares i markstak (ifølge normtallene afsættes 25% af gødningen i volierestalde i dybstrøelsen)

Den faste gødning fra gødningsbåndene fordeles mellem gødningshus

Gødningshuse er en opbevaringsform der primært ses ved konsumægs producenter med båndsystem til gødningshåndtering. Der er således ingen BAT-blade for den opbevaringsform. Teknisk set er gødningen Fast møg, og derfor er opbevaringskravet en møddingsplads. Der vælges typisk et gødningshus frem for møddingspladsen af to grunde:

- 1: Gødningen er meget tør når den kommer fra stalden, i en mødding vil regnvand gøre gødningen fugtig og dermed er den vanskeligere at sprede nøjagtig.
- 2: Der er et mindre ammoniaktab fra gødningshuset sammenlignet med en møddingen og dermed opnås en større gødningsværdi i sidste ende. Dette skyldes to faktorer: dels et lille luftskifte over gødningsoverfladen pga. et tæt hus, og del at gødning ikke fugtes yderligere af regnvand. Derved dannes der mindre ammoniak, med en mindre emission til følge.

Normen for opbevaring af fast hønsemøg er en mødding.

BREF dokumentet beskriver følgende opbevaringssystemer til fjerkrægødning

- opbevaring i stalden under buranlæggene, med udmugning en gang om året.
- opbevaring i åben mødding.

Der er således valgt et system der ikke er beskrevet i BREF. Men systemet med gødningshuset er klart bedre end de angivne systemer.

Udbringningsteknik

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem.

Tiltag:

- Minimere emissionerne fra gødning til jord og grundvandet ved at afbalancere mængden af gødning med afgrødens forventede krav.
- Der tages hensyn til de pågældende markers karakteristika, når der tilføres gødning på dem; dette gælder i særdeleshed jordbundsforholdene, jordtypen og arealets hældning, klimatiske forhold, nedbør og kunstvanding, jordens anvendelse og dyrkningsmetoder, herunder vekseldrift.
- Gødningen tilføres ikke til stejlt hældende marker.
- Gødningen tilføres ikke til arealer der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet, 2 meter bræmmer).
- Gødning skal spredes så tæt som muligt før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted.
- Der må ikke tilføres gødning til jorden, når marken er vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket.
- Gødning spredes i løbet af dagen, hvor det er mindre sandsynligt at folk er hjemme desuden undgås weekender og helligdage.
- Opmærksom på vindretning i forhold til nabohuse.

Følgende er oplyst for virksomheden:

Ved hjælp af mark og gødningsplaner tilpasses mængden af gødning til den enkelte afgrødes forventede behov. Der tages blandt andet højde for jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen. Der køres ikke på vandmættet, oversvømmet eller snedækket arealer. Til vandløb holdes altid minimum 2 meter bræmmer.

Ejendommen drives økologisk og der kan derfor ikke suppleres op med handelsgødning. Der er et kraftigt incitament til at udnytte husdyrgødningen optimalt. Ansøger vil derfor søge den mest optimale udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, for at minimere mængden af fordampet ammoniak mest muligt og udnytte mængden af næringsstoffer mest muligt.

Der anvendes bredspreder til udspreddning af hønsemøget. Dette er ifølge BREF den bedste metode til udbringning af fast husdyrgødning.

Sædskifte

Der er IKKE anvendt sædskifte som tiltag i ansøgningen, derfor er der angivet referencesædskifte S4. Der anvendes et økologiske grønsagssædskifte. Dette betyder i forhold til et

"normalt" økologisk planteavls sædskifte at der er et væsentlig højere output og et input af animalsk gødning.

Særligt mht. fosfor er det vigtigt at bemærke følgende. Den anbefalede fosfortilførsel til de vigtigste grønsager i sædskiftet, løg og salat ligger på 30-40 kg P/år. (se plante direktorats normer: 2009)

Bygnings beskrivelse

Plan over tag-vand fra bygninger. (Ved alle bygninger er der monteret tagrender.)

Stop hane for vandtilførsel.

El hovedtavle med afbryder.

Værksted

Diesel-tank

Placering af Daka spand

Bygnings beskrivelse.

1. Hvidkalket pudset væg med rød cement tagsten.
2. Hvidkalket pudset væg med rød eternit tag.
3. Brune stål profilplader med grå eternit tag. Vest væg hvid.
4. Brune stål profil plader med grå eternittag.
5. Hvid / rødbrune stålprofil plader med grå eternit tag.
6. Hvide sandwich paneler med koksgrå stålprofil tag.
7. Hvide sandwich paneler med koksgrå stålprofil tag

5.a. Værksted.

Her opbevares trykflasker til

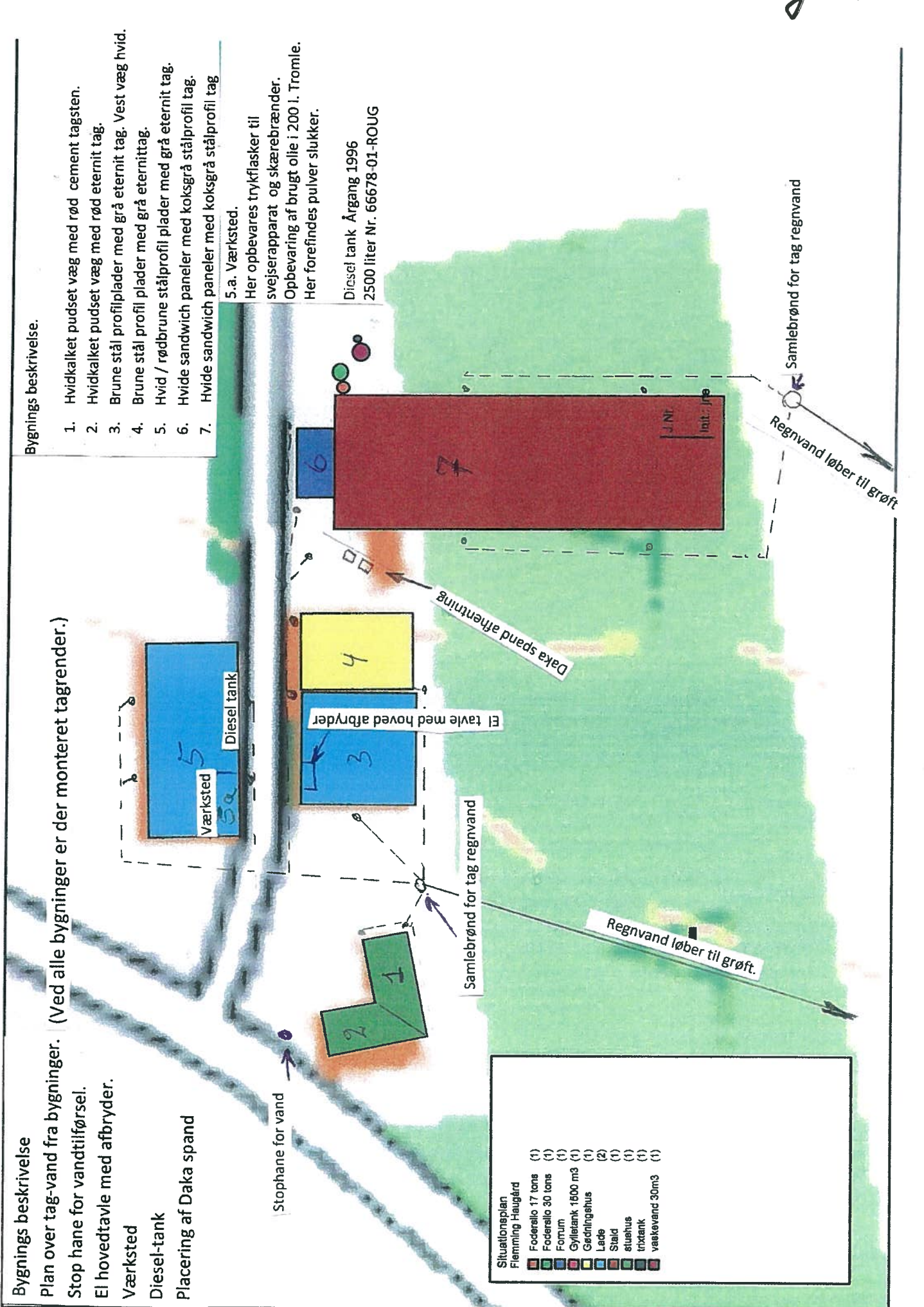
svejerapparat og skærebrænder.

Opbevaring af brugt olie i 200 l. Tromle.

Her forefindes pulver slukker.

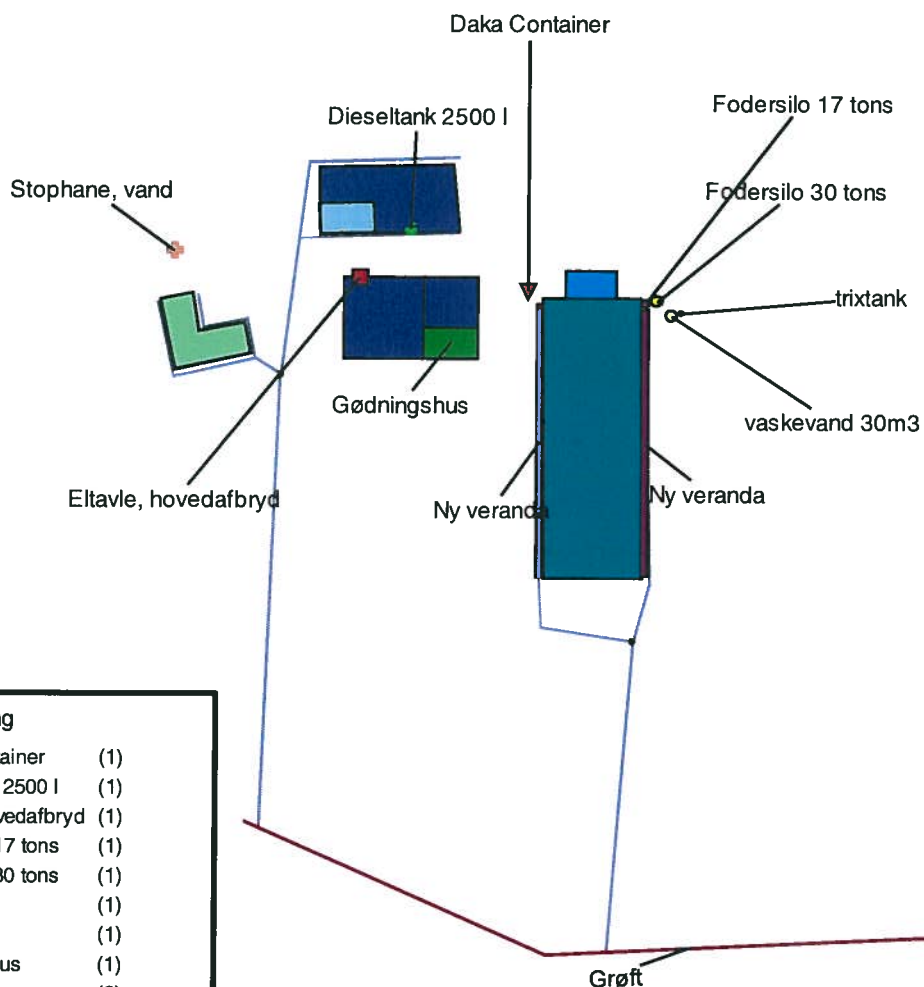
Diesel tank Årgang 1996

2500 liter Nr. 66678-01-ROUG

Situationsplan	Flemming Haugård	(1)
Foderello 17 tons	(1)	(1)
Foderello 30 tons	(1)	(1)
Fortum	(1)	(1)
Gylletank 1800 m3	(1)	(1)
Geddingsthus	(1)	(1)
Lade	(2)	(1)
Stald	(1)	(1)
stuehus	(1)	(1)
trixtank	(1)	(1)
vaskevand 30m3	(1)	(1)

Tegnforklaring

- Daka Container (1)
- Dieseltank 2500 l (1)
- Eltavle, hovedafbryd (1)
- Fodersilo 17 tons (1)
- Fodersilo 30 tons (1)
- Forrum (1)
- Grøft (1)
- Gødningsshus (1)
- Lade (3)
- Ny veranda (2)
- Samlebrønd (2)
- Stald (1)
- Stophane, vand (1)
- stuehus (1)
- Tagvand (9)
- trixtank (1)
- vaskevand 30m3 (1)
- Værksted (1)

0 60 meter

**Videncentret for landbrug
Fjerkræ**

Agro Food Park 15, 8200 Århus N
Tlf. 87405000 Fax. 87405093

**Situationaplan
Ingebøvej 15**

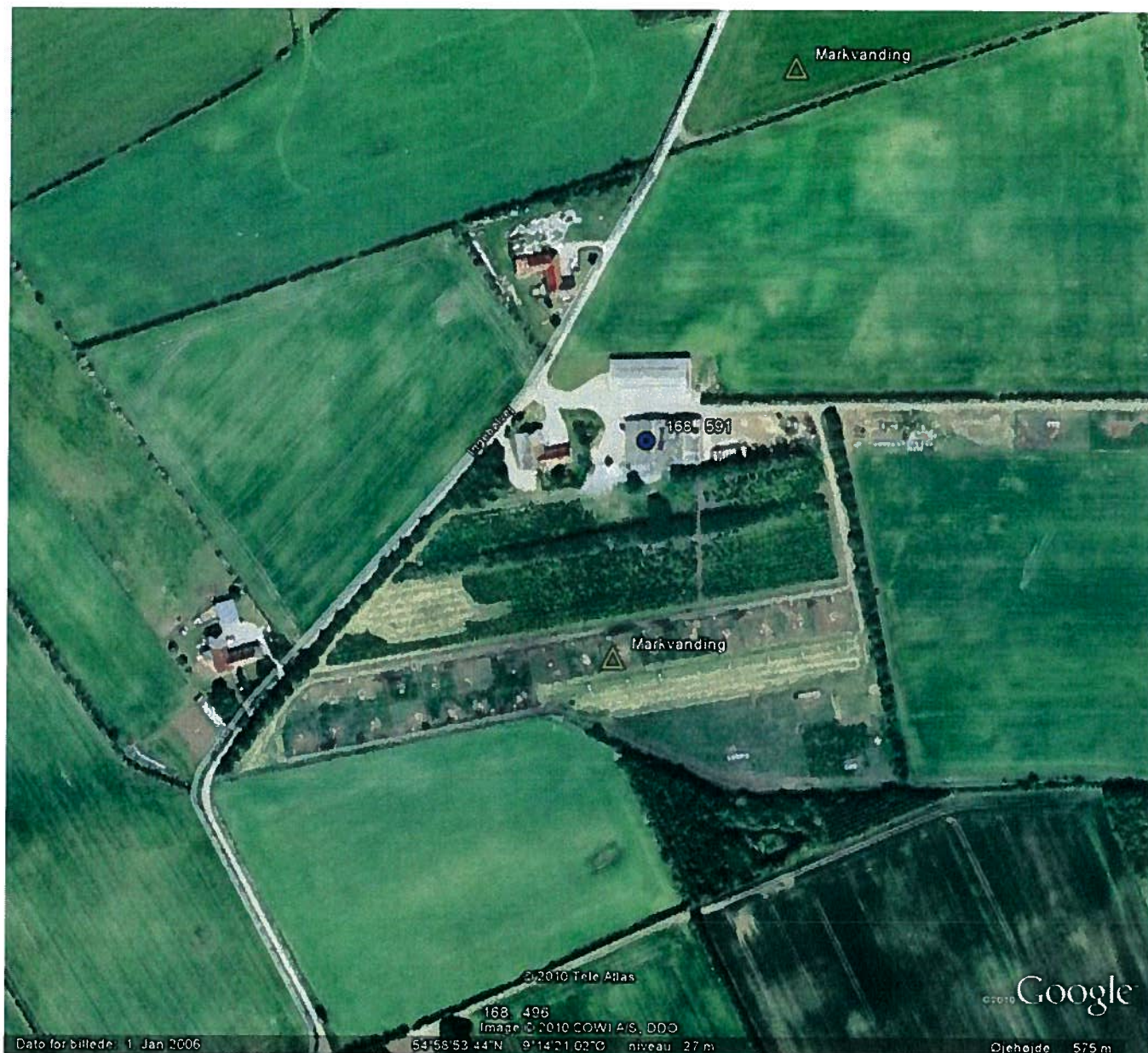
Dato: 19.05.2011 /

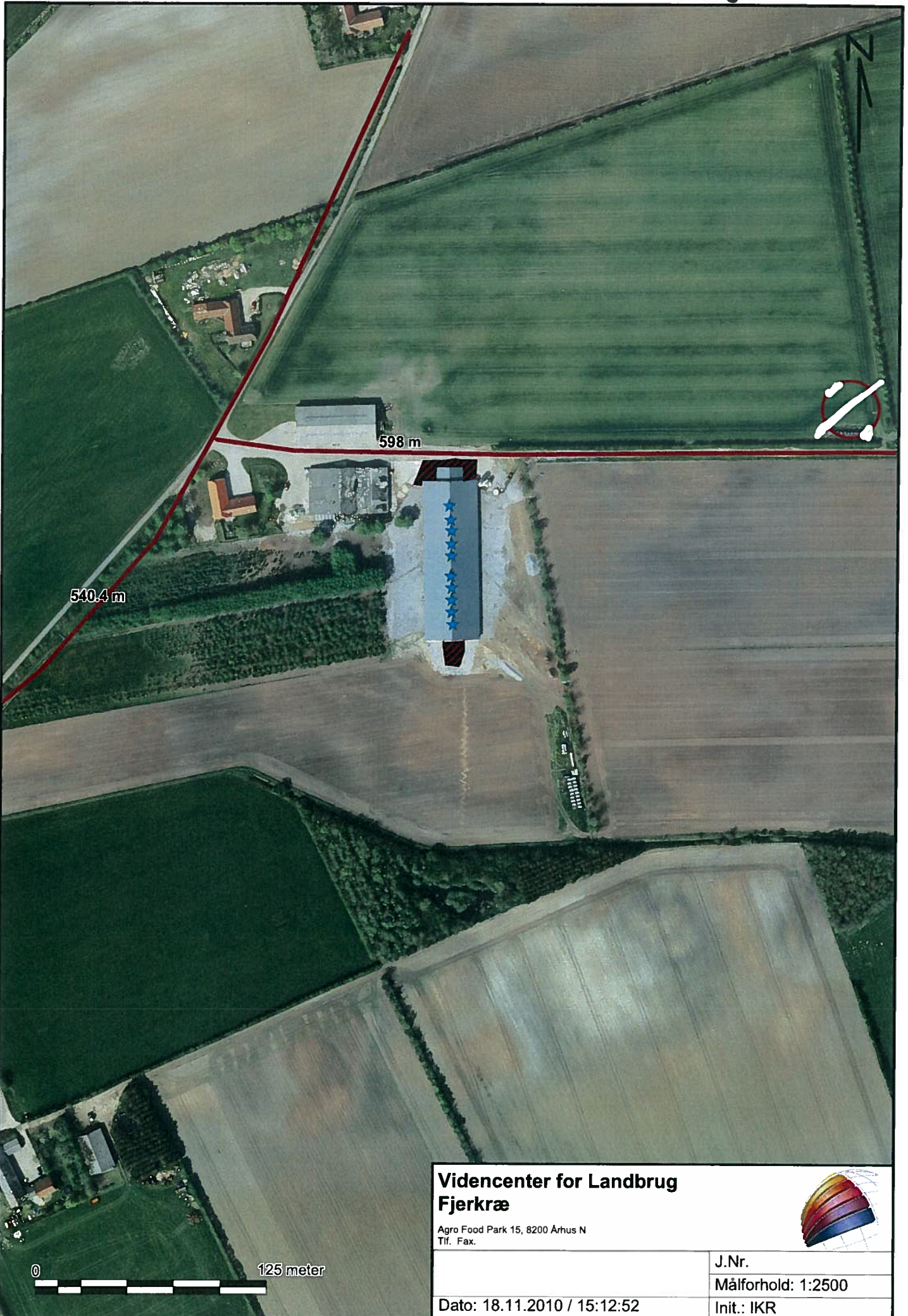
J.Nr.

Målforshold: 1:1200

Init.: jne

Bilag 1.6

540.4 m

598 m

© 125 meter

**Videncenter for Landbrug
Fjerkræ**

Agro Food Park 15, 8200 Århus N
Tlf. Fax.

J.Nr.
Målforshold: 1:2500
Init.: IKR

Dato: 18.11.2010 / 15:12:52

**Videncenter for Landbrug
Fjerkræ**

Agro Food Park 15, 8200 Århus N
Tlf. Fax.

Flemming Haugaard	J.Nr.
oversigt over udspretningsarealer	Målforhold: 1:7000
Dato: 13.10.2010 / 14:29:15	Init.: IKR

Transport til og fra Ingebølvej 15, 6392 Bolderslev

Til- og frakørsel til og fra ejendommen sker ad ingebølvej.

Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Der tilstræbes dog at det sker i tidsrummet 5.00 til 20.00, og ikke på søndage og helligdage. Alle transporter med lastbil sker via ingebølvej.

Antal transporter årligt	Nudrift	Ansøgt
1. Høniker til ejendommen	1	1
2. Dyr fra ejendommen	1	1
3. Æg og emballage leverance	120	120
4. Døde dyr	30	30
5. Foder	40	40
6. Brændstof	5	5
7. Husdyrgødning		
<i>Udbringning af husdyrgødning, traktor ad. 10 tons</i>	27	24
<i>Lastbil ad 30 tons</i>	0	6
8. <u>Øvrige</u>	20	20
Samlet antal transporter	244	247

Ad 1+2.

Produktionen foregår som alt ind alt ud, derfor sættes alle dyr ud på en gang, ligesom der leveres nye dyr ca. en gang årlig.

Ad 3.

Når der hentes æg, leveres der samtidig nyt emballage, afhentning sker hver 3. hverdag. Dette sker som udgangspunkt i hverdagene men af og til bliver der også afhentet på helligdage.

Ad 4.

Daka afhenter døde dyr fra lukket container efter behov.

Ad 5.

Foder leveres ca. en gang hver 2. uge. Antallet af leverancer er uændret, men mængden er større.

Ad 6.

Markbruget er det samme.

Ad 7.

I sæsonen for husdyrudbringning, vil der forekomme, øget trafik. Dette vil hovedsageligt forekomme i hverdage. Der er primært tale om forårsudbringning.

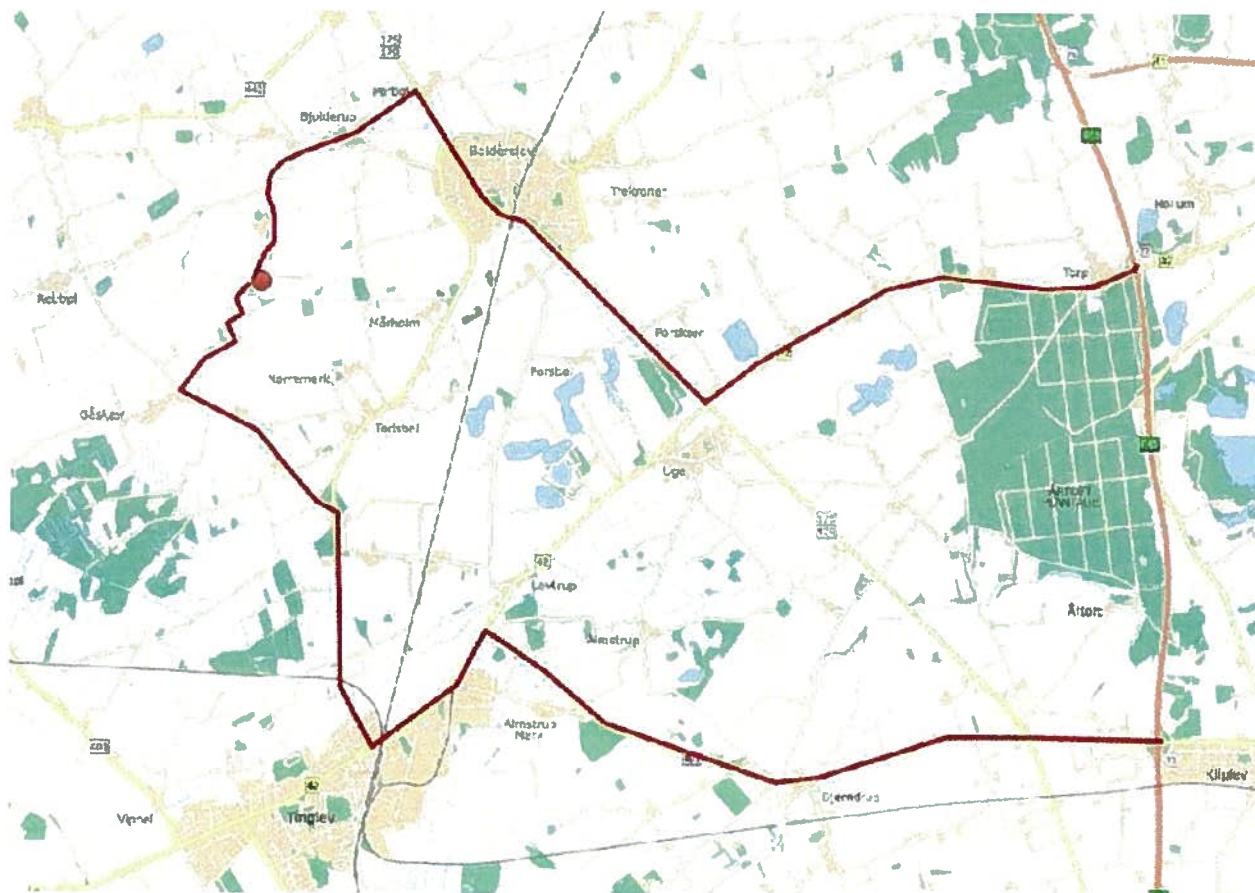
I nudriften på Ingebølvej produceres ca. 262 tons gødning årligt (ca. 25 kg/årshøne)

I ansøgt produktion produceres ca. 412 tons.

Ad 9.

Andre leverancer med lastbil til ejendommen.

Transportrute, der hovedsageligt anvendes til transport til og fra ejendommen er vist nedenfor.

Bilag 1.10

Til Aabenraa kommunes miljø afdeling

Jeg giver hermed fuldmagt til miljørådgiver Jens Elvstrøm, Agro Food Park 15, 8200 Århus N til at indsende ansøgning om miljøgodkendelse efter lovbekendtgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbrug m.v. til Aabenraa Kommune via IT-ansøgningssystemet www.hvusdyrgodkendelse.dk, samt til at besvare spørgsmål og kommentere udkast til miljøgodkendelse.

Fuldmagten er gældende for dette forhold så længe det aftalte engagement består hos Agro Food Park 15, 8200 Århus N.

Ingebøl den 8/7 - 2011

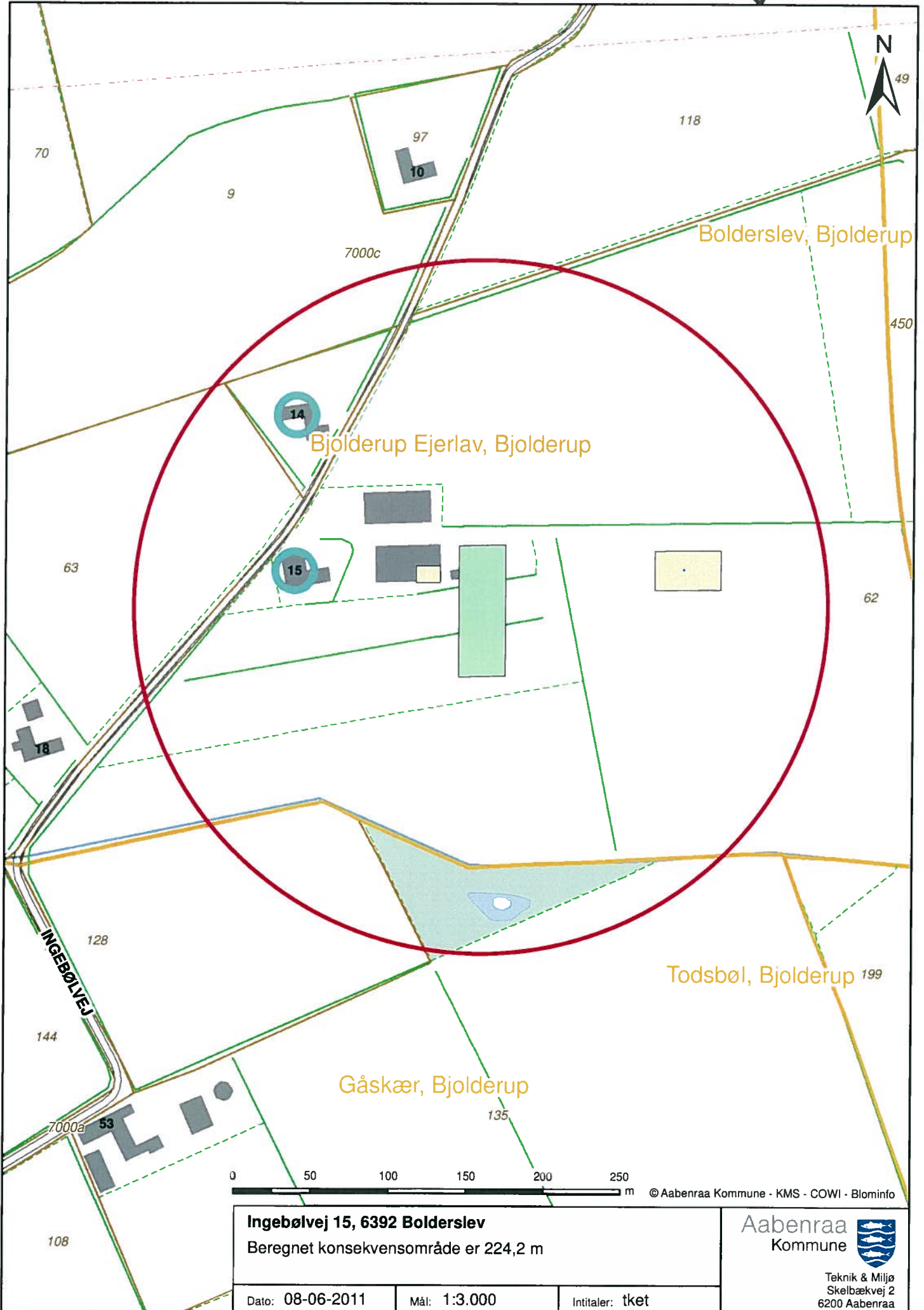
Underskrift

Flemming Haugaard.

Bilag 2

Ingebøvej 15, 6392 Bolderslev
Beregnet konsekvensområde er 224,2 m

Dato: 08-06-2011	Mål: 1:3.000	Intitaler: tket
------------------	--------------	-----------------

Aabenraa
Kommune

Teknik & Miljø
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa

Bilag 3a

Miljøgodkendelse af Ingebølvej 14

Ang. pt. 8.3 Nitrat til grundvand.
Aabenraa Kommune vurderer, at der ikke er udbringningsarealer beliggende inden for nitratfølsomme indvindingsområder, så derfor ikke stilles vilkår til nitrat til grundvandet.
Da vi har egne vandboring på Ingebølvej 14, vil det her noget at sige. Kan det her betyning for vort vand eller hvad?

Hilsen

Allan og Lone Nielsen

Ingebølvej 14

74 64 60 13

allo@sol.dk

Bemærkninger til høringssvar

Ingebølvej 14 har indsendt et høringssvar til miljøgodkendelsen af produktionen på Ingebølvej 15.

Aabenraa Kommune har følgende bemærkninger til høringssvaret:

Området omkring Ingebølvej 14 og 15 er ikke nitrutfølsomt indvindingsområde, der er derfor ikke krav om skærpede vilkår i forhold til N-udledning til grundvandet. Desuden drives Ingebølvej 15 økologisk, hvilket betyder, at der ikke udbringes handelsgødning på arealerne. N-udledningen er derfor mindre set i forhold til en konventionel drift af udbringningsarealerne.

Herudover eksporteres en mængde husdyrgødning ud af oplandet (til Lister Dyb), der resulterer i, at der udbringes mindre husdyrgødning på udbringningsarealerne i ansøgt drift i forhold til i nudriften.

Den generelle grundvandsstrømning er vestlig/sydvestlig, der kan dog være sekundære grundvandsmagasiner med en anden grundvandsstrømning som kommunen ikke har kendskab til. Ud fra en vurdering af potentialekortet er der tale om en meget svag grundvandsstrømning. Det vil sige at grundvandet strømmer meget langsomt og er næsten stillestående.

Den generelle regulering af husdyrgødning på arealerne er vurderet tilstrækkelig i forhold til at sikre grundvandskvaliteten i området. Hvis grundvandskvaliteten på Ingebølvej 14 ikke er god, vil det med overvejende sandsynlighed skyldes boringens indretning mm., og ikke arealanvendelsen på Ingebølvej 15.